Ազգ Azg

20 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2007 ՇԱԲԱԹ 192 (3844)

Նոր 106 Եվրախորհրդարանում

Եվրախորհրդարանի ֆրանսիացի պատգամավորները համախմբում են իրենց ուժերը Թուրքիայի մասին զեկույցում Հայոց ցեղասպանության թեման ներառելու համար: Ինչպես հաղորդում են թուրքական աղբյուրները, առաջիկա շաբաթվա ընթացքում Եվրախորհրդարանի լիագումար նիստում քվեարկության կդրվի հոլանդացի քրիստոնեա-դեմոկրատ Ռիա Օոմեն-Ռյույտենի՝ Թուրքիայի մասին կազմած զեկույցը: Հիշեցնենք, որ հոկտեմբերի 3-ին Եվրախորհրդարանի արտաքին կապերի հանձնաժողովը հավանություն էր տվել վերոհիշյալ զեկույցին, որում տեղ չի գտել Հայոց ցեղասպանության թեման:

«Ցեղասպանությունը ինձ համար բարոյական խնդիր է»

Հարվարդի համալսարանում թուրք գրող, Նոբելյան մրցանակի դափնեկիր Օրհան Փամուկը պատասխանելով ներկաների հարցերին նշել է, որ իր համար Հայոց ցեղասպանության հարցը անձնական ու բարոյական հարց է եւ պետք է ազատորեն քննարկվի Թուրքիայում: Փամուկը ասել է նաեւ, որ իր համար ցավալի է, որ այս հարցը վերածվել է միջպետական հարաբերությունների խնդրի:

582 դրամով ներմուծված կարագը Հայաստանում սպառողին է հասել 2500 դրամ գնով

Կարագի եւ չեյթի գների բարձրացումը Հայաստանում մի քանի անգամ գերազանցում է միջազգային գների աճին

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության հանձնաժողովը երեկ քննարկեց վերջին մեկ-երկու ամիսներին բնակչությանը ամենից շատ հուզող՝ կարագի եւ բուսական յուղի (ձեթի) թանկացման եւ այս շուկաներում հակամրցակցային համաձայնությունների առկայության հարցը: Հանձնաժողովն այդ նպատակով ուսումնասիրել էր միջազգային գների, մաքսային արժեքների դինամիկան վերջին ամիսներին, ներկրողների ներկայացրած տվյալներն ու մի քանի խոշոր առեւտրային օբյեկտներում վաճառքի գները:

Հայաստան կարագ են ներմուծում մի քանի խոշոր ներկրողներ՝ «Սալեխս գրուպը» (որը պատկանում է ոչ անհայտ Սամվել Ալեքսանյանին), «Մառնիկ» եւ «Վալեսսա» (վերջերս պարտատոմսեր թողարկած) ընկերությունները: Պարզվել է, որ, օրինակ, «Սալեխս գրուպը» վերջին անգամ կարագ է ներմուծել ապրիլին եւ այդ ժամանակ 1 կգ-ի մաքսային արժեքը կազմել է 582 դրամ, բայց այդ գնով ներմուծված կարագը օգոստոս-հոկտեմբեր ամիսներին խանութներում աստիճանաբար բարձրանալով, 1700 դրամից հասել է մինչեւ 2400-2500 դրամի: Նույնն է պատկերը նաեւ «Վալեսսայի» եւ «Մառնիկի» պարագաներում: Այն դեպքում, երբ ներմուծված ապրանքի մաքսային արժեքը մնացել է անփոփոխ այս ամիսների ընթացքում եւ միջազգային բարձր գներով վերոնշյալ ընկերությունները դեռ նոր խմբաքանակներ չեն ներմուծել, կարագը վաճառվել է ներմուծված արժեքից 3-4 անգամ թանկ:

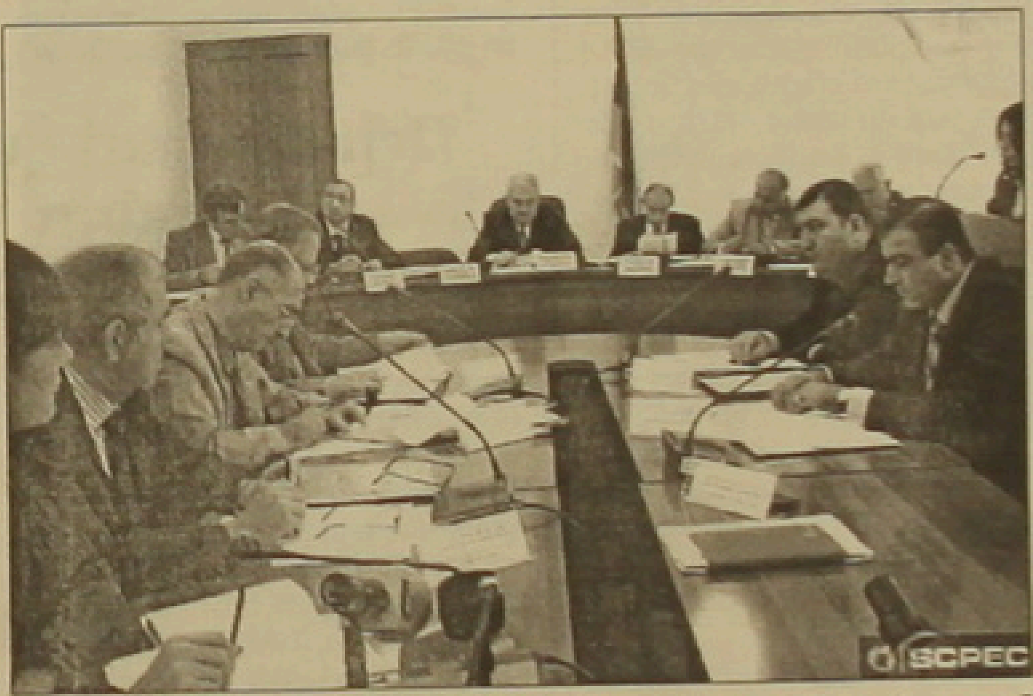

Տես էջ 2

ԱՆԿԱՐԱ

«Ցեղասպանության բանաձեւի ընդունումը ԱՄՆ Կոնգրեսում օրինակ կծառայի այլ երկրների համար»

Հոկտեմբերի 10-ին Հայոց ցեղասպանության ճանաչման բանաձեւի ԱՄՆ Կոնգրեսի Ներկայացուցիչների պալատի արտաքին հարաբերությունների հանձնաժողովում ընդունումից հետո թուրքական կառավարությունը Վաշինգտոնից ժամանակավորապես հետ էր կանչել ԱՄՆ-ում իր դեսպան Նաբի Շենսոյին: Հոկտեմբերի 18-ին, ինչպես CNN-Turk-ն է նշում, նա ճեպազրույց է ունեցել Թուրքիայի ազգային մեծ ժողովի արտաքին հարաբերությունների հանձնաժողովի անդամների հետ:

Դեսպան Շենսոյը առաջարկել է միավորել 1915-ի իրադարձությունների առնչությամբ ԱՄՆ-ում լոբբիստական գործունեություն ծավալող բոլոր կազմակերպություններին, արագ եւ շտապ. «Պետք է մտածել բացասական հետևանքներ տանել, որովհետեւ ԱՄՆ-ում հասարակությունը հավատում է 1915-ի իրադարձությունների իսկությանը: Եթե ոմանք «ոչ» են ասում, ապա դա անում են թուրք-ամերիկյան հարաբերություններին չվնասելու նկատառումով միայն»:

ԱՄՆ-ում Թուրքիայի դեսպանը հիշեցրել է իրեանց ցուցաբերած աջակցությունը, ընդգծել «ԱՄՆ-ի իրեական կառույցների վստահությունը վերաշահելու» անհրաժեշտությունը, ավելացնելով. «ԱՄՆ Կոնգրեսում այդ բանաձեւի ընդունումը օրինակ կծառայի այլ երկրների խորհրդարանների համար: Շատ ավելի կհեշտանա համանման բանաձեւերի անցկացումը Եվրամիության անդամ երկրների խորհրդարաններում: Մենք այդ հարցում շատ ժամանակ ենք կորցրել: Անհապաղ պետք է գտնել ելքի ուղին, քանի դեռ գործն ավելի չի բարդացել: Այլապես հայկական սփյուռքը նոր հաղթաթղթեր ձեռք կբերի, հարցը կներկայացնի ՄԱԿ-ին, փոխհատուցման եւ հողային պահանջներով հանդերձ»:

Հ. Գ.

Թուրքիան հսկայական գումարներ է վճարում ԱՄՆ-ի լոբբիստական ընկերություններին

Օրեր, ինչպես այդ մասին հոկտեմբերի 18-ի համարում նշում է թուրքական «Ռադիկալը», «Նյու Յորք թայմս» թերթն անդրադարձել է Հայոց ցեղասպանության հարցում Թուրքիայի օգտին լոբբիստական գործունեություն ծավալող կազմակերպությունների եկամուտի աղբյուրներին: ԱՄՆ արդարադատության նախարարության տվյալներով, Թուրքիան 2006-ի օգոստոսից մինչեւ օրս 3,2 մլն դոլար է վճարել այս կազմակերպություններին: Թուրքիայի դեսպանությունը ԱՄՆ-ում լոբբիստական նպատակով ամսական ծախսում է 300 հազար դոլար, որից 105 հազարը հասկացվում է միայն նախկին հանրապետական Ռոբերտ Լիվինգստոնի լոբբիստական ընկերությանը:

Թուրքիայից ստացած գումարը 1/5 մասն է կազմում 1999-ին ստեղծված այս ընկերության տարեկան ընդհանուր եկամուտի: Մեկ այլ կարեւոր ընկերությունն էլ «DLA Piper»-ն է, որի հետ այս տարվա մարտին Թուրքիան համաձայնագիր է ստորագրել ընկերությանը տարեկան 1,2 մլն դոլար վճարելու պայմանով: Թուրքիան, ըստ «Նյու Յորք թայմսի», ամսական 165 հազար դոլար արժողությամբ պայմանագիր է կնքել նաեւ «Ֆլիշման Հիլարդ» ընկերության հետ:

Հ. Գ.

Վարչապետին ընդունեցին բարձր մակարդակով

Պաշտոնական այցով Վաշինգտոնում գտնվող Հայաստանի վարչապետ Սերժ Սարգսյանը մի շարք հանդիպումներ է ունեցել ԱՄՆ-ի բարձրագույն ղեկավարության հետ: Վարչապետը մասնավորապես հանդիպել է ԱՄՆ-ի պաշտպանության նախարար Ռոբերտ Գեյթսի հետ: Քննարկվել են Իրաքում հակաահաբեկչական կոալիցիային հայկական զորախմբի մասնակցության եւ այդ շրջանակներում Աֆղանստան հայ զինվորների ուղարկման հնարավորության հարցերը: Ղարաբաղյան հակամարտության հարցում Սերժ Սարգսյանը նշել է, որ Հայաստանը մնում է փոխզիջումների միջոցով ԼՂ հիմնահարցի խաղաղ եւ արագ կարգավորման կողմնակից: Վարչապետը հանդիպել է նաեւ «Հազարամյակի մարտահրավեր» կորպորացիայի տնօրեն դեսպան Ջոն Դանիլովիչի հետ: Քննարկվել են հայ-ամերիկյան տնտեսական համագործակցության խնդիրները: Դանիլովիչը նշել է, որ ըստ նախնական զեկույցի, գրասենյակը դրական է գնահատում Հայաստանի 2007 թվականի կատարողականը: Ավելի ուշ Սպիտակ տանը կայացել է վարչապետի հանդիպումը ԱՄՆ փոխնախագահ Ռիչարդ Չեյնիի հետ: Նշվում է, որ նախատեսվածից ավելի երկար տեւած հանդիպման ընթացքում քննարկվել են Մերձավոր Արեւելքում տեղի ունեցող խաղաղական գործընթացները, անդրադարձել են նաեւ Հայաստան-Թուրքիա հարաբերություններին: Սերժ Սարգսյանը նշել է, որ չնայած ցեղասպանության ճանաչման խնդիրը մնում է արտաքին քաղաքականության օրակարգում, սակայն Հայաստանը պատրաստ է գործնական քայլերի դիմել՝ առանց նախապայմանների Թուրքիայի հետ հարաբերությունները կարգավորելու համար: Վարչապետ Սերժ Սարգսյանի գլխավորած պատվիրակությունը Վաշինգտոնից մեկնել է Լոս Անջելես, որտեղ հանդիպումներ է ունենալու «Լոս Անջելես թայմսի» խմբագրական խորհրդի, «Լինսի» հիմնադրամի, ինչպես նաեւ ամերիկահայ համայնքի ղեկավարների հետ:

Մահմուդ Ահմադինեժադը կժամանի Հայաստան

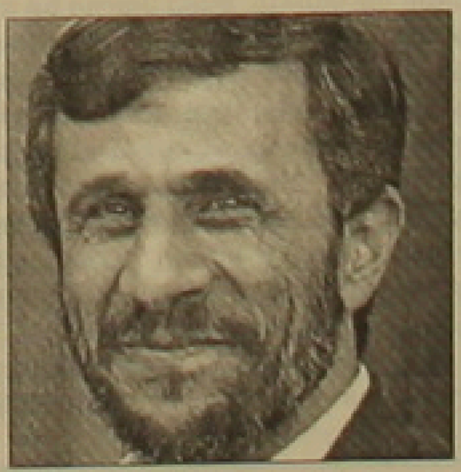

Իրանի Իսլամական Հանրապետության նախագահ Մահմուդ Ահմադինեժադը երկուշաբթի օրը պաշտոնական այցով ժամանում է Երեւան: Նախատեսված է երկու երկրների ղեկավարների առանձնազրույցը, ապա հանդիպում ընդլայնված կազմով: Հաղորդվում է նաեւ, որ Իսլամական Հանրապետության նախագահը ելույթով հանդես կգա Ազգային ժողովում, ապա կայցելի Մեծ եղեռնի հուշահամալիր, իսկ ԵՊՀ-ում կհանդիպի դասախոսական կազմի հետ: Նախատեսված է նաեւ Ահմադինեժադի այցը Կապույտ մզկիթ եւ հանդիպում տեղի իրանական համայնքի հետ:

Կհասնե՞ն արդյոք մեր բեռնատարները իրանական նավահանգիստներ

Հայաստանի կապի եւ տրանսպորտի նախարարությունը մի քանի օր առաջ տարածել էր տեղեկատվություն, որ իրանական կողմի հետ համաձայնության են հասել, որ այսուհետեւ հայկական բեռնատարները կարող են հասնել մինչեւ Կասպից ծովի եւ Պարսից ծոցի նավահանգիստներ: Իրանական կողմի մեկնաբանությունները ստանալու «Ազգի» բոլոր փորձերն ավարտվեցին անարդյունք: Նրանք պնդում են, որ իրենք տեղյակ չեն նման համաձայնագրի կնքման եւ նման պայմանավորվածության մասին:

Հանրահավաքը եւ համերգը նույն օրը

Հանրապետական կուսակցությունը համերգ է կազմակերպում Վազգեն Սարգսյանի անվան մարզադաշտում: «Ոսկե աշուն» կոչվող միջոցառման ժամանակ մուտքը լինելու է ազատ: Հետաքրքրականն այն է, որ համերգը կազմակերպվում է հոկտեմբերի 26-ին, այն օրը, երբ ընդդիմությունը հանրահավաք է հրավիրել Ազատության հրապարակում: Հարց է առաջանում՝ պատահակա՞ն է այս զուգադիպությունը, թե՞ ոչ:

ԳՅՈՒՄՐԻ

Բացվեց «Շիրակի պատմամշակութային ժառանգությունը» հանրապետական 7-րդ գիտաժողովը

Երեկ Գյումրիում բացվեց «Շիրակի պատմամշակութային ժառանգությունը» 7-րդ հանրապետական գիտաժողովը, որի անցկացումը համընկնում է ՀՀ Գիտությունների ազգային ակադեմիայի Շիրակի հայագիտական հետազոտությունների կենտրոնի ստեղծման ու գործունեության 10-ամյակին: 1994 թվականի դեռ ցուրտ ու մութ տարիներից կանոնավոր պարբերականությամբ անցկացվող այս գիտաժողովները, որոնք մեծապես խթանել են այս տարիներին պատմագավառի նյութական ու հոգեւոր մշակույթի մասունքների գիտական բազմակողմ ուսումնասիրությունը, նաեւ բացահայտել են տեղում հայագիտական ոլորտի ներուժի առկայությունը: Նման հիմքի վրա 1997-ին մայրաքաղաքից դուրս ստեղծված առաջին եւ առայժմ միակ հայագիտական կենտրոնը իր նկատելի ավանդն ունի այդ ուսումնասիրություններում:

ՇՊՄԺ 7-րդ գիտաժողովի բացմանն ու Շիրակի հայագիտական կենտրոնի 10-ամյակի հանդիսությանը ներկա էին եւ ողջույնի խոսքով հանդես եկան ՀՀ ԳԱԱ նախագահ, ակադեմիկոս Ռադիկ Մարտիրոսյանը, ակադեմիայի հումանիտար գիտությունների բաժանմունքի ակադեմիկոս քարտուղար Վլադիմիր Բարխուդարյանը, ԳԱԱ պատմության, հնագիտության եւ ազգագրության, արվեստի, երկրաֆիզիկայի եւ ինժեներային սեյսմաբանության ինստիտուտների տնօրեններ Աշոտ Մելքոնյանը, Պավել Ավետիսյանը, Արարատ Աղասյանը, Սեւադա Հովհաննիսյանը եւ ուրիշներ: Այս հերթական եռօրյա գիտական նստաշրջանը, որի աշխատանքին մասնակցում են հանրապետության 24 գիտական, բուհական ու մշակութային հաստատություններ, հավաքել է Շիրակն ուսումնասիրող պատմաբանների, հնագետների, բանագետների, ազգագրագետների, արվեստագետների եւ սոցիոլոգների մեծ լսարան, լսվելու են 70-ից ավելի զեկուցումներ: Հանրագումարելով 21-րդ դարասկզբի՝ Շիրակին վերաբերող հայագիտական ուսումնասիրությունների արդյունքները, գիտաժողովը նպատակ ունի հայտածելու պատմական գավառի հարուստ ազգագրության ու բանահյուսության, հնագիտության ու ճարտարապետության, նրա հին ու նոր պատմության, բանասիրական ու էթնոսոցիոլոգիական ուսումնասիրությունների արդի մակարդակը: Նստաշրջանի ընթացքում կլինեն նաեւ այցելություններ հնագիտական պեղավայրեր, պատմաճարտարապետական հուշարձաններ, ինչպես նաեւ Գյումրու թանգարաններ ու պատկերասրահներ:

Գ. Մ.

ԱԺ վերահսկիչ պալատի նախագահը քաղաքական ուժերի համար փոխընդունելի ֆիգուր պետք է լինի

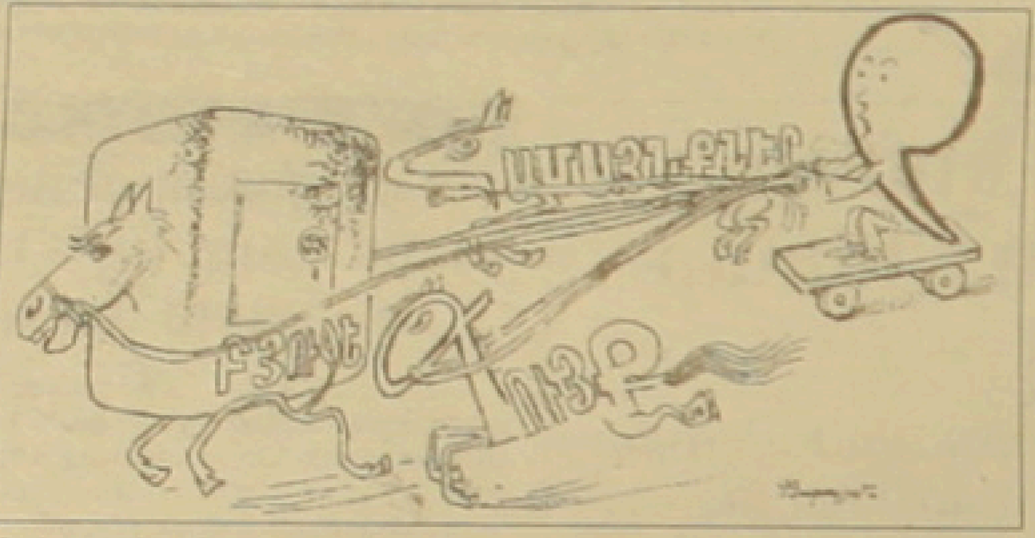

Ազգային ժողովի առաջիկա նստաշրջանում հավանաբար կլուծվի ԱԺ վերահսկիչ պալատի նախագահի հարցը, որը վերջին շրջանում քննարկումների թեմա հաճախ էր դառնում ընդդիմադիր քաղաքական շրջանակներում: Եթե հիշենք, թե այս պաշտոնը որքան առանցքային դեր ունի բյուջետային միջոցների եւ պետական ու համայնքային սեփականության օգտագործման նկատմամբ վերահսկողություն իրականացնելու գործում, այն է՝ ԱԺ եզրակացություններ է ներկայացնում պետբյուջեի մասին կառավարության տարեկան հաշվետվության, պետգույքի մասնավորեցման տարեկան ծրագրի կատարման, ԿԲ հաշվետվության վերաբերյալ, եւ եթե հիշենք, որ վերահսկիչ պալատի նախկին նախագահները ինչպե՞ս են երբեմն նյարդայնացրել այս կամ այն՝ վերահսկողության ենթակա օղակի ղեկավարներին, արդեն կարելի է պատկերացնել, թե որքա՞ն է կարեւորվում քաղաքական ուժերի համար այս պաշտոնը: Էլ չասած, որ չի բացառվում երբեմն տվյալ քաղաքական ուժի ներկայացուցիչ-ԱԺ վերահսկիչ պալատի նախագահի կողմից մյուս քաղաքական ուժերը ներկայացնող գործիչների հանդեպ ինչ-ինչ քաղաքական պատվերների իրականացումը: Գուցե հենց սա բացառելու համար ԱԺ վերահսկիչ պալատի նախագահը պետք է փոխընդունելի ֆիգուր լինի:

Ըստ վերահսկիչ պալատի մասին օրենքի՝ վերահսկիչ պալատի նախագահը նշանակվում է Հայաստանի նախագահի առաջարկությամբ, Ազգային ժողովի կողմից, վեց տարի ժամկետով: Վերահսկիչ պալատի ղեկավար մարմինը խորհուրդն է, բաղկացած 7 անդամներից՝ նախագահ, նախագահի տեղակալ, 5 անդամ: Վերահսկիչ պալատի նախագահի տեղակալին եւ խորհրդի մյուս 5 անդամներին եւս նշանակում է երկրի նախագահը: Մի խոսքով, առաջիկա նստաշրջանում հայտնի կլինի, թե ո՞ւմ թեկնածությունն է ներկայացնելու երկրի նախագահն այդ պաշտոնում: Մամուլն այս պաշտոնի համար մի շարք անուններ շրջանառելուց հետո վերջերս շոշափում էր նաեւ ԱԺ՝ փոխնախագահ, ԲՀԿ ներկայացուցիչ Իշխան Զաքարյանի անունը: Սակայն իրազեկ հանրապետականներից մի քանիսի կարծիքով՝ այս անունը նախագահական շրջանակներից դուրս չի եկել, շրջանառվում է ներքեւից, այսինքն՝ ցանկությունների մակարդակում է: Մինչդեռ նույն իրազեկ հանրապետականներից մեկը կարծում է, թե նախագահ Քոչարյանը կանգ է առել իր տնտեսական խորհրդական Ֆելիքս Ցոլակյանի թեկնածության վրա: Եթե այդպես է, ըստ հանրապետականի՝ դա բոլորի կողմից ընդունելի թեկնածու կարող է լինել, քանզի անգամ ընդդիմադիր շրջանակները նրա մասին լավ կարծիքի են, եւ հասկանալ՝ Ֆ. Ցոլակյանը լավ տպավորություն է թողել հարկային պետական ծառայության պետի պաշտոնում աշխատելու ժամանակ:

Սակայն կարելի է մի փոքր էլ համբերել, քանի որ շատ շուտով նախագահ Քոչարյանը ԱԺ կներկայացնի ԱԺ վերահսկիչ պալատի նոր նախագահին:

Մ. Խ.

Ցեղասպանության ճանաչումը Թուրքիային կենթարկի քաղաքական մեկուսացման

«Այլեւս անդառնալի է Հայոց ցեղասպանության ճանաչման ու դատապարտման գործընթացը: Արդեն թուրքերն էլ են հաշտվել դրա հետ», այս կարծիքին է Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտի տնօրեն, պատմաբան **Հայկ Դեմոյանը**: Գործընթացի քայլ առ քայլ առաջընթացը, ինչպես գտնում է Դեմոյանը, Թուրքիայի համար բացի նյութականից, հոգեբանական նշանակություն էլ ունի. «Ցեղասպանության ճանաչման հետեւանքով Թուրքիային հետուները պատկառում, պատմագիտական տեսությունների վերահաստատվում են սպասում: Այս վտանգից ավելի մեծ վտանգ Թուրքիան չի կարող պատկերացնել»: Բայց սա վերջը չէ, քանի որ աշխարհի կողմից Հայոց ցեղասպանության ճանաչումը Թուրքիային կանգնեցնում է քաղաքական մեկուսացման դեմ-հանդիման: Սա էլ բանախոսի կարծիքն է: Հայ հասարակությունը Հայոց ցեղասպանության զոհն է, թուրքերն էլ զոհ են այդ ցեղասպանության. «Իրականությունն իմանալով՝ ընկային վիճակում են հայտնվում, ամոթ է առաջանում: Դա հավասարակշռում է թուրք հասարակությանը եւ բարդույթ առաջացնում: Թուրքիայի համար ցեղասպանության խնդիրները երկրի ներսում են, քանի որ հավասարակշռված հասարակությունը լուրջ սպառնալիք է», ընդգծեց Հայկ Դեմոյանը: Նրա կարծիքով, Իրաք ներխուժելու թուրքական զորքերի մտադրությունը նույնպես բխում է հասարակության երկատվածությունից եւ էյֆորիկ տրամադրություններ ստեղծելու նպատակ է հետապնդում:

Ն. Պ.

Գրիգոր Նարեկացու նվիրական մասունքը՝ Վանաձորի Գր. Նարեկացի եկեղեցում

Գուգարաց թեմի մամլո դիվանից տեղեկացնում են, որ հոկտեմբերի 14-ը՝ Թարգմանիչ վարդապետների տոնի օրը, Վանաձորի Սբ. Գրիգոր Նարեկացի եկեղեցու համար նշանավորվել է պատմական մի կարեւոր իրադարձությամբ. թեմի առաջնորդ տեր Սեպուհ եպս. Չուլջյանի ձեռամբ օծվել է Սբ. Գրիգոր Նարեկացու ծննդավայրից բերված քարի մասունքը եւ օրհնվել է նույն ծննդավայրի ժայռափոր եկեղեցու պատից քերված հողը:

Նվիրական սրբությունները, ըստ տեղեկատվության, ձեռք է բերել թեմի առաջնորդը օգոստոսի 15-25-ը Արեւմտյան Հայաստան կատարած ուխտագնացության ժամանակ: «Այս ժայռաբեկորի մեջ Նարեկացու աղոթքներն ու մրմունջներն եմ լսում, նրանց լացով ու ողբով է լցվել այս քարը: Հետագայում եկեղեցու մի անկյունում կկառուցվի փոքրիկ մատուռ՝ սուրբ սեղանով, որի վրա կդրվի մասունքը», արարողության ժամանակ ասել է թեմի առաջնորդը:

Գ. Գ.

582 դրամով ներմուծված կարագը Հայաստանում սպառողին է հասել 2500 դրամ գնով

1-ին էջից

Առեւտրային խոշոր օբյեկտներն իրենց հերթին փորձեցին արդարանալ ասելով, թե կարագը թանկ գնով ձեռք են բերել տնտեսվարողներից: Սակայն այդ փաստարկն արդեն իսկ հակամրցակցային համաձայնության առկայության մասին էր վկայում: Ներմուծողները ներկայացնում են, որ տվյալ պահին իբր ավելի ցածր գնով են ապրանք իրացրել: Այդ դեպքում ինչո՞ւ խանութներն ապրանքը պետք է ձեռք բերեին տնտեսվարողից: Այսինքն, ակնհայտ է, որ երկու կողմից էլ ներկայացվում են կեղծ տվյալներ: Փաստորեն հակամրցակցային համաձայնություն է առկա ոչ միայն ներմուծողների միջեւ, այլեւ ներմուծողների ու վաճառքի օբյեկտների միջեւ: Մասնավորապես հիշատակվեցին այդ գործընթացին մասնակցած առեւտրային օբյեկտներից «Հայր եւ որդի Երիցյաններ», «Սաս», «Վաս», «Շիրակ հանրախանութ», «Ոստարտու» սուպերմարկետները:

Հանձնաժողովի որոշմամբ վերոնշյալ բոլոր՝ ներմուծող եւ վաճառքով զբաղվող ընկերությունների կողմից կարագի գների պարբերաբար թանկացումները որակվեցին որպես հակամրցակցային համաձայնություն: Հանձնաժողովը որոշեց նրանց նկատմամբ կիրառել օրենքով սահմանված տուգանքը՝ տվյալ ապրանքի վաճառքի նախորդ տարվա տարեկան հասույթի 2 տոկոսի չափով: Բացի այդ, հանձնաժողովը մեկամսյա ժամկետ է սահմանել, հնարավորություն տալով վերանայելու հակամրցակցային համաձայնությամբ բարձրացված գները:

Պատկերը համանման էր նաեւ բուսական յուղի՝ ձեթի շուկայում: Այստեղ խոշոր ներմուծող ընկերություններն են «Վաս գրուպը», որը «Զոլոտայա սեմեչկա» ձեթի ներմուծողն ու իրացնողն է, «Ռոսս հնտերնեյշընըլը», դարձյալ «Սալեխս գրուպը» («Ավեդով» ձեթի ներմուծող), «Ֆելիքս Կարապետյան» անհատ ձեռնարկատերը («Շչեդրիյ դար», «Սլոբոդա» ձեթեր): Մասնավորապես «Վաս գրուպի» ներմուծած ձեթի մաքսային արժեքը սեպտեմբերին կազմել է 370 դրամ, իսկ հետո վաճառվել նախ 650 դրամով, ապա աստիճանաբար բարձրանալով՝ 770 դրամով, այնուհետեւ՝ 980 դրամով:

Մյուս ներկրողների մոտ ցուցանիշները համանման էին: Ներմուծման գները 370-390 դրամի սահմաններում լինելու, իսկ մաքսային արժեքի անփոփոխ մնալու կամ անգամ նվազելու պարագայում, իրացման գները հասել են մինչեւ 950-1050 դրամի: Ներկրողների, ինչպես նաեւ առեւտրի նույն օբյեկտների գործողությունները, հանձնաժողովի եզրակացությամբ, համարվել են անուղղակի համաձայնությամբ մրցակցության սահմանափակում: Սրանց նկատմամբ նույնպես կիրառվեց նույն տուգանքը՝ տվյալ ապրանքի իրացումից ստացված տարեկան հասույթի 2 տոկոսը:

Հետաքրքրական էր այն հանգամանքը, որ ներմուծող ընկերությունների ներկայացուցիչները կամ բացակայում էին նիստից, կամ որեւէ բացատրություն ու արդարացում չփորձեցին ներկայացնել: Առեւտրային օբյեկտների ներկայացուցիչներից խոսեց միայն «Հայր եւ որդի Երիցյաններ» ընկերության ներկայացուցիչը, որի փաստարկները, սակայն, բացարձակապես չէին համապատասխանում հանձնաժողովի նախագահի եւ փոխնախագահի ներկայացրած տվյալներին եւ պարզապես ծիծաղելի էին:

Նիստի ավարտից հետո՝ հանձնաժողովի նախագահ Արտս Շահնազարյանի ճեպազրույցի ժամանակ, նրան ուղղեցինք հետեւյալ հարցը. «Նկատի ունենալով սպեղի բարձր աստիճանը, արդյոք մեծ գումար է հասույթի 2 տոկոսը եւ արդյոք տնտեսվարողները այդ գումարը վճարելով, չե՞ն շարունակի հետագայում նույն կերպ գործել»: Ի պատասխան Արտս Շահնազարյանն ասաց, որ ներմուծողների մոտ ավելի մեծ չէ եւ հանձնաժողովն այստեղ առկա տվյալների մասին ուսումնասիրությունների արդյունքները տրամադրելու է նաեւ հարկային պետական ծառայությանը: Իսկ տարեկան հասույթի 2 տոկոսը, նրա կարծիքով, մեծ գումար է: **«Ազգի»** հաջորդ՝ «հանձնաժողովի որոշումը նշանակո՞ւմ է, որ այս ապրանքների գները տնտեսվարողները կիջեցնեն» հարցին պատասխանելով էլ հանձնաժողովի նախագահը հույս հայտնեց, որ դա իր ազդեցությունը կունենա, ինչպես եղավ ձվի շուկայում, եւ ներմուծողները կգիտակցեն, որ հետագայում իրենց գների բարձրացումը պետք է լինի միջազգային գներին համարժեք չափով: Ինչեւէ:

Ընդունելով հանդերձ, որ տնտեսական մրցակցության պաշտպանության հանձնաժողովը երկրորդ անգամ (առաջինը՝ ձվի շուկայում հակամրցակցային համաձայնությունների դեմ) իր գոյությունն արդարացնող որոշում ընդունեց, հարկ է միաժամանակ նշել, որ իր գոյության 6-7 տարիների համար դա, մեղմ ասած, այնքան էլ բարձր արդյունավետության ցուցանիշ չէ: Միաժամանակ, նկատի ունենալով հարկային օրենսդրության մեջ առկա բացերը՝ պարզեցված հարկն ու տնտեսվարողներում հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների բացակայությունը, որոնք հնարավորություն չեն տալիս պարզելու կատարվող իրական շրջանառությունն ու գները, նման դեպքերի կրկնությունը բացառված չէ:

Գերմանական «Վյուրս գրուպ» ընկերությունը նշեց իր 10-ամյա գործունեությունը

Արդեն տասը տարի շարունակ գերմանական «Վյուրս գրուպ» ընկերության հայաստանյան մասնաճյուղը հայ սպառողին է ներկայանում շինարարության, մեքենաշինության, արդյունաբերության, փայտամշակման, սննդի ու խմիչքի արտադրության, հեռահաղորդակցության ու մոնտաժային աշխատանքների բնագավառում օգտագործվող բարձրորակ ապրանքներով: Ընկերությունում հպարտ են, որ հայկական շուկայում արդեն ունեն իրենց հաճախորդների շերտը:

Երեկ Վահագնի թաղամասում գտնվող «Արարատ» գոլֆի դաշտում տոնական միջոցառում էր: Բավական յուրահատուկ միջավայրում ընկերության հայաստանյան մասնաճյուղի ու նրանց հետ աշխատող հայկական ընկերությունների ներկայացուցիչները նշում էին ընկերության հայաստանյան գործունեության 10-ամյակը:

«Մենք փորձագետ չենք հայաստանյան շուկայում, բայց կարող եմ ենթադրել, որ բոլոր բնագավառների բիզնեսի համար էլ սա շատ հաջող շուկա կլինի», լրագրողների հետ զրույցում ասաց «Վյուրս գրուպ» ընկերության հոգաբարձուների խորհրդի նախագահ Բեթինա Վյուրտը, որը Հայաստան է եկել հատուկ ընկերության հոբելյանական միջոցառմանը մասնակցելու համար:

Հայաստանում Գերմանիայի փոխդեսպան Մելանի Մոլթմանը հպարտությամբ նշեց, որ գերմանական ընկերությունները Հայաստանում արդեն ունեն լավ արդյունքներ: Փոխդեսպանը հույս հայտնեց, որ առաջիկա տարիներին գերմանական ընկերությունների ներկայությունն ավելի շատ կլինի հայաստանյան շուկայում, կավելանան նաեւ ներդրումները. «Գերմանական կազմակերպությունների ներկայությունն այստեղ լավ է թե՛ Հայաստանի, թե՛ Գերմանիայի համար: Դա երկու երկրների մենթալիտետի, կուլտուրայի, մենեջմենթի համադրություն է»:

Գ. Գ.

«ԽԱԶԱԳՈՂ» վեպը

կարդացեք «Ազգ»-ի կայքէջում, իսկ թերթի համարները, որոնց գրական հավելվածում տպագրվել է վեպը, կարելի է ձեռք բերել խմբագրությունում:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԶ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010 Հանրապետութեան 47
Ֆաքս 374 10 562863
e-mail: azg@azg.am
azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ 529221
Հաշուապահութիւն (գովազդ) /հեռ 582960
Լրագրողների սենեակ /հեռ 581841
Համակարգչ. ծառայութիւն /հեռ 582483
[illegible] /հեռ 529353
Համակարգչային շարուածք
«Ազգ» թերթի
Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան խստիւ արգելւում են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
Գ տառով յօդուածները գովազդային են, որոնց բովանդակութեան համար խմբագրութիւնը պատասխանատուութիւն չի կրում:
"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 374 10 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 0010

Տեղական

Ռուսական կապիտալը գնալով ընդլայնում է իր ներկայությունը Հայաստանում, հայկական կապիտալն էլ է սկսել ներթափանցել ռուսական շուկա: Մեր օրենսդրական դաշտը նպաստավոր է ռուսական ներդրումների համար, բավականին լուրջ արտոնություններ են տրամադրվում, ռուսական կողմն էլ հայ տնտեսվարողների համար պետք է փափուկ պայմաններ ստեղծի, որ հայկական կապիտալն էլ պարիտետային սկզբունքով կարողանա մուտք անել ռուսական շուկա. այս առումով առաջարկություններ երկու կողմի կառավարական շրջանակներին արվելու են՝ միջկառավարական համագործակցությունը տեսքի բերելու համար պակասողը: Մոտավորապես այս մտքերն էին հնչում երեկ Ազգային ժողովի ոսկեզօծ դահլիճում, հայ-ռուսական միջխորհրդարանական համագործակցության համանախագահներ, Ռուսաստանի Դաշնային ժողովի դաշնության խորհրդի անդամ Նիկոլայ Ռիժկովի եւ Հայաստանի ԱԺ փոխնախագահ Վահան Հովհաննիսյանի ճեպազրույցի ընթացքում, որը տեղի ունեցավ միջխորհրդարանական հանձնաժողովի նիստից հետո: Եկող տարի Սպիտակի երկրաշարժի 20-րդ տարելիցն է եւ այս ուղղությամբ էլ այս միջխորհրդարանական հանձնաժողովը նախաձեռնություններ է ունենալու:

Նիկոլայ Ռիժկովը Հայաստանի առաջին նախագահի թեկնածուում լուրջ ուժեր չի տեսնում

ARMENPRESS

Պատասխանելով լրագրողների հարցին՝ Վ. Հովհաննիսյանը նկատեց, որ ռուսական կողմի հետ համագործակցության առումով հիմնականում խոսք է գնում ատոմային էներգետիկայի, երկաթուղիների զարգացման մասին:

Իսկ ինչ խոչընդոտներ կան օրենսդրական ասպարեզում. «Ազգի» այս հարցին պատասխանեցին երկու համանախագահներն էլ: Վ. Հովհաննիսյանը օրենսդրական առումով խանգարիչ հանգամանքներ չտեսավ, բայց հետեւանքային խոչընդոտներ առանձնացրեց՝ մարդիկ ներդրում անելուց հետո պետք է կարողանան սպառում ապահովել, արտահանել արտադրանքը եւ այլն, ինչը Հայաստանի շրջափակման պայմաններում խաղաղական խնդիր է: Ն. Ռիժկովը տեղեկացրեց, որ հենց այդ հարցերն են քննարկվել համատեղ հանձնաժողովի նիստին Ն. Ռիժկովը խոստացավ վերադառնալ քննարկումների ընթացքում. «Կան մի շարք պահեր, որ տարեսի հետ կապված որոշումն ընդունելիս առկա մեր հույսերը չարդարացան: Տարիուկես առաջ զբաղվեցինք «Մարսով» ու մի շարք այլ հարցերով, եւ կան առաջարկություններ, որոնք, ցավոք, չեն իրականացվել», ասաց նա՝ խոստանալով համատեղ հանձնաժողովի նիստերից մեկը նվիրել այդ հարցին:

Ճեպազրույցի ավարտին լրագրողներից մեկը հարցրեց Ն. Ռիժկովից հետաքրքրվել, թե ինչ կարծիքի է ԱՄՆ Կոնգրեսի հանձնաժողովի կողմից 106 բանաձեւի ընդունման եւ Հայաստանի առաջին նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի՝ որպես նախագահի թեկնածու առաջադրման վերաբերյալ: Ռիժկովը գտնում է, որ Կոնգրեսը վաղ թե ուշ ավարտին կհասցնի Հայոց ցեղասպանության ճանաչումը, որը կխթանի այլ երկրների կողմից ճանաչման գործընթացին. «Ամերիկացիները միայն այսօր են այդ գործով զբաղվում, իսկ ՌԴ Պետդուման այդ մասին բանաձեւ ընդունել է 95 թվականին», հիշեցրեց նա: Իսկ Լ. Տեր-Պետրոսյանի հետ Ռիժկովը ծանոթ եղել է, բայց դա մոտիկ ծանոթություն չի եղել. «Մեր հայացքներն այն ժամանակ չէին համընկնում»: Նա նկատեց, թե նախագահի թեկնածու առաջադրվելու համար նրա թիկունքին լուրջ կուսակցական-հասարակական ուժեր պետք է կանգնած լինեն. «Հետաքրքրվել եմ՝ ՀՀՇ-ն ընտրություններում ուներ 1 տոկոս: Դա արդեն լուրջ չէ», ասաց Նախկին Խորհրդային Միության ճարտարապետներից մեկը:

Ի դեպ՝ երեկ Ն. Ռիժկովին ընդունել է նաեւ Հայաստանի նախագահը. այդ հանդիպման ընթացքում հայ-ռուսական համագործակցության ակտիվ ընթացք եւ գործընկերության դինամիկ զարգացման արդյունք է արձանագրվել:

ՄԱՐԻԵՏԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Մեկ ժամանոց ելույթ

Լ. Տեր-Պետրոսյանը 1 ժամանոց ելույթ է ունենալու հոկտեմբերի 26-ի հանրահավաքում: Այս մասին լրագրողներին երեկ տեղեկացրել է Հայաստանի ազատական առաջադիմական կուսակցության ղեկավար Հովհաննես Հովհաննիսյանը: Ելույթում ոչ միայն անցյալի մանրամասն գնահատականներ են հնչելու, այլեւ մոտակա անելիքներ պետք է ուրվագծվեն:

Տնտեսական աճը հունվար-սեպտեմբերին կազմել է 13,2 տոկոս

Հիմնականում շինարարության շնորհիվ

Ըստ Հայաստանի ազգային վիճակագրական ծառայության նախնական ցուցանիշների, այս տարվա առաջին 9 ամիսներին տնտեսական աճի բարձր տեմպը շարունակել է պահպանվել, կազմելով 13,2 տոկոս: Թեեւ 8 ամիսների նույն ցուցանիշի համեմատ (13,6 տոկոս) առկա է փոքր-ինչ նվազում: Համախառն ներքին արդյունքը (ՀՆԱ) գերազանցել է 2 տրիլիոն դրամի սահմանը (2 տրիլիոն 16 մլրդ դրամ):

Ինչպես արդեն նշեցինք, արձանագրված տնտեսական աճի համար դարձյալ պարտական ենք հիմնականում շինարարության ոլորտին, որտեղ գրանցվել է 18,3 տոկոս աճ:

Արդյունաբերության արտադրանքի աճն անհամեմատ փոքր է՝ 2,1 տոկոս: Սակայն կայուն է եւ ամսեամիս նկատվում է տեմպի ավելացման միտում: Առանց էլեկտրաէներգիայի արտադրության արդյունաբերության արտադրանքի աճը 1,4 տոկոս է, իսկ առանց ադամանդի արտադրության արդյունաբերական արտադրանքի ծավալն ավելացել է 8,3 տոկոսով: Գյուղատնտեսության արտադրանքի ծավալն աճել է 8,3 տոկոսով, մանրածախ առեւտրի շրջանառությունը՝ 9,8 տոկոսով եւ ծառայությունները՝ 16,9 տոկոսով: Վերջինս, շինարարությունից հետո, երկրորդ ամենամեծ աճ արձանագրած ճյուղն է:

Արտաքին առեւտրի ծավալներն ավելացել են 38,6 տոկոսով եւ կազմել 3 մլրդ 30 մլն դոլար: Հայաստանից արտահանվել է 835 մլն դոլարի ապրանք, որը 22,8 տոկոսով գերազանցում է նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի ցուցանիշը: Ներմուծումը կազմել է 2 մլրդ 194 մլն դոլար կամ 45,7 տոկոսով ավելի 2006-ի նույն ժամանակահատվածի հետ համեմատած: Արտաքին առեւտրում բացասական հաշվեկշիռը խորացել է, կազմելով ուղիղ 1 մլրդ 359 մլն դոլար: Առանց ադամանդի արտահանման-ներմուծման ցուցանիշները հետեւյալն են. արտահանումը՝ 717 մլն դոլար, ներմուծումը՝ 2 մլրդ 73 մլն դոլար:

Միջին ամսական աշխատավարձը 2007-ի առաջին կիսամյակում գերազանցել է 74 հազար դրամը, բյուջետային ոլորտում կազմել է մոտ 53 հազար դրամ, մասնավոր հատվածում՝ մոտ 92 հազար դրամ: Միջին ամսական աշխատավարձի աճը նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ կազմել է 20,5 տոկոս:

Գնաճը այս տարվա առաջին 9 ամիսներին նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ կազմել է 3,8 տոկոս, իսկ դեկտեմբերի համեմատ արձանագրվել է 0,2 տոկոս գնանկում: Օգոստոսին սեպտեմբերի նկատմամբ գրանցվել է 0,7 տոկոս գնաճ:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ՕՐԱԿԱՐԳ

Այսօր

- Ժամը 14.00-ին Թումանյանի տուն-թանգարանից մինչեւ Օպերա ընկած հատվածում կներկայացվեն Թումանյանի 100-ամյա հեքիաթները:
- Ժամը 15.00-ին Ազգային պատկերասրահում տեղի կունենա «Էսպամ» գեղարվեստական տպագրության ցուցահանդեսի բացման արարողությունը:

Երկուշաբթի

- Ժամը 10.00-ին Գիտությունների ազգային ակադեմիայում տեղի կունենա զեկույց նոր ֆիզիկական տեխնոլոգիաների, էկոլոգիայի խնդիրների մասին:
- Ժամը 14.00-ին Երեւան կժամանի Իրանի նախագահ Մահմուդ Ահմադինեժադը:
- Նույն ժամին Ազգային գրադարանում տեղի կունենա Գալյա Նովենցի եւ Երվանդ Ղազանչյանի 70-ամյակին նվիրված միջոցառում:
- Ժամը 15.00-ին Գրողների միությունում տեղի կունենա Բոստոնից Մերի Կանդալյան-Ասլանյանի «Այստեղ եւ այնտեղ» պատմվածքների շնորհանդեսը:
- Ժամը 15.30-ին «Արմենիա» հյուրանոցի «Տիգրան Մեծ» սրահում տեղի կունենա «Քրեական իրավունքի հանրագիտարան» գրքի շնորհանդեսը:
- Ժամը 17.00-ին ՀՀ նախագահի նստավայրում տեղի կունենա Իրանի նախագահի ճեպազրույցը:
- Ժամը 17.30-ին Իրանի նախագահը կայցելի Երեւանի պետական համալսարան:

Ջրի զտման մաչելի եղանակ

Մամուլից մեզ հայտնի է, որ Երեւանի խմելու ջրի աղբյուրներն աչքի են ընկնում աղերի բարձր պարունակությամբ: Դա վերաբերում է հատկապես խաղաքի 3-րդ մասի ջրամատակարարման աղբյուրին: Հայտնի է նաեւ, որ Հայաստանում կան բնական զտիչների (սորբենտների) հանքավայրեր: Դրանք են ցեոլիտները, դիատոմիտները, բենտոնիտները եւ այլն, որոնք արտերկրում օգտագործվում են ոչ միայն արդյունաբերության մեջ ճարպերի, ձեթի, գինու, մրգահյութերի, բժշկության մեջ, այլեւ խմելու ջրի զտման համար:

Հանրապետությունն իր բնական զտիչները վաճառում է օտար երկրներին, որտեղ դրանք օգտագործվում են մթերքների ու ջրի զտման նպատակով, իսկ մեր բնակչությունը խմում է աղեր պարունակող ջուր, ինչը հաճախ հանգեցնում է հոդերի եւ անոթների հիվանդությունների: Մինչդեռ արտերկրում կան վերոհիշյալ սորբենտներից պատրաստված հանքի զտիչներով բնակարանային օգտագործման բավական պարզ սարքեր, որոնց զտիչները կարելի է փոխել կեղտոտվելու դեպքում:

Երեւան ներկրված է բարդ կառուցվածքի զտիչներ պարունակող սարքերի որոշ քանակություն, սարքեր, որոնք այնքան էլ էժան չեն: Այնինչ ջրի զտման ու մաքրման սարքերի կառուցվածքում որեւէ բարդություն չկա. ծորակից հոսող ջուրն օգտագործվելուց առաջ պետք է անցնի քլորազերծիչ եւ աղազերծիչ զտիչ ունեցող սարքի միջով:

Իսկ ինչո՞ւ չսկսենք սորբենտային հանքի զտիչներով սարքերի արտադրություն, որը հանրապետությունում ոչ միայն կստեղծի նոր աշխատատեղեր, այլեւ կարող է ընդլայնել մեր արտահանումը հարեւան երկրներ, բերելով բազում միլիոններ: Իսկ սորբենտները, մասնավորապես արդյունաբերության տարբեր ճյուղերում կլանման բացառիկ ընտրողականության մոլեկուլյար մաղերի դեր կատարող ցեոլիտները, համապատասխան ապրանքային տեսքի բերվելուց հետո կարող էին արտահանվել: Կարելի է ավելացնել, որ աշխարհում միայն անհատական օգտագործման ջրի զտիչների վաճառքից տարեկան ստանում են միլիարդավոր դոլարներ, եւ մենք էլ կկարողանայինք բաժին ունենալ մեր բնական զտիչների շնորհիվ:

Մարդու օրգանիզմում 65 տոկոս կազմող ջուրը անչափ կարեւոր է. ջրի մաքրությունից է կախված յուրաքանչյուր առանձին բջջի եւ ամբողջ օրգանիզմի կենսագործունեությունը: Մաքուր ջուրը նախ եւ առաջ մարդու առողջության եւ հասարակության մեջ նրա արտադրողականության գրավականն է: Այստեղից բխում է, որ մարդկանց առողջության բարելավման վրա հիմնված բիզնեսը կարող է միլիարդների շահույթներ բերել երկրին:

Ակնհայտ է, որ բնական զտիչները բիզնեսի առարկա դարձնելուց առաջ պետք է համապատասխան տեխնոլոգիաներ մշակել այդ նյութերի բազմաթիվ կիրառման կապակցությամբ: Իսկ դա կարող են անել միայն գիտնականները:

ԼԵՎՈՆ ՂԱԶԱՐՅԱՆ

Հայաստանի ամերիկյան համալսարան
Գործարար կառավարման դպրոց

Դասախոսություն

«Ինչ է համալսարանը, գիտահենք հասարակության խոչընդոտները»

Ներկայացնում է Դոկտոր Գաբրիել Մորեյլոն

երեքշաբթի՝ 23 հոկտեմբերի, ժամը 18:30

Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի Գործարար կառավարման դպրոցը պատիվ ունի ներկայացնելու դոկտոր Գաբրիել Մորեյլոյին՝ Մենեջմենթի զարգացման Եվրոպական հիմնադրամի, ինչպես նաեւ Կարծիքի եւ մարքեթինգի ուսումնասիրության Եվրոպական հասարակության նախկին նախագահին: Դոկտոր Մորեյլոն մեծ փորձառություն ունի թե որպես դասախոս Եվրոպայի, ԱՄՆ-ի, Ասիայի եւ Լատինական Ամերիկայի առաջատար համալսարաններում, եւ թե որպես գործարար կորպորացիաների եւ միջազգային կազմակերպությունների, այդ թվում նաեւ Բի-բի-սի-ի, Տնտեսական համագործակցության եւ զարգացման կազմակերպության (ՏՀԶԿ) եւ Միացյալ ազգերի կազմակերպության (ՄԱԿ) խորհրդատու: Այս տարի դոկտոր Մորեյլոյին շնորհվել է ՄԱԿ-ի կրթության, գիտության եւ մշակույթի կազմակերպության (UNESCO) գերազանցության մրցանակ մենեջմենթի դասավանդման բնագավառում:

Դասախոսության ընթացքում դոկտոր Գաբրիել Մորեյլոն կներկայացնի «իդեալիստական» եւ «ուտիլիտար» կրթական հաստատությունների նկարագիրն ու տարբեր ժամանակներում եւ հասարակական բնագավառներում նրանց ունեցած դերը: Այսօր Բոլոնիայի գործընթացում ընդգրկված մոտ յոթանասուն տարբեր ազգեր (այդ թվում նաեւ Հայաստանը) քննարկում են հիմնական բարեփոխումներն ու այն կազմակերպչական նախաձեռնությունները, որոնք հաստատությունները պետք է ակտիվացնեն «գիտահենք հասարակության» կողմից առաջադրված ժամանակակից պահանջները համապատասխանեցնելու համար:

Մուտքն ազատ է

Դասախոսությունը տեղի կունենա Հայաստանում Ամերիկյան Համալսարանի փոքր դահլիճում, 5-րդ հարկ, անգլերեն լեզվով՝ հայերեն թարգմանությամբ:

Հավելյալ տեղեկությունների համար զանգահարել
Գործարար Կառավարման Դպրոց
(010) 512603 հեռախոսահամարով

ԱԶԳ

Հայաստանում արդյո՞ք կա՞ ուրան, ավելի ճիշտ, կա՞ ուրանի արդյունագործական պաշար ունեցող որևէ հանքավայր: Այս հարցի պատասխանը տակավին գտնված չէ, հայաստանյան ուրանի որոնման աշխատանքները շարունակվում են: Դրանք ձեռք են բերում ուշագրավ ընթացք:

Ինչպես արդեն հայտնի է, բացի ամերիկյան «Գլոբալ գոլդ» ընկերությունից, հայաստանյան ուրանով վերջին շրջանում հետաքրքրված է նաև Ռուսաստանը: Ռադիոակտիվ այդ մետաղի արդյունագործական պաշարների հայտնաբերման ուսումնասիրությունները արդեն սկսված են: Վերջին մոտ 2 տարում հաճախ է խոսք եղել Գեղարքունիքի մարզում՝ Գետիկ գետի ավազանում առկա ուրանի հանքավայրի մասին:

...րում՝ մի քանի մետրից մինչև 1000 մետր: Դա կախված է հանքավայրի խորությունից, որքան հանքավայրը մեծ է, այնքան ավելի խոր, այսինքն՝ հանքամարմինը կարող է շարունակվել նույնիսկ 1000-1200 մետրից ավելի խոր: Ի դեպ, հանքավայրի վերևի մասը կարող է լինել նաև գետնի մակերեսին: Այն հանքային երևակումները, որոնք հայտնաբերվել են Հայաստանում, բոլորը դուրս են գալիս երկրի մակերես, դրա շնորհիվ էլ հայտնաբերվել են:

- Սակայն դա չի նշանակում, թե այդ տեղերում կլինեն արդյունաբերական պաշարներ, նույնիսկ՝ հակառակը,- ասաց Գրիգորյանը:- Արդյունաբերական պաշարները կարող են լինել մի այնպիսի տարածքում, որտեղ մակերեսին որևէ երևակում, ընդհանուր ֆոնից որևէ անո-

երկրաֆիզիկական հանույթից: Այն շատ կարևոր և օգտակար կլինի, որովհետև երկրաֆիզիկական հանույթը համապատասխան մեթոդով ուսումնասիրելու ժամանակ կարող ենք հայտնաբերել ոչ միայն ուրանի, այլև այլ տարրերի հանքավայրեր, ինչը, իհարկե, դրական կլինի մեր տնտեսության համար:

Թերևս ավելորդ չի լինի նշել, որ գիտնականի առաջին հայտնագործությունը վերաբերում է տարրերի, այսպես կոչված, զոնալականությանը: Նա հայտնաբերել է, որ բոլոր հանքավայրերում տարրերն ունեն մի զոնալականություն, այսինքն, ասենք, արծաթը միշտ ավելի բարձր (երկրի մակերեսին մոտ) է լինում, քան պղինձը, պղինձն ավելի բարձր է լինում, քան մոլիբդենը, մոլիբդենն ավելի բարձր է լինում, քան վոլֆրամը:

Հայաստանյան ուրանի հետքերով

Սակայն, ըստ Հայաստանի ԳԱԱ իսկական անդամ, երկրաբանական գիտությունների դոկտոր, ԳԱԱ երկրի մասին գիտությունների պրոբլեմային խորհրդի նախագահ Սերգեյ Գրիգորյանի, որևէ հիմք չկա Գետիկի ավազանում եղած ուրանի երևակումներն ամենահեռանկարայինը համարելու, ընդհակառակը՝ վստահ է, որ Գետիկի հանքավայրը մեծ հեռանկարներ չունի: Գիտնականի կարծիքով, այդտեղ դժվար թե հայտնաբերվեն ուրանի մեծ պաշարներ և հնարավոր լինի կատարել արդյունագործական պաշարների հանույթ: Մեզ, անշուշտ, հետաքրքրեց, թե ո՞րն է ակադեմիկոսի դերն ուրանի պաշարների հետախուզման աշխատանքներում, տեղում մասնակցո՞ւմ է ուսումնասիրություններին, թե՞ փաստաթղթերին է ծանոթանում և իր կարծիքն արտահայտում:

- Իրենց խնդրանքով ես մասնակցում եմ այդ ուսումնասիրություններին,- ասաց Ս. Գրիգորյանը:- Ռուսները հիմա ծանոթանում են, թե որտեղ ինչ կա, ինչ է արված: Գետիկը նրանց առանձնապես չի հետաքրքրում, որովհետև այնտեղ արդյունքները դրական չեն: Հիմա հիմնականում հետաքրքրված են Ալավերդու մոտերում գտնվող մի տարածքով և Սյունիքի հանքավայրով: Ժամանակին, խորհրդային տարիներին աշխատած Գրոմովի գիտարշավախմբի շատ տվյալներ մենք չունենք, դրանք բոլորը գտնվում են Ռուսաստանում ու գաղտնի են: Հարկավոր է, որ նրանք այդ գաղտնիությունը հանեն, այստեղից, այնտեղից էլ տվյալներ հավաքելով, ընդհանրացնեն և վերջնական եզրակացություն կատարեն, թե որ տարածքներն են առաջնահերթ հետաքրքրություն ներկայացնում, որտեղից սկսեն որոնման աշխատանքները:

Ակադեմիկոսի հավաստմամբ, ռուս մասնագետները համաձայն են իր հետ, որ առաջինը պետք է սկսվի երկրաֆիզիկական նմուշարկումը, դրանից հետո արդեն կհայտնաբերվեն նոր անոմալիաներ, նոր տեղամասեր, և իրենք կկարողանան հին երևակումները գնահատել:

- Այդ ամենից հետո,- շարունակեց Ս. Գրիգորյանը,- արդեն կկարողանանք ավելի ճիշտ տալ կանխատեսվող պաշարների քանակը և որոշել, թե որ տեղամասերն են ամենահեռանկարայինը, որտեղ կարելի է ավելի մանրամասն հաշվարկներ կատարել: Որպես գիտնական, մասնագետս երկու գիտական հայտնագործության հեղինակ եմ և այդ հայտնագործությունների հիման վրա մշակել եմ մեթոդներ ուրանի թաքնված հանքավայրերի որոնման համար:

Ակադեմիկոսի տեղեկացմամբ, խնդիրն այն է, որ ուրանի հանքավայրերը, հանքային մարմինները մեծ մասամբ թաքնված են խորքե-

մալիա չկա: Դրա համար կարելի է ասել, որ Հայաստանի տարածքն, ըստ էության, ուրանի առկայության առումով ուսումնասիրված չէ:

Այն մեթոդները, որ ես մշակել եմ, էկոլոգիապես լրիվ անվնաս են: Միայն նմուշարկվում է մակերեսում, այսինքն՝ մակերեսից վերցնում ենք նմուշներ՝ 50-100 գրամ, ոչ ավելի, անալիզ է կատարվում ուրանի և մյուս տարրերի պարունակության, որովհետև ուրանի հետ համատեղ, որպես ուղեկցող տարրեր, հանդես են գալիս նաև մոլիբդենը, կապարը, պղինձը, ցինկը, մի խոսքով, բոլոր այն տարրերը, որոնք ունենք մյուս հանքավայրերում, Ալավերդիում և այլն: Դրա համար ուսումնասիրելով ոչ միայն ուրանի, այլև նրան ուղեկցող տարրերի պարունակությունը, մենք կարող ենք հայտնաբերել այն տարածքները, որտեղ իսկապես կա հանքավայր: Այդ հանքավայրերը երկրի մակերես դուրս չեն գալիս, թաքնված են կամ, ինչպես երկրաբաններն են ասում, «կույր» հանքավայրեր են:

Այդ իսկ պատճառով, ըստ գիտնականի, մինչև որոշեն՝ ունե՞նք ուրանի հանքավայր, թե՞ չունենք, որքա՞ն են պաշարները, որքանի՞ արդյունաբերական պաշարնե՞ր են դրանք, պետք է համապատասխան հետազոտություններ կատարվեն այն տարածքներում, որոնք երկրաբանական տվյալներից ելնելով, կարող են լինել բարենպաստ ուրանի հանքավայրերի առաջացման համար:

- Այդ տարածքներում պետք է կատարվեն էկոլոգիապես լրիվ մաքուր երկրաֆիզիկական հանույթ, նմուշարկում, առանց հորատանցքերի, թունելների,- ասաց Ս. Գրիգորյանը,- այդ հանույթի տվյալները մշակելուց հետո արդեն կարող ենք ասել որտեղ և ինչ ունենք: Այդ մեթոդիկան աշխարհում արդեն ընդունված է, բայց մեզ մոտ չեն կիրառել: Դրա համար առաջարկել եմ, և մասնագետների խումբը կարծես թե ընդունել է այդ առաջարկությունը, որ առաջին հերթին պետք է սկսել

Ընդհանրապես, մինչև Ս. Գրիգորյանի հայտնագործությունը, եթե նկատի ունենանք ոչ միայն երկրաբանությունը, Հայաստանից ընդամենը մեկ հայտնագործություն է գրանցված եղել՝ Չոբանյանի հայտնագործությունը մեխանիկայի բնագավառում: Ի դեպ, Խորհրդային Միության ժամանակ բոլոր գիտությունների առումով գրանցվել է մոտ 270 գիտական հայտնագործություն:

- Իմ առաջարկած մեթոդով հանույթ դեռ չի սկսվել,- ասաց ակադեմիկոսը,- ռուս մասնագետներն արդեն ինձ դիմել են, նախատեսված է այդ մեթոդով աշխատանքները սկսել 2008 թվականից: Յուրաքանչյուր տեղամասում երկրաբանական հանույթ իրականացնելու դեպքում անհրաժեշտ կլինի վերցնել 400-500 նմուշ և յուրաքանչյուրն առանձին-առանձին ուսումնասիրել լաբորատորիայում: Այս մեթոդի կիրառումն այնքան էլ թանկ չէ, միաժամանակ պետք է նկատի ունենալ, որ թաքնված հանքավայրերը որոնելու, հայտնաբերելու այլ մեթոդ մինչև այժմ գոյություն չունի: Միայն պատահականորեն կարող են հայտնաբերել, ինչը գրեթե բացառված է: Հայաստանում չունենք, գիտությանը հայտնի չէ ուրանի որևէ հանքավայր, որը մակերեսում արդեն հանքավայր է, ուստի միայն մնում է գնալ թաքնված հանքավայրերը որոնելու ճանապարհով, իսկ դրա համար ամբողջ աշխարհում առայժմ միայն իմ առաջարկած մեթոդն է:

Ս. Գրիգորյանի կարծիքով, Հայաստանում ամենահեռանկարայինը մեր երկրի հարավ-արևելքում, Սյունիքի մարզում, Քաջարանի կողմերում գտնվող ուրանի երևակումն է: Ժամանակին հենց այդտեղ են կատարվել առավել մանրամասն աշխատանքներ:

Այնուամենայնիվ, ենթադրենք, թե Հայաստանում վաղը կամ մյուս օրը հայտնաբերվեց արդյունաբերական պաշար ունեցող ուրանի հանքավայր: Որքան էլ դա տնտեսական առումով ոգեւորող ու փափագելի լինի, որքան էլ հանքավայրը շահագործելի փակ եղանակով, այնուամենայնիվ, չի կարելի անտեսել էկոլոգիական այն լուրջ վտանգը, որն ընդհանրապես կապված է ռադիոակտիվ մետաղի հանքավայրի շահագործման հետ: ԱՄՆ-ը, Ռուսաստանը, Կանադան, հսկայական տարածքներ ունեցող այլ երկրներ կարող են իրենց թույլ տալ ուրանի հանքավայրի շահագործում՝ այնքան էլ չմտահոգվելով, որ հանքավայրը և հանքավայրի տեղափոխման ուղիները շրջապատող տարածքները կարող են ռադիոակտիվ վարակման վտանգի տակ դնել: Մինչդեռ Հայաստանի տարածքը չափազանց փոքր է և հարկ է շատ լավ մտածել, եթե երբևէ գա այդ յուրահատուկ ջինը շշից բաց թողնելու պահը:

ԱՐՓԻՆԵ ՏՈՒՄԱՆՅԱՆ

ԲԱԺՆԵՏԵՐԵՐ

Աջակցելով ACP-ին Կենտրոնական բանկն անտեսել է մի շարք կարևոր հանգամանքներ

Սեպտեմբերի 25-ին տեղի ունեցավ «Արմենիան կափըր փրոգրամ» (ACP) ընկերության պարտատոմսերի թողարկման շնորհանդեսը: Ընկերության մուտքը Հայաստանի արժեթղթերի շուկա ողջունեց Կենտրոնական բանկի նախագահ Տիգրան Սարգսյանը: Ավելին, ԿԲ-ն, ինչպես պարտատոմսեր թողարկած նախորդ 4 ընկերությունների դեպքում, այս անգամ ևս իր աջակցությունը հայտնեց տվյալ ընկերության՝ ACP-ի կողմից պարտատոմսերի թողարկման և տեղաբաշխման գործընթացին: Սակայն հենց այս դեպքում Կենտրոնական բանկի նման համեստ մոտեցումն առնվազն անտեղի էր և չարդարացված: Ի տարբերություն նախորդ 4 ընկերությունների, որոնք իրենց գործունեության ընթացքում տհաճ միջադեպերի մեջ չեն ընկել, ACP-ն ոչ միայն այդպիսին չէ, այլև աչքի է ընկել նախապես իր ստանձնած մի շարք պարտավորությունները չկատարելով, բնապահպանական նորմերի խախտմամբ, լուրջ վեճերի և հակազդեցությունների տեղիք տվող հեռանկարային ծրագրով:

Նախ՝ ստանձնած պարտավորությունների մասին: Դեռ 1998-ին, Ալավերդու պղնձամոլիբդենային կոմբինատը ձեռք բերելուց ի վեր, այն ժամանակ «Մանես-Վալեքս» կոչվող ընկերությունն իր գործունեությունը սկսելով պղնձի կոնցենտրատի ստացումից, մի քանի տարի հետո պետք է անցներ մաքուր պղնձի ստացմանը: Ընկերության սեփականատեր Վալերի Մեջլումյանն այդ մասին հայտարարել էր իր մամուլի ասուլիսների ժամանակ, ավելացնելով, որ ընկերության վերջնանպատակը կոմբինատում 10 տարի հետո պղնձե լարերի և այլ սարքավորումների արտադրություն կազմակերպելն է: Այդ նպատակով անգամ ընկերության անվանումը փոխվեց՝ «Մանես-Վալեքսից» դառնալով «Հայկական պղինձ ծրագիր» (ACP): Անցել է 9 տարի, իսկ ACP-ն ոչ միայն պղնձե սարքավորումներ չի արտադրում, այլև անգամ մաքուր պղինձ չի ձուլում, շարունակելով սպառել և վաճառել սև պղինձ:

Ընկերությունը և նրա ղեկավարը չկատարեցին աշխատատեղերն ավելացնելու խոստումները: Մասնավորապես 2002-ին, երբ ձեռնարկությունում աշխատում էր 1000 մարդ, նա խոստացավ, որ 2004-ին այդ թիվը կկազմի 2000 մարդ: Ներկայումս՝ 2007-ին, ձեռնարկությունում աշխատում է այնքան մարդ, որքան 2002-ին՝ շուրջ 1000:

Ընկերության գլխավոր խոցելի կողմի՝ բնապահպանական խնդիրների մասին: 2006-ին Ալավերդու պղնձաձուլական գործարանից մթնոլորտ է արտանետվել 27 հազար տոննա ծծմբի երկօքսիդ, երբ սահմանված թույլատրելի նորման 1,8 հազար է: Բնապահպանության նախարարությունը թույլատրել է տարեկան արտանետել 15,6 հազար տոննա, այն պայմանով, որ ընկերությունը կձեռնարկի խոշոր բնապահպանական ներդրումներ և մինչև 2008-ը տեղադրի զտիչ սարքավորումներ: Մինչև 2008-ը մնացել է մի քանի ամիս և դժվար է հավատալ, որ դա կկատարվի: Դեռ 1999-ից Վալերի Մեջլումյանը խոստանում է չորս տարվա ընթացքում կարգավորել արտանետումները բնապահպանական նորմերին համապատասխանեցնելու օրենքի պահանջը, ինչը մինչ այժմ չի կատարվել: Ավելին, ընկերության ղեկավարները հենց պարտատոմսերի թողարկման շնորհանդեսի ժամանակ չբացառեցին, որ այդ պատճառով կոմբինատի գործունեությունը կարող է դադարեցվել:

Չբացառելով Ալավերդու պղնձամոլիբդենային կոմբինատը փակելու հնարավորությունը, ընկերությունն ամեն կերպ ձգտում է տիրանալ Թեղուտի հանքավայրի շահագործման իրավունքին: Եթե ընկերությունը չի կարող շահագործել Ալավերդու կոմբինատը, ապա ինչո՞ւ է ձգտում ձեռք բերել Թեղուտի հանքավայրը, որի շահագործման հետևանքով կվերանան հսկայական անտառային տարածքներ՝ հեռանկարում թողնելով բնապահպանական ու սոցիալ-տնտեսական ծանր հետևանքներ:

Արդյոք Կենտրոնական բանկն անտեղյա՞կ է, որ կոմբինատը առայժմ չի կատարում պղնձաձուլության զարգացման, աշխատատեղերի ավելացման, բնապահպանական նորմերի պահպանման իր պարտավորությունները: Տեղյակ չէ՞, որ ընկերության ղեկավարները հավանական են համարում Ալավերդու կոմբինատի փակումը կամ որ Թեղուտի հանքավայրի շահագործման շուրջն առկա է հասարակական մեծ հակազդեցություն: Մի՞թե այս գործոնների առկայությունը ռիսկային չի դարձնում ACP-ին և անվստահություն չի առաջացնում նրա թողարկած պարտատոմսերի նկատմամբ: Դատելով վերոնշյալից, ակնհայտ է, որ Կենտրոնական բանկն, աջակցելով այս ընկերությանը, ընդունել է մինչև վերջ չհիմնավորված որոշում, որը կարող է բացասական ազդեցություն ունենալ նաև նոր ձևավորվող արժեթղթերի շուկայի վրա:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Կարևոր ճշտում

Կը ստիպուինք պաշտօնական յայտարարութեամբ լուսաբանել, յստակել եւ ճշտել այն սխալ արտայայտութիւնը, որ սկսած է վերջերս յայտնուիլ հայ մամուլի մէջ, թեմերու վրայ, հաղորդագրութիւններու ընթացքին եւ որոշ կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչներու կողմէ:

Սխալ է Հիւսիսային Ամերիկայի Արեւմտեան մեր թեմը կոչել «ԷՋՄԻԱԾՆԱԿԱՆ ԹԵՄ»:

Մեր թեմի պաշտօնական անունն է «Հայաստանեայց Եկեղեցիի Հիւսիսային Ամերիկայի Արեւմտեան Թեմ»:

Աւելորդ չըլլայ մեր յիշեցումը, թէ Արեւմտեան թեմը կը գտնուի Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսութեան իրաւասութեան ներքեւ:

Այսուհետեւ կ՚ակնկալենք, որ մեր մամուլի խմբագիրները, թղթակիցները կամ ներկայացուցիչները, ինչպէս նաեւ կրօնական թէ ազգային կազմակերպութիւններու մէջ գործող պատասխանատու անձնաւորութիւններ տեղեակ ըլլան մեր պաշտօնական անունին եւ «գիտակցաբար կամ անգիտակցաբար» չշփոթեն «Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ Արեւմտեան Թեմ»ին ճշգրիտ անունը:

ԴԻՒԱՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ
Նոյեմբեր 15, 2005

Նամակ խմբագրությանը

Հոկտեմբերի 16-ին այցելելով «Արմենտելի» տարածքային սպասարկման կենտրոն (Հանրապետության հրապարակի բակում) իմ հեռախոսահարցը անվճարական դարձնելու մտադրությամբ, աշխատակցուհին հանձնեց անձնագրիս պատճենը: Նա համակարգիչով մի քանի րոպե աշխատելուց հետո ինձ հայտնեց, որ ես ազատ եմ և ոչ մի փաստաթուղթ ինձ չներկայացրեց: Մինչ այդ մի քաղաքացի պահանջեց, որ ձեռնարկեն պայմանագիր, քանի որ «Վիվասել» ընկերությունում այդպես է: Դրան հետևեց աշխատակցի պատասխանը. «Գնացեք «Վիվասելի» բաժանորդ դարձեք»:

ՀՀ հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի հանրային իրազեկման հայտարարության մեջ գրված է, որ պետք է կնքվի պայմանագիր, սակայն իրականում բաժանորդին պայմանագրի օրինակ չի տրվում, ստացվում է, որ այն կնքվում է առանց կողմերից մեկի տեղեկության: Արդյոք հետագայում դա չի՞ առաջացնի բաժանորդի և «Արմենտելի» միջև նոր հակասություններ, պատճառաբանելով գրավոր պայմանագրի բացակայությունը, և ինչն է պատճառը նման մոտեցման՝ անհայտ է:

ՄԱՐԻՆԵ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ

20 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2007 ԷՋ Ա

ԱԶԳ

ՀԱՎԵԼՎԱԾ

ՄՇԱԿՈՒՅԹ

Պարբերականությունը՝ երկշաբաթյա

Թիվ 20(39)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆԸ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԱՆԴԱՄ ԼԵՌ ԿԱՄՍԱՐԻՑ

ԴԻՄՈՒՄ

Հարգելի ընկերներ,

Քառասունհինգ տարվա ստաժով հայ գրող եմ ես, որից քսան տարին՝ ամենաբեղուն շրջանը իմ կյանքի, զոհ գնաց մի ցավալի թյուրիմացության, որն ափսոսալու համար բառեր չեմ գտնում:

Քսան տարի հետ եմ մնացել: Ու այժմս, երբ կորուստը դարմանելու համար կամենում եմ քայլերս արագացնել՝ տեսնում եմ, որ ոտներիս մեջ ույժ չկա: Ույժ չկա ոչ նրա համար, որ 70-ի մոտ հիվանդ մարդ եմ, այլ ույժ չկա, որովհետեւ...քաղցած եմ:

Հայ գրական ասպարեզում «քաղցածությունը» անսովոր տեռմին չէ, եւ շատ գրողներ են քաղցած մեռել: Բայց այդ այն ժամանակ, երբ գրողները չեն ունեցել իրենց մասին հոգացող մի կազմակերպություն: Իսկ ներկայումս, երբ գոյություն ունի հայկական կառավարություն, գրողների միություն եւ այլ բազմաթիվ կազմակերպություններ, որոնք աշխատում են քարից անգամ գրողներ քամել՝ ասում եմ, այժմս, թույլ տալ, որ մի բազմամյա գրական գործիչ սովամահ լինի՝ այդ արդեն թողնում եմ ձեզ երեւակայել, թե որքան անթույլատրելի է:

Իմ գրական գործունեության ողջ ընթացքին, ես աջ ձեռքով գրել եմ, ձախով պայքարել կյանքի համար: Իսկ այն դեպքում, երբ կարիքը վիզս փաթաթած օղակը ավելի է սեղմել, ես գրիչս տվել եմ ձախ ձեռքս եւ աջով պայքարել ու երազել այն ժամանակի մասին, երբ ինձ էլ կհաջողի երկու ձեռքերով գրասեղանիս առաջ նստել՝ մեկով թուղթը բռնել, որ չսահի, մյուսով գրել ազատ:

Ես ծեր եմ արդեն եւ տրամվայում երիտասարդ ուղեւորները իրենց տեղն են առաջարկում ինձ, բայց ես գլխումս ունեմ ամբարած բազմաթիվ չասված մտքեր, որոնց ափսոսում եմ հետս գերեզման տանել: Ուզում եմ քամել, մզել իմ էությունը ու մարդկության պիտանի մտքերս աշխարհին թողնել ու հետս գերեզման տանել միայն իմ մահկանացու մասը, որն ոչ ոքի հարկավոր չէ:

Արդ, Հայաստանի գրողների հարգելի վարչություն, ձեզանից կխնդրեի սատարել ինձ ամեն կերպ, որ ես այս գերազանցապես հասարակական իղձերս կատարած լինեմ:

Իսկ դրա համար շատ քիչ բան է հարկավոր: Միջնորդել համապատասխան մարմինների առաջ, որ, ինչպես մյուս գրողներին, ինձ էլ թոշակավորեն ըստ իմ ստաժի եւ գրական արժանիքի, որ ապրեմ ու գրեմ:

Ուրիշ խոսքով՝ մի քանի կաթիլ ձեթ մի մարվող ճրագի մեջ:

Ու ես ամենեւին չեմ տարակուսում, որ դուք այդ կանեք, որի համար հայտնեմ պիտի իմ շնորհակալությունը ձեզ, անխառն երախտագիտությամբ:

Խորին հարգանքներով՝

ԼԵՌ ԿԱՄՍԱՐ

Լեռ Կամսարի «Կարմիր օրեր» օրագրից

Ուրբաթ 20.- Մի խնդրեմ երեսիս նայեցեք սփրթնա՞ծ եմ: Չեկայից եմ գալիս այս րոպեիս: Կանչել էին առաջս դնելու երեսունութ տարի առաջ «Հորիզոնում» գրած իմ մեկ ֆելիետոնը Լենինի մասին եւ բացատրություն պահանջելու:

Ես բոլորովին մոռացել էի դրա մասին: Երբ բացեց թերթն ու կարդաց հոդվածը՝ մազերս բիզ-բիզ կանգնեցին: Այնտեղ գահընկեց Նիկոլայ ցարը հետեւյալն է գրում իշխանությունը գրաված Լենինին.

«Մինչեւ օրս ես մտահոգված էի, թե ինձանից հետո չի լինի մեկը, որ շարունակի իմ բռնակալ քաղաքականությունը: Այսօր, սակայն, տեսնում եմ, որ հանձին քեզ ես ունեմ իմ արժանավոր ժառանգը:

Ես իմ ողջ կյանքում աշխատեցի երկրից արմատախիլ անել բոլոր քաղաքական կուսակցությունները, բոլոր տարբեր մտածողներին, բոլոր ինքնուրույն մարդկանց, ջնջել խղճի, համոզմունքի եւ կրոնի ազատությունները եւ սակայն, այդ ինձ չհաջողվեց, որովհետեւ իմ բռնության միջոցները պրիմիտիվ էին, նախնական, իսկ [illegible] կան: Երբեմն տարին մեկ մարդ էր կախվում, այն էլ փտած պարանով, պարանը կտրվում էր եւ, ըստ ընկալյալ օրենքի, մահապարտն ազատվում էր: Երբեմն տարին մեկ մի [illegible]

Սովետ Միությունը, որպեսզի ուղղորդի մտավորականի միտքը, հսկի նրան, կանխարգելի այլախոհությունը, ստեղծեց բազմաթիվ ստեղծագործական եւ գիտական միություններ: Ամեն մի «իրեն հարգող» միություն ուներ իր կուսկոմը, պրոֆկոմը, ինչպես նաեւ «հատուկ բաժինը», ուր նստում էր «հաստիքավոր մատնիչը», որին այն ժամանակներում անվանում էին «ագենտ», իսկ մեր ժամանակներում՝ «լրտու» (գեթ լավ է որ ոչ «լրաբեր» կամ «ավետաբեր»):

Մեկ անգամ հեռուստատեսությամբ իմ շատ սիրելի գրողներից մեկը ամենայն անկեղծությամբ հայտարարեց, որ «ժամանակներն էին մեղավոր եւ բոլորն էլ մասնում էին՝ չի կարելի մեկին սարքել քավության նոխազ»: Ափսոս չնշեց այդ հրեշավոր ժամանակի տեւողությունը: Պետք է ենթադրել, որ նկատի ուներ միայն անհատի պաշտամունքի տարիները:

Դե, ուրեմն, ես բաց կթողնեմ, չեմ պատմի հա, թե ինչպես 1931-ին խորհրդային գրողները միահամուռ, համերաշխորեն Լեռ Կամսարի ոտն ու ձեռը կապելով, դրեցին զոհասեղանին, այլ կանցնեմ միանգամից 1956 թ., երբ արդեն պաշտվող անհատը գամված էր անարգանքի սյունին:

Մի բանի համար եմ, գիտե՞ք, ցավում, որ իր ամբողջ կյանքում Լեռ Կամսարը չիմացավ իր լավն ու վատը, չըմբռնեց «ժամանակի պարտադրանքը» եւ չօգտվեց դրանից:

Չէ, ապրելու եւ հարմարվելու բանաձեւը, որը նույնպես արվեստ է, էդպես էլ չսովորեց:

Չէ՛, էլ ո՞նց կլիներ, պիտի հեծներ իր «արդարության եւ ճշմարտության ավանակին» եւ համառեր:

Ա՜յ մարդ, ոնց բոլորը, մեկն էլ դու: Հետո կարդարանայիր՝ բարդելով ամեն ինչ ժամանակի շալակը:

Եվ ինչո՞ւ համար, եղբայր, ինչո՞ւ...

Է՛ս չի քո գրողի կարգավիճակը...

Շեղվեցի, հա, ի՞նչ էի ուզում պատմել...

Վերադառնալով աքսորից՝ երգիծաբանը, տեսնելով, որ փակ են իր առջեւ բոլոր հրատարակչությունների եւ խմբագրությունների դռները, որոշեց գոնե կենսաթոշակը վերականգնել, որ գոյատեւեր: Դիմեց գրողների միություն, որն անմիջապես ընդառաջեց իր հանձնարարականով:

Բայց դե, հո աչալուրջ «լրտուն» քնած չէր: Մինչ Լեռ Կամսարը իր ծերունական քայլերով գրողների միությունից կհասներ համապատասխան մարմիններին, Չեկայի եւ Կենտկոմի սեղաններին դրվեց 1918-ին «Հորիզոնում» լույս տեսած երգիծաբանի մեկ ֆելիետոնը Լենինի մասին:

Զուր էր այդքան չարչարվել «լրտուն»՝ քրքրելով արխիվները: Նա ընդամենը կարող էր տալ Թումանյան 15/4 հասցեն, որտեղ ոչ թե մեկ, այլ հարյուր մեկ այդպիսի պամֆլետներ կարելի էր գտնել: Ափսո՜ս, շատ ափսոս, որ նա այդ չարեց: Խրուշչովյան հալոցքն էր, չէին սպանի երգիծաբանին, այլ կարտաքսեին երկրից:

Ձեզ եմ թողնում միայն երեւակայել, թե որքան կշահեր հայ ժողովուրդը եթե մեր այլախոհը եւ հավերժ ընդդիմախոսը հայտնվեր արտասահմանում՝ իր բոլշեւիկյան շարանը պատկերող «Կարմիր օրագրով»: Մի «լրտուի» ոչ պրոֆեսիոնալ աշխատանքի պատճառով տեսնում եք ինչ պատեհությունից զրկվեցինք:

Շատ են ականջիս շշնջացել մատնիչի անունը, բայց լրիվ անկեղծ եմ ասում, ոչ խռովել եմ, ոչ էլ հուզվել: Եթե «բոլորն էին այդպես», ուրեմն՝ «բոլորի» հերն էլ անիծած:

Ցավս միայն այն է, որ նրանց ստեղծագործություններով եմ սնվել ու հղկվել, հիմա էլ որդիներիս եմ նրանցով կրթում ու դաստիարակում:

Ահա որն է սարսափելին, որն է ողբալին...

ՎԱՆՈՒՀԻ ԹԵՎՈՍՅԱՆ

Հ.Գ. «Ժամանակն է մեղավոր», ո՞րն է, բա՛ խիղճը, մարդ Աստծո, ամենասովորական մարդկային խիղճը...

Տականքը միշտ տականք է, ժամանակը ինչ հող տա գլխին...

ԺԱՄԱՆԱԿԻ, ԿԱՄ ԱՎԵԼԻ ՃԻՇՏ՝ ԻՐ ԽԵԼՔԻ ԶՈՀԸ

ԼԵՌ ԿԱՄՍԱՐ

ուղարկում Սիբիր՝ ամենաշատը տասը տարով: Է, երեք տարին մի մարդ ուղարկելուց Սիբի՞ր կտաքանա: Իհարկե ոչ: Բայց հրճվանքով տեսնում եմ, որ դու պատիժը մեղմացրել ու պուլեմյոտով մի րոպեում հարյուր հազարավոր մարդ ես փռում գետնին: Հետո՝ այնքան շատ մարդ ես աքսորել Սիբիր, որ «բուղ» է բարձրանում այնտեղից, եւ աքսորականները, տաքությանը չդիմանալով, բաց են արել Սիբիրի դուռն ու պատուհանը, որ այրեցյալ գոտուց մի փոքր զովություն ներս թափանցի...

Չէ, սիրելի Լենին, դու իմ փնտրած մարդն ես: Ցարական բոլոր ժանդարմներն ու լրտեսները դնում եմ քո տրամադրության տակ քո կարիքներին գործածելու համար:

Կաթոգին սեղմում եմ ձեռքդ, ցանկանում քեզ հաջողություն եւ... մեռնում»:

Կարդաց Չեկայի նախագահը այս, ապա հարցական երեսիս նայեց, ասել ուզելով.

- Այս գրելուց հետո ինչպե՞ս ես համարձակվել ողջ մնալ ամբողջ երեսունութ տարի:

Ապա հարցրեց.

- Զգո՞ւմ ես քեզ հանցավոր:

- Շատ սաստիկ,- պատասխանեցի:

- Հապա ինչպե՞ս է, որ դրանից հետո ապրում ես:

- Ապրում եմ, որովհետեւ շատ եմ հանցավոր: Այդպիսի հանցանքի գործողը, երեսունութ տարի բոլշեւիկյան ռեժիմում ապրելով, չի կարող իր մեղքերը քավել. ինձ նման հանցավորը պետք է հարյուր երեսունութ, երկու հարյուր երեսունութ տարի ապրի այս ռեժիմում, որ կարողանա քավել իր հանցանքը...

- Այդքա՞ն անտանելի՞ ես համարում մեր ռեժիմը,- հարցրեց:

- Այո՛,- պատասխանեցի:

- Այդ դեպքում դու երբեք չպիտի մեռնես,- ոտը գետին զարնելով՝ գոռաց Չեկայի նախագահը ու վեր կացավ:

Տուն եմ գալիս սոսկալի ընկճված: Միշտ ինձ մխիթարել եմ այն հույսով, թե մի օր կմեռնեմ, սրանց ձեռքից կազատվեմ: Ասացեք խնդրեմ, սրանից հետո ինչո՞վ մխիթարվեմ...

Հունվար, 1956

ՀՍՍՌ ԳԵՐԱԳՈՒՅՆ ՍՈՎԵՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ ԸՆԿ. Շ. ԱՌՈՒՇԱՆՅԱՆԻՆ

ՆԱՄԱԿ ԼԵՌ ԿԱՄՍԱՐԻՑ

Հարգելի ընկ. Առուշանյան.

Այն հանրապետության մեջ, որի նախագահն եք Դուք, ապրում է մի շատ դժբախտ քաղաքացի:

Այդ ես եմ:

Արդյոք չէի՞ք ցանկանա լսել նրա պատմությունը, որը հետեւյալն է:

Ուրեմն՝

Քսան տարի հալածվելուց հետո Գերագույն դատարանի կողմից ճանաչվում եմ անմեղ, ռեաբիլիտացիայի եմ ենթարկվում եւ որպես իմ նախկին բոլոր իրավունքներում վերականգնված մեկը՝ գնում եմ անհատական թոշակների հանձնաժողովի նախագահ ընկ. Բալաբեկ Մարտիրոսյանի մոտ (հետս ունենալով գրողների միության հանձնարարականը) եւ խնդրում վերականգնել նախկինում ստացածս կենսաթոշակը:

Այստեղ ընկ. Մարտիրոսյանը թե՝

- Քո անհատական թոշակը չենք վերականգնում:

- Ինչո՞ւ,- հարցնում եմ:

- Որովհետեւ դու սրանից 40 տարի առաջ Լենինի մասին ֆելիետոն ես գրել:

- Ճիշտ է,- ասում եմ,- գրել եմ, բայց չէ որ Լենինն իր կենդանության ժամանակ ամնիստիա է տվել բոլոր իր դեմ մեղանչածներին:

- Այո,- ասում է ընկ. Մարտիրոսյանը,- ամնիստիա տվել է, բայց չի ասել, տարեք նրանց կենսաթոշակ տվեք, որ ապրեն:

Երբ նրա մոտից դուրս էի եկել՝ հանկարծ մտածեցի.

- Իսկ, հետաքրքիր է, Լենինն ասե՞լ է, որ նրանց կենսաթոշակը կտրեք, որ մեռնեն...

Անկարելի է որ ասեր: Ես 40 տարի առաջ Լենինին չէի ճանաչում, բայց հետագային, երբ ճանաչեցի՝ այժմ հաստատ կարող եմ պնդել, որ նա այդպիսի բան չէր ասի: Նա մեծ մարդ էր, սիրում էր հայ ժողովրդին եւ իր մասին գրված մի ինչ-որ ֆելիետոնի համար չէր վերացնի նրա միակ երգիծաբանին:

Հա: Այնուհետեւ, խոսակցության ժամանակ, ես երկար աշխատեցի համոզել ընկ. Բալաբեկին, թե դրանից հետո Հայաստանի ղեկավարությունը այդ հանգամանքին տեղյակ լինելով հանդերձ ինձ արտասահմանից կանչեց Հայաստան աշխատակցելու այն ժամանակվա կենտրոնական օրաթերթ «Խորհրդային Հայաստանին», որի մշտական աշխատակիցը դարձա ամբողջ 15 տարի, պայքարեցի սովետական [illegible] ողջ կարողությամբ եւ արժանացա անհատական կենսաթոշակի:

Բայց զուր անցան ջանքերս, չհամոզեցի նախագահը եւ դուրս եկա նրա մոտից:

Երբ փոր ու փոշման գնում էի փողոցով, երեւակայությամբ բանտը վերադարձա եւ երանի տվի այն օրվան:

Ասում եմ՝ այն ժամանակ, երբ փորձեցի հացադուլ հայտարարել՝ ինձ բռնի կերակրեցին: Իսկ այսօր, ազատության մեջ, երբ ցանկանում եմ ապրել՝ բռնի սովամահության են ենթարկում...

Մեռնելը ինձ համար դժվար բան չէ, իհարկե, կարելի է եւ մեռնել, մանավանդ հիմա, երբ արդեն 70-ի մոտ մարդ եմ, քայքայված առողջությամբ, անվերջ հալածանքից շշմած, կարիքի մեջ խեղդված:

Ես հեչ:

Ես ավելի շատ սովետական իշխանության մասին եմ մտածում:

Ձեզ հայտնի է, որ արտասահմանում դաշնակցությունը ապրում է բացառապես մեր ղեկավարությանը քննադատելով: Եթե այդպիսի ծանր պայմաններում մեռնեմ՝ պիտի վեր կենա եւ աշխարհով մեկ հայտարարի թե՝ տեսե՞ք, Լեռ Կամսարը իր ամբողջ կյանքի ընթացքում ծառայեց մեր բոլոր սրբություններին, մենք նրան ներեցինք, իսկ սովետական կառավարությունը ընդամենը մի ֆելիետոնի համար սովամահության ենթարկեց նրան:

Այստեղ, հարգելի ընկ. Առուշանյան, կարելի է վերջացնել նամակիս առաջին հատորը (առանց նրա երկրորդ հատորով սպառնալու Ձեզ) եւ վերջակետ դնել:

Իմ խնդիրը վճռելիս՝ նայեցեք Ձեր հարմարությանը:

Եթե կհաստատեք Գերագույն դատարանի վճիռը իմ անմեղության մասին եւ կվերադարձնեք ինձ իմ կենսաթոշակը՝ խորին շնորհակալությամբ Ձեր երկու ձեռքերը կսեղմեմ, իսկ եթե կգտնեք, որ ոչ, իրոք որ ես իրավունք չունեմ ապրելու, այն ժամանակ, ի նկատի ունենալով, որ սովետական կոդեքսում սովամահության պատիժ նախատեսված չէ՝ կխնդրեի Ձեզ «ներման կարգով» իմ սովամահությունը գնդակահարությամբ փոխարինել:

Լավ է միանգամից մեռնել, քան մեռնել ամեն օր 24 ժամ:

Ինքնըստինքյան, ուրեմն, հասկանալի է, թե ինչ անհամբերությամբ եմ սպասում Ձեր պատասխանին:

Խորին հարգանքներով՝

Լեռ Կամսար

1956 թ. մայիսի 10, Երեւան

Տես էջ Զ

ԱԶԳ-ՆԵՐԴԻՐ

Թատրոն

«Ու՞մ է պետք ՀԱՅՖԵՍՏը»

ԼԱՐԻՍԱ ԹՈՓՉՅԱՆ

Տասնօրյա իրարանցում առաջացնելուց հետո արդեն հինգերորդ տարին է Երեւանում փակվեց ՀԱՅ ՖԵՍՏ միջազգային թատերական փառատոնի «վարագույրը». այս տարի սակայն - արդեն պետական աջակցություն ստացած (ի թիվս այլ գործոնների նախ եւ առաջ՝ փառատոնի նախագահ, մտահղացման հեղինակ ու նախաձեռնող Արթուր Ղուկասյանի հնգամյա համառ եւ նպատակասլաց գործունեության շնորհիվ): Կարելի է միայն զարմանք ապրել, թե ինչպես է հաջողվում ահռելի կազմակերպական եւ ստեղծագործական ծավալների աշխատանքներ իրականացնել ընդամենը 19 հոգուց բաղկացած թիմի օժանդակությամբ: Այս տարի 33 երկրից հրավիրված 40 կատարողական խմբերում ընդգրկված էր շուրջ 350 մասնակից, իսկ հավաքական «թատերաբեմը» ներառում էր քաղաքի 14 թատրոնները, Կինոյի եւ թատրոնի պետական ինստիտուտը, Գեղագիտության ազգային կենտրոնն ու Շ. Ազնավուրի հրապարակի տարածքը:

Երեւանի, Վանաձորի եւ Արտաշատի 24 թատրոններն ու թատերախմբերը նույնպես հնարավորություն ունեցան ցուցադրել իրենց լավագույն ներկայացումները փառատոնի հիմնական եւ օժանդակ ծրագրերում:

Փառատոնի շրջանակներում կազմակերպվեցին նաեւ Տիկնիկային եւ Մանկական միջազգային թատերական փառատոններ:

Կինոյի եւ թատրոնի պետական ինստիտուտում եւ Պետական տիկնիկային թատրոնում անցկացվեցին արդեն ավանդական դարձած վարպետության դասեր:

Ֆրանսիայի դեսպանատան հետ համատեղ մի շքեղ ծրագիր էր պատրաստել նաեւ Ազգային պատկերասրահի կինոծրագրերի բաժինը, որտեղ փառատոնի օրերին կարելի էր տեսնել ֆրանսիական եւ անգլիական լավագույն թատրոնների դասական եւ արդի դրամատուրգիայի նմուշների կինոտարբերակները:

Մասնակիցների ընտրության առումով այս փառատոնը միանգամայն լայնախոհ է եւ զերծ սնոբիզմից. խտրականություն չի դրվում պրոֆեսիոնալ եւ սիրողական թատրոնների եւ թատերախմբերի միջեւ, դրա շնորհիվ մասնակիցների շրջանում ստեղծվում է չափազանց բնական ստեղծագործական մթնոլորտ, իսկ հանդիսատեսին (մեծամասնորեն երիտասարդներ եւ ստեղծագործական ԲՈՒՀ-երի ուսանողներ) հնարավորություն է տրվում զգալ իրեն «գլխավոր դերում»:

2006 թվից ՀԱՅ ՖԵՍՏ-ը դարձել է կատարողական արվեստների փառատոն եւ ընդլայնելով իր ժանրային բազմազանությունը՝ ընդգրկում է բեմական արվեստի համարյա բոլոր ձեւերը, թե՛ մաքուր եւ թե՛ սինթեզված տարբերակով (դրամա, կատակերգություն, պար, մնջախաղ, տիկնիկային, շարժման թատրոն, միստերիա, ծաղրածու, մուլտիմեդիա եւ այլն):

Հետ եւ ռեմոդեռնիստական ժամանակաշրջանը ստեղծում է իր նոր կոնտեքստին, այդ թվում՝ գրականության եւ դրամատուրգիայի ասպարեզներում, ուր իշխում են մինիմալիստական ոճը, տարբեր ժանրերի փոխադարձ ներթափանցումը, էլեկտրոնային միջոցների (վիդեոարտ, համակարգչային գրաֆիկա) ակտիվ ներխուժումը բեմահարթակ, ժամանակի, տեղի եւ գործողության աղճատումն ու տրոհումը: Դեմքերի, գործողության նարատիվ (պատմողական) շարադրումը տեղ է տալիս «տեսաքլիպային»-ին. «տեսաքլիպային մտածելակերպը» դառնում է գերիշխող: Ժամանակին համահունչ ակնհայտ փոփոխությունների է ենթարկվում նաեւ բեմադրությունների երաժշտական (ձայնային) ձեւավորումը: Նոր պահանջներ են դրվում բեմական պլաստիկայի եւ խոսքի հաշվով՝ պարարվեստի առաջ: Ծնվում են մերօրյա Շեքսպիրներ (անգլիական եւ միջազգային մամուլում այդպես են անվանում երիտասարդ դրամատուրգ Մ. ՄակԴոնահին, որի չորս պիեսները միաժամանակ խաղում են Լոնդոնի լավագույն թատրոններում. աննախադեպ մի երեւույթ, որ Շեքսպիրից հետո չի արձանագրվել): Չափազանց հետաքրքրական է հենց ինքը արեւմտյան արդի գրական նյութը. կարճ ու դիպուկ երկխոսություններով, հագեցած գործողությամբ, համարյա զերծ որեւէ բնապատկերի նկարագրությունից–դրան փոխարինում է, որպես կանոն, տեղեկատվությունը հերոսների հազիվ ուրվագծված կերպարներով–դրանք լրացնելը՝ ընթերցողի գործն է, եւ ամենակարեւորը՝ կյանքից վերցված թեմաներով, որոնց այլազան ու միանգամայն անսպասելի խաղարկումներն ի վերջո հանգում են ավետարանական պարզ ճշմարտությունների (վառ օրինակներից են Չ. Պալանիկի լավագույն գործերը):

Ուրեմն որքանո՞վ ենք մենք թե հասարակությունը (հանդիսատեսը), եւ թե ուսանող ու ստեղծագործող երիտասարդությունը պատրաստ ընկալելու այս տեղի ունեցող փոփոխությունները եւ ներկայացնել դրանք մեր «բեմահարթակից»: Որքանո՞վ ենք մենք ունակ «խոսել» արտաքին աշխարհի հետ համարժեք, հասկանալի լեզվով:

«Գլոբալացման պայմաններում թատրոնը ասես համակենտրոն շրջաններով տարածում է իր ազդեցությունը նաեւ մշակութորեն խորթ տարածքի վրա, եւ այս նոր պայմաններում հարկավոր է ջանալ լինել առավելագույնս հասկանալի տվյալ մշակույթի մարդկանց համար», ասում է «Մախս օնե Բյունե» սիրողական թատերախմբի ռեժիսոր Յոհաննես Գոտիլը եւ երազում համատեղ նախագիծ իրականացնել այլ մշակույթից եկող կատարողական խմբերի հետ: «Մախս օնե Բյունե»-ում այսօր կա 7-8 դերասան, բոլորն էլ ուսանողներ, խաղացանկում՝ երեք ներկայացում: Մեզ ներկայացվեց լեհ դրամատուրգ Սլավոմիր Մրոժեկի 1976-ին ստեղծված, սակայն հույժ այժմեական «Էմիգրանտներ» պիեսի բեմադրությունը (2006) «աքսոր» խորագրով, բայց թե երկխոսությամբ, եւ թե ռեժիսորական լուծմամբ միանգամայն իրատեսական տարբերակով: Պարզվեց, որ բնագիրն ստեղծվել է իսկապես աքսորի թատրոնի համար, բայց ռեժիսորը, ելնելով իր վերը նշված մոտեցումներից, վերախմբագրել է այն, վերածելով իրապաշտական դրամայի եւ թողնելով աքսորից միայն որոշ տարրեր: Դերակատարումներն (ընդամենը երկու գործող անձ) այնքան զորեղ էին, իսկ գործողությունն այնքան դինամիկ, որ նույնիսկ լեզվական պատնեշը չխոչընդոտեց հանդիսատեսի բուռն ընդունելությանը. իսկ հերոսները (Շ. Գրեբեր, Պ. «Ֆո» Բոգադտկե) տարափի պես դահլիճ էին թափում մարդկության կողմից կուտակված բարդ փիլիսոփայական հարցեր եւ փոխադարձ կատաղի հակադրման մեջ փորձում լուծումներ գտնել, մեկը՝ կառչելով իր տգիտությունից ու դժվարին կենցաղային վիճակից, մյուսը՝ աշխատելով այնուամենայնիվ պահպանել իր բարոյական նորմերը:

Այս առիթով ցանկալի կլիներ, որ հաջորդ փառատոնում օտար լեզվով հնչեցվող դրամատիկ ներկայացումները ապահովվեին նստարաններին դրված հակիրճ թարգմանությամբ, ինչը նաեւ կկանխի հանդիսատեսի որոշ մասի արտահոսքը դահլիճից:

Թուրքիայից ժամանած «Ոտաբոբիկ» ժամանակակից պարի թատրոնը ստեղծվել է 2003 թ.: Այս խմբի ազգությամբ երեք հայ եւ հինգ թուրք պարողներն ունեն մասնագիտական կրթություն եւ պարել են ժամանակին դասական բալետային ներկայացումներում, նրանցից ոմանք դասավանդում են այժմ մայրաքաղաքի կոնսերվատորիայի պարային բաժնում (ժամանակակից պարի բաժինը բացվել է 1997-ին): «Սա հիմնական կազմով ամենամեծ ժամանակակից պարի խումբն է Ստամբուլում», պատմում է թատրոնի ղեկավար, բեմադրիչ եւ մենակատար Միհրան Թոմասյանը, ով տարվա մի քանի ամիսը անց է կացնում Ֆրանսիայում: Դա օգնում է միշտ մնալ նորությունների կիզակետում, ինչպես նաեւ դասավանդել ժամանակակից պարը Ստամբուլի կոնսերվատորիայում: Հիմա խաղացանկում ունեն չորս ներկայացում, այդ թվում քաղաքական եւ հակապատերազմային թեմաներով: Երեւանում ցուցադրված «Բառերը»-առանձին կոմպոզիցիաներից բաղկացած շարք է, հանդիսատեսի հետ յուրօրինակ երկխոսության փորձ, ուր պարողներից յուրաքանչյուրը «պատմում է» իր նախընտրած խնդիրների ու թեմաների (միայնություն, հավատ եւ այլն) մասին: Այս ներկայացման հիմնական բաղադրամասերից է նրբագույն ճաշակով ընտրված եւ շարժման հետ տեղ-տեղ կամ ներդաշնակող, կամ էլ միտումնավոր հակադրության մեջ մտնող երաժշտությունը (Պլաստիկման, Ամոն Տոբին, «Լոստ հայ վեյ» ֆիլմից): Իսկ կարոտաբաղձության թեման իր բոլոր երանգներով տպավորիչ մարմնավորվել է Ոտի Յոնեսի ազգագրական ոճով երգի ներքո: Որոշ պարային համարներ զուգորդվում էին տեսաշարով (վիդեոարտ):

Հիլարի Չարլինի (Նյու Յորք, ԱՄՆ) «Կյանքը նրա համար» ներկայացումը բնորոշված է որպես «կրկեսային թատրոն»: Այն պատմում է կնոջ կյանքի մի օրվա մասին: Բայց ոչ սովորական, կյանքի հորձանուտներում կորած, այլ լուսավոր, հոգու ներսում երեխա մնացած մի էակի, ով ընդունակ է «շնչավորել» իրեն շրջապատող առարկաները, ջերմացնելով միաժամանակ եւ հանդիսատեսի հոգին: Ճիշտ է՝ որ արդեն տասնյակ տարիներ շնչավորված «առարկա-զուգընկերոջ» թեման չի իջնում բեմից, բայց Հիլարին առանձին դրվագները «բացում է» անսպասելի ձեւով: Ամենաարժեքավորը սակայն հանդիսատեսի հետ նրա շփման եղանակն է, որ կարող է նույնիսկ ուսանելի լինել: «Տվյալ ներկայացումն արդեն հինգ տարվա պատմություն ունի, եւ ես աշխատել եմ ամփոփել այստեղ իմ անձնական մարդկային փորձը», կիսվում է նա մեզ հետ: Հետո ես ուզեցի պատմել մի կնոջ մասին, ով մեծ քաղաք է գալիս դերասանուհի դառնալու նպատակով, բայց ի վերջո դառնում է ծաղրածու: Մարդիկ ծիծաղում են, տեսնելով թե ինչպես է նա բախվում կյանքի «պատերին» ու կրկին վերապրելու ուժ գտնում իր մեջ, բայց իրականում այդ կերպարում նրանք հենց իրենց են տեսնում»:

ՀԱՅ ՖԵՍՏ-ում կայացավ նաեւ ՄԻՀՐ պարային պլաստիկայի թատրոնի (Երեւան) «Գույներ» ներկայացման պրեմիերան: Թատրոնի հիմնադիր, գեղարվեստական ղեկավար եւ մենակատար Ցոլակ Մլքե-Գալստյանը նախընտրում է ժամանակակից պարի ռոմանտիկ ուղղությունը: Չափազանց ողջունելի է մեզանում այս տեսակի թատրոնի ի հայտ գալը (հիմնադրվել է 2003-ին եւ խաղացանկում ունի երեք ներկայացում), ուր սինթեզվում են շարժումը, գույնը, բեմի խորքում ցուցադրվող տեսաշարը (բեմում ուղղահայաց կախված սպիտակ պաստառները ներկայացման ընթացքում ասես վերածվում են «կենդանի» գործող անձանց, վերափոխվելով հերոսների օգնությամբ աբստրակտ նկարների):

Պետական տիկնիկային թատրոնը ներկայացրեց «Ակ Ակ» բեմադրությունը (ռեժիսոր՝ Ռուբեն Բաբայան, նկարիչ՝ Կարինե Եղիազարյան), որը Ն. Գոգոլի «Շինել» պատմվածքի նոր եւ շատ խորհելու առիթներ տվող մեկնաբանությունն է: Չափազանց ինքնատիպ մի ներկայացում, որ ակամայից մեղավորության զգացում արթնացրեց այս թատրոնի գործունեության մասին մեր մամուլում սակավ նյութեր զետեղվելու կապակցությամբ: Թատրոնը գործում է 1935 թվից եւ այսօր իր խաղացանկում ունի տարբեր ժանրերի 32 ներկայացում (դրամա, մնջախաղ, տիկնիկային, ձեռնոցային, տիկնիկ-դիմակներ եւ այլն): «Ակ Ակ»-ը հանձնվել է այս տարվա հուլիսին, սակայն գաղափարը ծնվել է դեռ 2002-ին, եւ սա խամաճիկներ խաղացնելու մեր առաջին փորձն է: Ներկայացումը պլանային չէր, եւ ստեղծվեց մեր ազատ երեկոների հաշվին, բայց բոլորս աշխատում էինք հոգու ներքին մղումով», ասում է թատրոնի տնօրեն, ՀՀ արվեստի վաստակավոր գործիչ Ռուբեն Բաբայանը: Ներկայացումն այնքան ճշգրտորեն է հաղորդում «փոքրիկ մարդու» ողբերգությունը, որ պահի տակ մոռացվում է, որ «դերակատարները» անշունչ խամաճիկներ են: Իսկ դերասաններն իսկապես ծանրաբեռնված են. նրանցից յուրաքանչյուրին մի քանի դեր է ընկնում: Ներկայացումը գրավիչ ու դինամիկ են դարձնում դեկորներն ու առավելապես երաժշտական ձեւավորումը (օգտագործվել են 7 հեղինակների գործեր, այդ թվում՝ Էդիկ Կարապետյանի, Գիա Կանչելիի, Գորան Բրեգովիչի): Օրիգինալ է նաեւ տեքստային մասը, կազմված ռուսերեն բառահատվածներից ու որոշ բացականչություններից:

Փառատոնի ընթացքում Տիկնիկային թատրոնի երկու բեմերն ու ամբողջ տարածքը ամենաշատ օգտագործվող վայրն էին: Եվ պետք էր տեսնել թատրոնի ամբողջ անձնակազմի հոգատար եւ ջերմ վերաբերմունքը այդ թեժ պայմաններում թե՛ հյուրերի եւ թե՛ հանդիսատեսի հանդեպ:

ՀԱՅՖԵՍՏ-ի շրջանակներում մեծ անակնկալ էր պատրաստել նաեւ Ազգային պատկերասրահի կինոծրագրերի բաժինը (ղեկավար՝ Մելիք Կարապետյան), ցուցադրելով «Բեմից մինչեւ էկրան» շարքում անգլիական եւ ֆրանսիական առաջատար թատրոնների դասական եւ արդի դրամատուրգիայի ներկայացումների էկրանավորումներ, ինչպես նաեւ վավերագրական ֆիլմեր, որտեղ հռչակավոր ռեժիսորները (Փիթեր Բրուք, Քլոդ Ռեժի, Պատրիկ Շերո, Արիան Մնուշկին) պատմում են բեմից՝ էկրան եկած ներկայացման երկար եւ բնավ ոչ դյուրին ճանապարհի մասին, բացելով իրենց ստեղծագործական խոհանոցի գաղտնիքները:

Դասական դրամատուրգիան ներկայացված էր Ժ. Ռասինի «Ֆեդրա» (ռեժ. Պատրիկ Շերո, 2003) եւ Վ. Շեքսպիրի «Համլետի ողբերգությունը» (ռեժ. Փիթեր Բրուք, 2001) պիեսներով:

«Ֆեդրա»-յում բեմադրիչը հրաժարվել է ավանդական հունական պատմուճաններից եւ դերակատարները կրում են ժամանակակից հագուստ, պարզեցված ու «աղարտացված են» դիմախաղը եւ բեմական պլաստիկան. եւ մեկ անգամ արձանագրում ենք «ամերիկյան» կատարողական ոճի ներթափանցման փաստը եվրոպական թատրոն (խաղում են շատ ավելի մարմնով քան դեմքով): Ողբերգություններում ընդունված երգչախմբի դերը տրված է հանդիսատեսին, նկարահանումը կատարել է ռեժիսոր Ստեֆան Մեծը Բերտյե ամոգատիպ արվեստանոցում:

Փիթեր Բրուքը հավասարիմ է մնում ինքն իրեն. տարբեր ազգերի ներկայացուցիչներից համալրված դերասանակազմ, նվազագույն ռեկվիզիտ (ընդամենը հատակին գցված մի քանի բարձ), սակավ հնչող հնդկական դասական երաժշտություն, տաբլաների գերակայությամբ, ասիական նստելաձեւ ու ժամանակակից հանդերձանք... Սակայն իր ժամանակի բոլոր նորամուծություններով հանդերձ բեմադրությունն այսօրվա տեսակետից, թող որ ներվի ինձ, արդեն կարելի է դասել խիստ դասականների շարքին:

Էլ ավելի արժեքավոր էր ծանոթանալ Փիթեր Բրուքի «խոհանոցին» «Բրուքն ըստ Բրուքի» վավերագրական ֆիլմում (ռեժ. Սիմոն Բրուք, 2001):

Անհնարին է չնշել Էլեն Սիկսուի «Ջրհեղեղի թմբկահարները» պիեսի բեմադրությունը (ռեժ. Արիան Մնուշկին) «Թեատր դյու սոլեյ» թատերախմբի ուժերով Փարիզի Վենսեն արվարձանի «Կարտուշրի» թատրոնում: Դա մի առակ է, որի գործողությունը ծավալվում է ինչ-որ մի տեղ Չինաստանում, բայց ոչ իրական Չինաստանում: Այս ինքնատիպ բեմադրության մեջ միաձուլվում են ճապոնական «Նո» թատրոնի եւ ավանդական «Բունրակու» տիկնիկային թատրոնի տարրերը: Դերասանների մի

«Սալամանդրի երազը»

Տես էջ Ը

Տեսակետ

Սահմանագիծ

Մտորումներ «Մի վախեցիր» բազմասերիանոց ֆիլմի շուրջը

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԹՈՓՉՅԱՆ

Պատմության չարաբաստիկ ընթացքը մեզ զրկեց XX դարի մեր երկու վճռական հաղթանակները ժամանակին եւ լիարժեք իմաստավորելու հնարավորությունից: Առաջինը՝ Սարդարապատը, մոտ հիսուն տարի մատնված էր լռության: Մի քանի սերունդ հասակ առավ, դաստիարակվեց առանց այդ վաստակած հաղթանակի գիտակցության, իսկ նրանք, ովքեր մասնակցել էին ճակատամարտին, գրեթե գլխովին դարձան քաղաքական հալածանքների զոհ:

Ամեն ինչ, գրեթե նույնությամբ պիտի կրկնվեր յոթանասունհինգ տարի հետո՝ Արցախում, հայկական գրավյալ տարածքներն ազատագրելիս. ծանր կորուստների գնով ձեռք բերված հաղթանակ, որը սակայն պիտի դառնար դիվանագիտական կազուիստիկայի նյութ՝ արտաքին ճակատում եւ ճամարտակության առիթ՝ ներքին ճակատում. «Մենք շահել ենք ճակատամարտը, բայց ոչ պատերազմը»:

Քաղաքականության դաշտում նման անդրադարձն, այսպես թե այնպես հասկանալի է. աշխարհի հզորների շահերն են բախվում այդ տարածքի շուրջ: Բայց կատարելապես անընդունելի էր մեր կաթվածահար գրականության եւ արվեստի լռությունն անկախությանը հաջորդող տարիներին: Խոսքը մասնավորապես կինոարվեստին է վերաբերում, երբ անախրոնիզմի լաբիրինթոսում խարխափող, գեղագիտական փակուղի մտած հայ կինոն զբաղված էր սեփական պորտի հայեցումով, երբ նկարվում էին ֆիլմեր այն մասին, թե ինչպես են ֆիլմեր նկարվում... Իսկ արցախյան հերոսամարտն, ըստ էության, գեղարվեստական-խաղարկային անդրադարձ չունեցավ էկրանին:

Գուցե լավն էլ դա էր, ուստի, ինչպես, չկա չարիք առանց բարիք: Գեղարվեստական յուրացման այս դադարը, իմ կարծիքով, դրական դեր է խաղացել «Մի վախեցիր» հեռուստասերիալի հեղինակների համար:

Մեկուկես տասնամյակ տեւած կինոարտադրության փրկարար դադարը ֆիլմի ստեղծագործական խմբին ազատեց բազմաքանակ գլխացավանքներից՝ թե՛ գեղագիտական, թե՛ գաղափարական, թե՛ քաղաքական: 80-ականների կինոլեզվի իներցիան պիտի իր բացասական կնիքը դներ եւ, ամենայն հավանականությամբ, մեզ մատուցեր կես-սուտ, կես-ճշմարիտ մի դյուցազներգություն: Ուստի, ինչ-որ առումով ես բարոյական եմ համարում հայ կինեմատոգրաֆիստների ձեռնպահ մնալն այդ նյութի հարցում, եթե, իհարկե, դա արվում էր լիովին գիտակցված: Եթե, իհարկե, նրանք հասկանում էին, որ ո՛չ նախորդ տասնամյակների փորձը, ո՛չ ժամանակը, ո՛չ էլ նրանց բարոյահոգեբանական վիճակը չեն կարող թույլ տալ պատմական կարեւորագույն իրադարձությանը համարժեք կինոերկ ստեղծել:

Ուստի պատահական չէ, որ ֆիլմը նայելիս, անմիջապես նկատվում է, որ հեղինակները կանգնած են, այսպես ասած, մաքուր սպիտակ թղթի առջեւ, քայլում են չտրորված արահետով, իսկ թիկունքում էլ չունեն որեւէ նկատելի ժառանգականություն: Ասես հայտնվել են մի իրադրության մեջ, երբ ծանոթ միջոցներն անկարող են էլ առաջարկել, ուստի, հրաշքով, անհրաժեշտ է վիճակին համապատասխան ստեղծագործական լուծումներ գտնել: Այլ խոսքով, արտացոլվող նյութն է թելադրել իր պայմանները:

Այս ամենն ստեղծել է բացարձակ նորության մի մթնոլորտ: Նոր է ամեն ինչ այս ֆիլմում: Նոր է նախ նյութը: Կա՞ արդյոք այդ ծանր տարիներին Հայաստանում ապրած մի հայ, որն իր բոլոր զգայարաններով ապրած չլինի Արցախյան պատերազմը, վշտացած եւ հրճված չլինի կորուստների եւ հաղթանակների համար: Մենք շատ բան տեսանք, լսեցինք եւ կարդացինք:

Եվ սակայն, մի կարեւոր բան պակաս էր. չկար այդ ամենի գեղարվեստական արտացոլումը: Ես չեմ ասի, թե տաղանդավոր գործեր չստեղծվեցին, մանավանդ գրականության մեջ, սակայն, այդ հատուկենտ ստեղծագործություններն անկարող էին բավարարել ահագնացած պահանջը: Մասշտաբային, ընդգրկումի ծավալով ու խորությամբ նշանակալից մի գործի պահանջը:

Կատարելապես նոր է ստեղծագործական խումբը: Ես նկատի ունեմ նախեւառաջ պրոդյուսեր-սցենարիստներ-ռեժիսոր-օպերատոր քառամիասնությունը (Հրաչ Քեշիշյան, Լեւոն Գալստյան, Գնել Նալբանդյան, Արամ Շահբազյան, Մկրտիչ Մալխասյան): Այդ ֆիլմը նրանց համար շատ բաներով ինքնակենսագրական է: Արցախյան պատերազմում մասնակցեցին ու զոհվեցին բոլոր սերունդների ներկայացուցիչները, սակայն պատերազմը նախեւառաջ հարվածեց նրանց, ովքեր նոր-նոր կյանք էին մտնում՝ 18-20 տարեկան պատանիները, եւ այդ պատերազմի ողբերգականությունն ամբողջ ուժով կհնչեր լոկ այն դեպքում, եթե ներկայացվեր այդ սերնդի աչքերով:

Ամենեւին նպատակ չունենք նսեմացնելու հաղթանակի մեջ դրված յուրաքանչյուր զինվորի լուման: Փառք ու պատիվ բոլորին: Սակայն, եթե արդեն կյանք տեսած զինվորի համար պատերազմը ճակատագրի մի մասն էր, թեկուզ ամենակարեւոր, ապա այդ երիտասարդների համար ամբո՛ղջ ճակատագիրն էր:

Ֆիլմի հեղինակներն այդ տարին ունեին, երբ սկսվեց պատերազմը, եւ գլխավոր հերոսին ընտրելիս, բնականաբար պիտի նախապատվությունը տային իրենց սերնդակցին: Ճիշտ ընտրություն, որը նրանց օգնել է լինել ավելի բնական ու հավաստի:

Սակայն ինքնապատումը դեռ բավարար չէ գեղարվեստականության հասնելու համար: Այո, հավաստիություն, սակայն ո՛չ պարզունակ փաստագրության, այլ արվեստի, հորինվածքի օրենքներով հաստատված:

Այստեղ է, որ պետք է արժանին մատուցել ստեղծագործական ողջ խմբին, որ կարողացել են հաղթահարել ինքնահայեցումի (եւ, անշուշտ նաեւ ինքնահիացումի, այլ խոսքով՝ նարցիսականության...) դյութիչ գայթակղությունը եւ անցած պատերազմը ներկայացնել ոչ թե որպես իրենց կենսագրության մի դրվագ, այլ ամբողջ ժողովրդի համար մեծագույն կարեւորություն ներկայացնող իրադարձություն՝ դիտված իրենց աչքով: Այդ իրավունքը նրանք վաստակեցին: Իրավունքը եւ պարտավորությունը:

Եվ փաստորեն առաջին անգամ է, որ գեղարվեստական արտացոլմամբ տեսնում ենք 90-ականների սկզբի երկակի մթնոլորտը, երբ ժողովուրդը պատերազմ էր մղում միաժամանակ երկու ճակատում՝ արտաքին եւ ներքին թշնամու դեմ, եւ դժվար էր ասել, թե դրանցից որն էր ավելի սուր: Երբ միաժամանակ վսեմի ու հերոսականի կողքին հայտնվեց մե՛ր, հայրենակա՛ն, մեր ծոցից ելած տականքը, որը դյուրությամբ դառնալով տանտեր (ոչ միայն փոխնախարար), որոշում էր ժողովրդի լավագույն մասի ճակատագիրը եւ անգամ նրանց, ովքեր արյուն էին թափում ռազմի դաշտում: Ո՞վ կհամարձակվի պնդել, թե գլխավոր հերոսի՝ Արման Առամյանի (դերասան Խորեն Լեւոնյան) կերպարն այս առումով հավաստի չէ:

Նա պիտի կռվի երկու ճակատներում, եւ հենց այստեղ մենք իմանում ենք, որ ավելի հեշտ է հաղթել դաշտավոր թշնամուն, քան անսպասելիորեն գլուխ ցցած «ներքին թուրքին»: Նրա կռիվն սկսվում է ներքին ճակատում, անակնկալ, առանց նախապատրաստման:

Հետաքրքրական եւ հատուկ կերպար են ստեղծել դրամատուրգն ու ռեժիսորը, անշուշտ, Խորեն Լեւոնյանի հետ միասին: Հետաքրքրական ու բազմապլան է նախ գրական հենքը: Թվում է մեր առջեւ լճացման տարիների բնորոշ «ոսկե երիտասարդության» ներկայացուցիչն է, զոռավոր հայրիկի զավակ, փողով եւ ամենաթողությամբ լցված: Արտաքուստ այդպես է: Բայց ուշադիր նայելու դեպքում տեսնում ես, որ նա լոկ նմանվում է իր սերնդակիցներին (հո չե՞ն կարող միանգամից սպիտակ ագռավ դառնալ), բայցեւ ներքին ընդվզում ունի, անհամաձայնություն նրանց հետ, ժամանակի, միջավայրի հետ: Գուցե դեռեւ չգիտակցված, տարերային, բայց արդեն հասունացող, անհանգստացող մի դժգոհություն:

Հիշենք այն տեսարանը, երբ խմբով, մեքենա նստած գնում են Արզնի ռեստորանը: Հիշենք Վիգենի սանձարձակ, ցուցադրական պահվածքը եւ Արմանի զուսպ դժգոհությունը: Նա է փաստորեն այս խմբի լիդերը, բայց իրեն պահում է անհամեմատ ավելի համեստ եւ, ի տարբերություն Վիգենի կեղծիքին ու բռնությանն առնչվելիս անմիջապես կողմնորոշվում է եւ ապավինում իր ներքին մաքրությանը՝ փոխ-նախարարի գլխին խփելիս կամ ադրբեջանցի օգնականի վրա կրակելիս:

Ոմանց կարող է թվալ, թե հերթական անգամ ընկել է կերպարային ծանոթ սխեմա. հանցագործը կամ բացասական պերսոնաժն անակնկալ ընկնում է դրամատիկ իրավիճակների մեջ եւ սատանան դառնում է հրեշտակ: Կարող էր եւ այդպես լինել, մանավանդ որ արցախյան պատերազմում նման դեպքեր էլ եղան: Սխեման վտանգավոր է այն ժամանակ, երբ սխեմատիկ է ներկայացվում:

Բայց նման զուգահեռ անցկացնելու ոչ մի հիմք չունենք: Նախ, որ Արման Առամյանը ո՛չ բացասական պերսոնաժ է, ո՛չ հանցագործ: Նա հանցագործ է «բիրդան աղայի» տեսանկյունից: Պարզապես այդ կերպարն ամբողջ ֆիլմի ընթացքում ձեւավորվում ու մարմին է առնում փորձությունների հաղթահարման ճանապարհով: Նա շարունակ քայլում է անդունդի եզրով: Մաքառումների մեջ ծնված դրական հերոս, որպիսին չենք հիշում մեր նախորդ ֆիլմերում:

Դժվարանում եմ հավատալ, որ դա երիտասարդ դերասանի առաջին լուրջ դերն է կինոյում: Քայլ առ քայլ, առանց շեշտված արտահայտչամիջոցների նա խորանում է կերպարի մեջ: Առանձնապես ուժեղ է հոգեբանական բարդ տեսարաններում, որտեղ, արտաքին հանդարտության տակ նկատվում է երկրորդ պլանը, ներքին հասունացումը: Որպես կերպար նա ստեղծվում է՝ շարունակ գնալով կյանքի ծանր անակնկալներին ընդառաջ: Արտաքուստ մնում է անփոփոխ, բայց որոշակիորեն երեւում է, թե ինչպիսի կուտակումներ են կատարվում նրա ներսում:

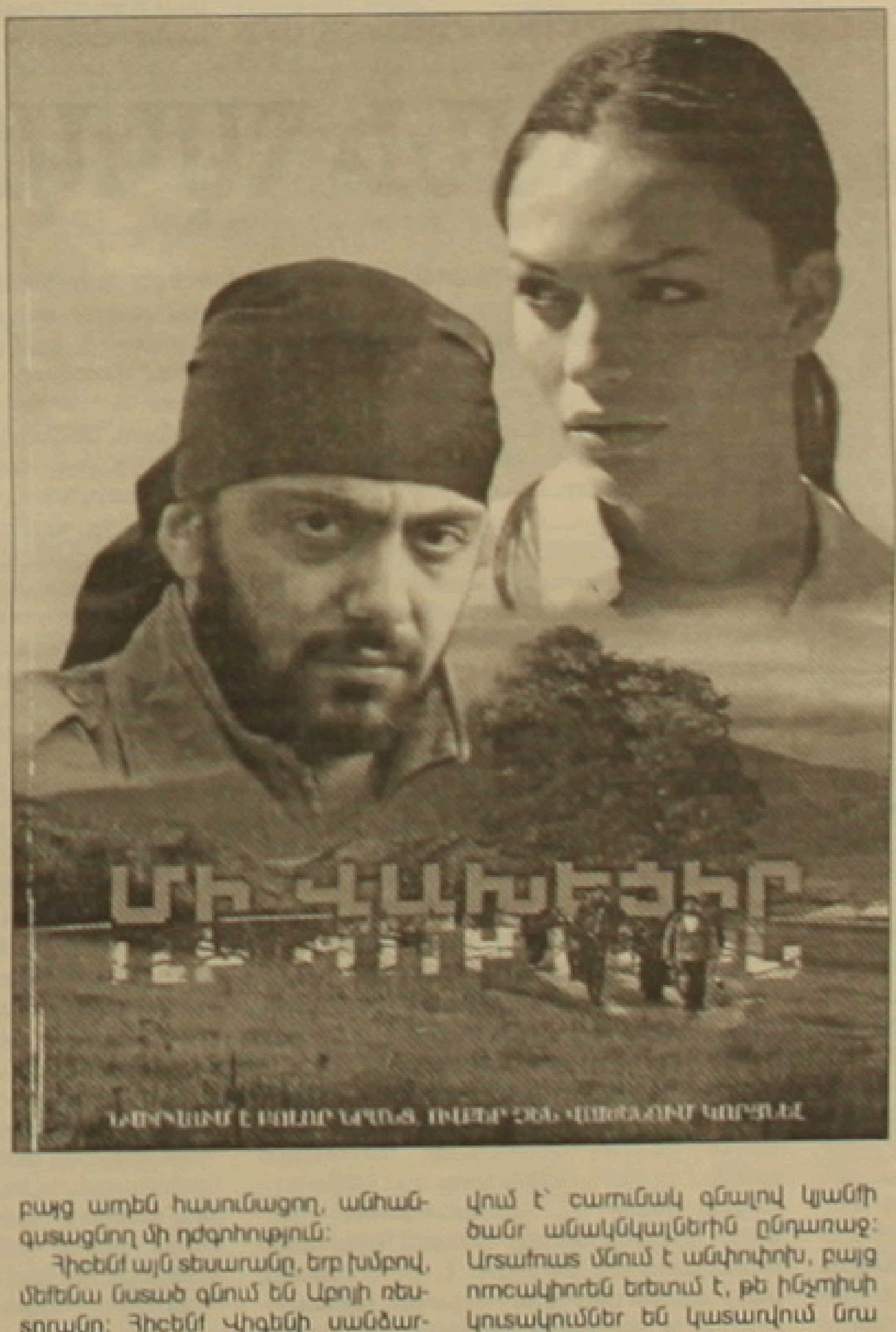

Խորեն Լեւոնյանն այս ֆիլմի հայտնությունն է:

Զարմանալի հարազատությամբ եւ առանց անհարկի թանձրացումների են ներկայացված մյուս կերպարները: Այստեղ միակ ծանոթ դեմքը Արտաշես Ալեխանյանն է՝ փոխ-նախարարի դերում: Սոցիալական այդ տիպը, վարչական բարձունքներին հասած այդ դուրսպրծուկը, որ անչափ ծանոթ է մեզ ոչ հեռավոր անցյալից, հատություն է առել շնորհիվ դերասանի հմուտ խաղի:

Մյուս դերակատարները, որ նվազ ծանոթ են մեզ կամ իսպառ անծանոթ (մարտիկներ եւ երկրորդական պերսոնաժներ մարմնավորողներից ոչ բոլորն են պրոֆեսիոնալ դերասաններ) իրենց բնական խաղով կարողանում են մտնել անսամբլի մեջ եւ շատ բանով նպաստում այդ տարիների բնորոշ միջավայրը վերստեղծելուն:

Գլխավոր հերոսների «շրջապատը» որոշակիորեն երեւում է, որ ընտրված է բնականության, կյանքին առավել մոտիկ լինելու, ես կասեի նույնիսկ տիպաժային սկզբունքով: Նրանք փաստորեն խաղում են իրենց իրենց: Ջնջին բացառությունները չհաշված, այս սկզբունքն արդարացվել է՝ ներկայացնելով մեզ 90-ականների առաջին կեսի սոցիալական հավաստի համայնապատկերը՝ մարդկային դիմագիծը պահպանած «գողականից» մինչեւ կեղծ եւ խղճուկ ազատամարտիկը:

Հարազատությամբ է ներկայացված նաեւ այդ օրերի Երեւանը, գուցե ոչ իր ամբողջ դաժանության մեջ, բայց ճշմարտացի: Առավելագույն չափով իրականությանն են մոտեցված նաեւ երկխոսությունները, ընդհանրապես ֆիլմի ամբողջ լեզվաշերտը: Ամեն մեկը խոսում է իր տիպաժի, սոցիալական իր խավի լեզվով: Գրական եւ կիսագրական լեզվի կողքին հնչում է «մենթերի» պրոֆեսիոնալ խոսելաձեւը, «գողականների» արգոն (Նալի եւ նրա ընկերոջ բերանում), արեւմտահայերեն, Գորիս-Ղարաբաղի խառը բարբառ՝ Շիրակի բարբառի հետ միասին, էկրանից հնչում են բառեր ու արտահայտություններ, որոնք անգամ կյանքում ամեն տեղ եւ ամեն մեկի ներկայությամբ չես ասի, մի խոսքով, հեղինակներն այս կերպ խուսափել են լեզվական համահարթեցումից: Ճիշտ լուծում է, բայցեւ նշենք, որ հերոսները հայտնվել են վտանգավոր մերձավորության վրա անթույլատրելիից: Բարեբախտաբար, մեկ-երկու տեսարանում: Թերեւս արժե նաեւ նշել, որ լեզվական առումով ամենաանհամոզիչն են այն տեսարանները, ուր հերոսներն արտահայտվում են, «դուբլյաժային» ամործասված հայերենը հիշեցնող թոթով լեզվով:

Այս ֆիլմի մասին խոսելիս, անկարելի է լռության մատնել մեկ այլ լուսավոր կերպար՝ Մարին, Լուսինե Թովմասյանի կատարմամբ: Ողջունելի է Հայաստանի գեղեցկուհուն կինեմատոգրաֆ բերելու որոշումը, եթե նույնիսկ միանգամից առաջարկվում է կատարողական առումով բարդ ու ծավալուն մի դեր: Եվ եթե իր անփորձության, ինչպես եւ՝ տեղ-տեղ անհամոզիչ, շինծու երկխոսությունների, նրա կերպարի դրամատուրգիական տարտամության, ֆունկցիոնալության պատճառով նա չէր հաջողում բոլոր տեսարաններում Խորեն Լեւոնյանին հավասար խաղընկեր դառնալ, ապա իր գեղեցկությամբ, իր հմայքով, վերջապես, իր ներքին մաքրությամբ լույս էր սփռում օրհասական ժամանակն ու դաժան հարաբերությունները պատկերող կինոերկում: Առանց Լուսինե Թովմասյանի ֆիլմը կլիներ չափազանց մռայլ:

Եվս մի հայտնություն. Հայկոն՝ իր երգով եւ ամեն սերիայի սկզբից հնչող տագնապալի, տխուր, միաժամանակ հույսի շող պահող իր երաժշտությամբ, որ հանդիսատեսին միանգամից ստիպում է լարվել, կենտրոնանալ եւ հոգեբանորեն պատրաստվել դրամային: Ավելին, այն մեզ ներքաշում է գործողության մեջ: Ընդհանրապես, գերազանց է ֆիլմի ամբողջ երաժշտական-ձայնային լուծումը:

Եվ, վերջապես, արժանին մատուցենք ռեժիսոր-բեմադրող Արամ Շահբազյանին, որ օպերատոր Մկրտիչ Մալխասյանի հետ չվարանելով բազմաթիվ ու բազմազան ռիսկերի առջեւ, կարողացել է միավորել այս ամենը եւ ստեղծել իր տեսակի մեջ եզակի մի ֆիլմ, որն անպայման շրջադարձային է դառնալու մեզ համար: Վստահությամբ կարող ենք ասել, որ նա ի վիճակի է ստեղծագործական ավելի բարդ խնդիրներ լուծել:

Այսպիսով, սահմանագիծը նշված է: Երկարաձգված ընդմիջումից հետո Հանրային հեռուստատեսությունը նոր շրջան է սկսում հայկական կինոյի պատմության մեջ: Եվ ոչ միայն ժամանակագրական իմաստով: Այլեւ, ավելի շատ գեղագիտական: Ողջունենք այդ պատվախնդրությունը եւ մաղթենք, որ այն հիմնավորվի հետագա նոր նկարահանումներով: Կարծում ենք, որ բոլոր հնարավորությունները կան դրա համար, եւ կա մանավանդ կամքը: ■

Գրախոսություն

ԼՈՒՍՆԻ ՀԱԿԱՌԱԿ ԵՐԵՍԸ ԿԱՄ

ՅՈՒՐԻ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Ազնիվ ընթերցողը պետք է միշտ պարտապանի զգացում ունենա տաղանդավոր գրողի հանդեպ: Առավել եւ պրոֆեսիոնալ ընթերցողը, գրականության գիտակը, գրականագետը: Ես, որ թեպետ երկու, թե երեք անգամ գրավոր խոսել եմ իր գրականության մասին, ուրախ եմ, որ այսօր պատեհ առիթը ունեմ ընթերցողի իմ պարտքը հատուցելու եւ իմ հիացմունքն ու սքանչացումը արտահայտելու Վահագն Գրիգորյանի հիրավի տաղանդավոր, խորապես աղիական, մտածողությամբ եւ արվեստով՝ ժամանակակից, թարմ եւ ուժեղ գրականության հանդեպ:

Վահագն Գրիգորյանի «Առաջնորդի կյանքն ու մահը» վեպը (Երեւան, 2006, «Նաիրի» հրատարակչություն) տաղանդավոր գրողի հերթական տաղանդավոր գործն է: Գիրքը գրվել է 2001 թվականին: Ինչի՞ մասին է այս երգիծական վեպը: Գրողը պատմում է հայ քաղաքական կյանքի, քաղաքական մի կուսակցության գործունեության, այդ կուսակցության առաջնորդի վերջին մեկ-երկու տարվա կյանքի մասին: Ըստ երեւույթին, դատելով ըստ մեր ժողովրդի քաղաքական կյանքի պատմության, ըստ մեր ներկա քաղաքական կյանքի, ըստ մեր ժողովրդի այսօրվա վիճակի ու ըստ մեր իրականության, հայ քաղաքական կուսակցություններին ու նրանց առաջնորդներին վիճակված է ի վերջո իրենց անփառունակ կյանքի եւ ձախավեր, ինքնանպատակ «գործունեության» վախճանը գտնել հայ երգիծական լավագույն գրականության էջերում, իբրեւ պարոնյանական դառն ծիծաղի եւ օտյանական սպանիչ ծաղրի առարկա:

1988-ից ի վեր մեր երկիրն ու ժողովուրդը մեծ փորձությունների ենթարկվեցին եւ դրանց հետեւանքով հայտնվեցին ճակատագրական մեծ շրջադարձի առջեւ: Պատմությունը մեզ երկրորդ անգամ մեծ հնարավորություն տվեց ազգային անկախ, ինքնուրույն պետություն կառուցելու, ինչը տասնյակ սերունդներ են երազել դարերով: Բայց այն, ինչ տեղի ունեցավ եւ ինչը այսօր գոյություն ունի Հայաստանում, դժվար է սերունդների երազանք կամ այդ երազանքի իրագործում համարել: Դժբախտությունն այն է, որ պատմական այդ մեծ խնդիրը, այսպես թե այնպես, պետք է իրագործեր խորհրդային իրականության մեջ աճած հանրությունն ու մարդկային զանգվածը: Մինչդեռ խորհրդային հանրությունը իր մեծագույն մասով արատավոր հանրություն էր, քաղաքացիական հստակ ու առողջ մարդկային նկարագիր ձեւավորելու առումով՝ բացարձակապես մերժելի ու անկատար: Տասնամյակներ շարունակ խորհրդային մարդը ապրել է պետական ու հասարակական կեղծիքի մեջ, երկատված պետականորեն կեղծվող իրականության եւ իր ապրած իրական կյանքի միջեւ: Այդ արատավոր հանրությունն էլ ձեւավորել է խորհրդային մարդու հոգեբանությունն ու հեղհեղուկ, ընչաքաղց, պիղծ ու անբարո նկարագիրը. ի վերջո, խորհրդային մարդը յոթանասուն տարի ապրել է առանց հավատի ու առանց Աստծու գաղափարի, այսինքն՝ առանց բարոյականության եւ առանց խղճմտանքի, առանց կարեկցանքի եւ գթասրտության: Այնպես որ, մեր նոր երկիրն ու մեր նոր իրականությունը պետք է ձեւավորեր-ստեղծեր-կառուցեր խորհրդային ռեժիմի ու խորհրդային կյանքի հոգեբանություն ունեցող, խորհրդային կոմունիստական կուսակցության երեկվա հավատավոր անդամ ու եռանդուն գործիչ Հոմո Սովետիկուսը: Անշուշտ, խորհրդային իրականության մեջ կար մարդկանց մի շերտ, ընդհանուրի մեջ գրեթե չերեւացող մի հատված, որ ազգային բարձր գիտակցություն, ազգային ու մարդկային բարձր իդեալներ, բարոյական մաքրություն եւ քաղաքացիական նկարագիր ուներ: Ցավալի իրողությունն այն է, որ երբ օրը հասավ, մեր հանրության այդ շերտն ու այդ հատվածը անմիջապես մեկուսացվեց կասկածելի ճանապարհներով նոր իրականության մեջ իշխանության հասած Հոմո Սովետիկուսի ձեռքով եւ հետո պարզապես մի կողմ նետվեց:

Եվ ինչ հաջորդեց դրան, ինչ տեղի ունեցավ: Խորհրդային երկիրը փլվել էր, հազարավոր գործարաններ, հաստատություններ, հիմնարկ-ձեռնարկություններ, ինստիտուտներ էին փակվել եւ հարյուր հազարավոր մարդիկ զրկվել էին աշխատանքից, դարձել էին գործազուրկ: Ազգային շարժման վիթխարի տարերքը իր մեջ ներառել էր ամեն տեսակ մարդկանց: Հետո դրանց մի մասը հասավ իշխանության, դարձավ ղեկավար ու պաշտոնյա: Մեծ մասը, բնականաբար, չհասավ որեւէ դիրքի եւ իշխանության: Ահա հենց այդ ժամանակ էլ ասպարեզ եկան կուսակցությունները: Ազդեցության ոլորտներից, դիրքից, իշխանությունից հեռու մնացածները,- իսկ սրանց մեջ կային ամեն կարգի մարդիկ՝ դատարկապորտներ, բախտախնդիրներ, զանազան ճարպիկներ, կասկածելի անցյալ ու վարք ունեցող անձնավորություններ,- սկսեցին կուսակցություններ կազմել: Մարդիկ լավ էին հասկացել նոր իրականության թելադրանքը՝ իշխանության, այսինքն՝ բարեկեցիկ եւ ապահով, հարուստ կյանքի հասնելու միակ ուղին կուսակցություն կազմելն է եւ կուսակցության մեջ լինելը: Այսպես էր, որ Հայաստանում կուսակցությունների թիվը շատ շուտով անցավ մի քանի տասնյակի սահմանը եւ աճում էր սպառնալի արագությամբ: Իհարկե, ազգային համընդհանուր նպատակները, Ազատության հրապարակում արտասանված ոգեշունչ ճառերը միասնական ուժերով նոր ու ազնիվ երկիր կառուցելու մասին, ազգային բարձր գաղափարների ու իդեալների արծարծումները, որ երկիր ու ժողովուրդ էին ալեկոծում, վաղուց մոռացվել են... Դրանց մասին ինչ խոսեն, իրենք էլ են ամաչում, որ խոսեն... Եվ ինչպե՞ս կխոսեն. իրենց կյանքով, վարքով ու վարքագծով, ունեցվածքով, հարստությամբ եւ այսպես ասած «տնտեսական գործունեությամբ» շա՜տ են տարբերվում, շա՜տ հեռու են իշխանավորներից եւ օլիգարխներից... Այսպես, մեր իրականության մեջ հայտնվեցին նոր մարդիկ, նոր կերպարներ... Հենց սրանք էլ ներկայացնում են այսօրվա կուսակցությունները:

Եվ ահա, Վահագն Գրիգորյանի վեպը պատկերում է մեր կյանքի այս ընթացքը, որ ծնունդ է տվել, ի թիվս այլ կուսակցությունների, նաեւ վեպի հերոս «Ընթացք» կուսակցությանը: Վեպի բուն նյութը «Ընթացք» կուսակցության պանծալի առաջնորդ, մեծ ազգասեր եւ հայրենասեր Վասակ Զոփույանի հերոսական կյանքն է ու մահը: Ընթերցողը զուր կփնտրի իրական դեմքեր ու նախակերպարներ՝ «Ընթացք» կուսակցությունը Վահագն Գրիգորյանի երեւակայության արդյունքն է, իր հորինածը, բայց այնքան բնորոշ ու հավաստի, այնքան որոշակի ու տիպական, որ նրա գեղարվեստական պատկերի մեջ ընդհանրանում-ճանաչելի են դառնում սնկի պես աճած բոլոր մանր ու մեծ կուսակցությունները:

Վեպը, իհարկե, երգիծական-սատիրական վեպ է: Այլ կերպ, հավանաբար հնարավոր էլ չէ պատկերել այդ երեւույթը, որովհետեւ այն, ինչի մասին խոսում է գրողը, այն նյութն ու թեմաները, որ արծարծում է նա, մեզ համար այսօրվա դառն իրողություն են:

Վիպասանը երբ կյանք եւ իրականություն է ներկայացնում, երբ որոշակի իրականություն նկատի ունի, երբ իր գրածը վերացական-պայմանական իրականություն չէ, ապա պետք է պատմություն պատմի – դիպաշար ներկայացնի՝ դեպքերի եւ իրադարձությունների ընթացք, եւ պետք է կերպար (կերպարներ) ստեղծի: Դրանք միշտ կան կյանքում, իրականության մեջ, մեր շուրջը, բայց պարզ դիտողի համար այդ կերպարները կարծես հստակ ուրվագծված չեն: Այն բանից հետո, երբ գրողը տեսնում է նրանց, հայտնաբերում է նրանց, ընդգծում է նրանց գոյությունը, նրանք այլեւս վավերական գոյությունից վերածվում են գրական իրողության: Վահագն Գրիգորյանը հրաշալի կերպարներ է ստեղծել, կենդանի, իրական, արտահայտիչ, հավաստի ու գեղարվեստական ընդհանրության մեջ ճանաչելի գրական հերոսների մի շարք է անցնում ընթերցողի աչքերի առջեւով: Հիմնական հերոսները, հիմնական տիպարները եւ հիմնական գործող անձինք երկուսն են՝ կուսակցության բոցաշունչ առաջնորդ Վասակ Զոփույանը եւ իր, նախ՝ վարորդ, ապա օգնական ու նաեւ գաղափարական մարտիկ ու հոգեկից ընկեր Պետրոս Ամրեսյանը, միմյանց լրացնող, միմյանց թարգմանող, միմյանց ամբողջացնող հոյակապ մի երկյակ: Մնացյալները նեղ շրջապատն են ու կուսակցական եւ հանրային միջավայրը: Կուսակցությունը ունի իր քաղաքական խորհուրդը, մեր հայկական «Սրի եւ խոփի միությունը»՝ նշանավոր ու փառապանծ գործիչներով, որոնցից յուրաքանչյուրը գրոտեսկային կերպար է, հրաշալիորեն երգիծված, եւ մարմնավորում է մեր ներկա իրականության հանրային կյանքի ներքին ենթաշերտերից մեկնումեկը:

Խորհրդային երկրի ժողովուրդը խորհրդային ռեժիմն ու խորհրդային հասարակարգը նախապես խորտակել, կործանել էր իր խոսքով ու կամքով՝ իր բանականության մեջ՝ սպանիչ անեկդոտների եւ զանազան զվարճալի հորինվածքների մեջ նսեմացնելով եւ դատավճիռ կայացնելով նրանց: Որքան ռեժիմը վերամբարձ ճառերով, շքանշաններով ու պարգեւատրումներով, կոչումներով, տիտղոսներով ու փառաբանություններով իր պաշտոնյաներին, ռեժիմի ընտրյալ մարդկանց բարձրացնում, երկինք էր հանում, ժողովուրդն այնքան ավելի ռաբլեական ծաղրով նրանց վար էր բերում, նետում էր իր կյանքի առօրեականության մեջ, իջեցնում-դարձնում էր գետնին հավասար, ավելին՝ ժողովրդական սպանիչ խոսք ու զրույցի մեջ դարձնում իր խամաճիկն ու խեղկատակը: Այս ամենը մեծ մասամբ դրսեւորվում էր այլաբանորեն, փոխաբերական արտահայտություն էր ստանում: Առասպելը իջեցվում էր կենցաղայինի, շուկայի հրապարակի խեղկատակության աստիճանի, հերոսը պսակազերծվում էր եւ վերածվում խեղկատակի... Խորհրդային իրականության առասպելներից մեկն էլ զորավար Վասիլի Իվանովիչ Չապաեւն էր, հրամանատար Չապաեւը, որ համարվում էր հերոսության ու անձնազոհության բացառիկ օրինակ, ինչպես որ նրան ներկայացնում են Դմիտրի Ֆուրմանովի հայտնի վեպն ու խորհրդային հայտնի կինոնկարներից մեկը՝ Վասիլեւ եղբայրների «Չապաեւ»-ը: Եվ ահա խորհրդային ժողովրդի բանավոր ստեղծագործության մեջ Չապաեւի եւ իր թիկնապահ թե համհարզ Պետյայի մասին պատմվող պատմություններում Չապաեւը միշտ ներկայանում է իբրեւ ժողովրդական սպանիչ ծաղրի եւ ուրախ հումորի առարկա, իբրեւ վայրենի բարքի, կասկածելի հերոսականության, տգետ ու բութ վարքի տեր անկիրթ մարդ: Եվ անշուշտ, Չապաեւը խորհրդային բանահյուսության մեջ շատ խորհրդանշական, իմաստավոր եւ ընդհանրական կերպար է:

Վահագն Գրիգորյանը սրամիտ հնարք է բանեցրել՝ խորհրդային առասպելական հերոսին պսակազերծող անեկդոտային հարաբերությունը փոխադրելով հայկական հողի վրա: Ռուսախոս քաղքենու համար Վասակ որդի Հովհաննեսին իհարկե Վասիլի Իվանովիչ է, մանավանդ երբ նա դիրք ունի կամ պաշտոնյա է, եւ Պետրոսն էլ՝ Պետյա:

Այսպես սկիզբ է առնում «Ընթացք» կուսակցության ղեկավար Վասիլի Իվանովիչի - Վասիլի Իվանիչի եւ նրա վարորդ, օգնական, քարտուղար, խորհրդատու, սան, ապա կուսակցության ուղեղ եւ նվիրական գործի շարունակող Պետյայի համատեղ գործունեության պատմությունը: Իրականում Պետյան դառնում է Վասիլի Իվանիչի հերոսական, անձնուրաց եւ փառահեղ կյանքի անմիջական մասնակիցը, վկան ու ազնիվ կենսագիրը: Ռոբերտ Փենն Ուորենի «Թագավորական ողջ շքախումբը» վեպի հայկական հեռավոր արձագանքը վերածվում է փայլուն գրոտեսկի:

Իսկական վիպասանը պետք է կարողանա վիպել, կյանք-իրականություն-պատմություն պատմել: Վահագն Գրիգորյանը հրաշալի տիրապետում է պատմելու գրողական արվեստին: Եվ իր պատմության հետ աստիճանաբար, հիմնական գործող անձանց կերպարների հետ զուգահեռ, բացվում են մյուս կերպարները:

Գրողը հրաշալի է պատկերել Վասիլի Իվանիչին: Սա նոր երեւույթ է հայկական կյանքում, հայ իրականության մեջ: Այս հերոսը մեր նոր ժամանակների «հեղափոխության մակաբույծներ»-ից մեկն է, անշուշտ, ավելի նրբացված, ավելի վարպետ, ավելի խարդախ ու ստոր: Օտյանի Փանջունին, մանրանկարելով շատերին, այնուամենայնիվ անհաս էր: Սրանք՝ Վասիլի Իվանիչներն ու Պետյաները, բազմաթիվ են, բազմատեսակ ու բազմություն, որոնք տասնյակ կուսակցություններ են:

Վասիլի Իվանիչը ստոր եւ անարգ անձնավորություն է, իր «գործունեությամբ»՝ ուղղակի չարիք, բայց լկտիություն ունի արդարացնելու իր կուսակցական գործունեությունը. *«Մենք, ի տարբերություն մյուս կուսակցությունների, ժողովրդին խաբում եւ օգտագործում ենք հանուն ժողովրդի»* (էջ 25): Վասիլի Իվանիչը այնպես է խոսում, իբր թե իր եւ մյուս կուսակցությունների միջեւ որեւէ տարբերություն կա: Կուսակցության ողջ «գործունեությունը» հիմնված է խարդախության եւ խաբեության վրա. «Ընտրարշավը փայլուն ավարտեցինք, ընտրություններին էլ հասանք կազմ ու պատրաստ: Հանձնաժողովում վստահելի մարդիկ ունեինք՝ բոլորին էլ իրենց ուզածի ու մեր տվածի վրա մի այնքան էլ խոստացել էինք, եթե ձայները արդար հաշվվեն, իսկ եթե ոչ այնքան արդար, ապա Վասիլի Իվանիչի օգտին: Մարդիկ ազնվորեն աշխատեցին՝ Վասիլի Իվանիչս հաղթեց բացարձակ առավելությամբ» (էջ 26-27):

Սպանիչ սարկազմով դառը ճշմարտություն է ասում գրողը «Ընթացք» կուսակցության կառուցվածքի ու կազմի, նրա աշխատանքային «խոհանոց»-ի, գործուն ու եռանդուն անդամների մասին՝ Քաղկոմ, Գիտնական, Խմբագիր եւ այլն: Նախկին ռեժիմի անգործ մնացած գաղափարական ու մտավոր գործիչները տեղավորվում են զանազան կուսակցություններում, որոնց ներկայացուցչական նպատակներով այսպես կոչված մտավորականներ են պետք. *«Հետները նաեւ մեկ-երկու դերասան, բանաստեղծ ու նման բաներ էինք տանում, որոնք էլ իրենց ձեւով էին Վասիլի Իվանիչի, ինչպես ասում են, փառքը երգում»* (էջ 26): Այդ «նման բաներ»-ից մեկը Խմբագիրն է, մյուսը՝ Գիտնականը: Խմբագիրը առհասարակ ոչինչ մեկն է, Գիտնականը՝ անսկզբունք ու աննկարագիր, սոված ու անապահով մտավորականության պնակալեզ տեսակը. «Գիտնականի ելույթը, պետք է ասեմ, զարմանալիորեն ընդունելություն գտավ: Նրա յուրաքանչյուր երկրորդ բառը որեւէ սննդամթերքի անուն էր՝ հաց, պանիր, երշիկ, կարագ, ձու, կաթ...» (էջ 206): Գիտնականի ճառը ընդունելություն է գտնում, որովհետեւ սոված է ոչ միայն ճառ ասողը, այլեւ լսողը:

Վասիլի Իվանիչի կերպարը, ինչպես ասում են, բացվում-զարգանում է «Ընթացք» կուսակցության բուռն գործունեության՝ իր մեկը մյուսից անհեթեթ ծրագրերի, դրանց իրագործման ձեւերի, միջոցների եւ ուղիների, ճոռոմ ու վերամբարձ ճառերի մեջ: Աստիճանաբար բացվում է նաեւ կուսակցական կյանքի ներքին խոհանոցը՝ ինչպե՞ս են փող հայթայթում իրենց գործունեության համար, ի՞նչ են մտածում, ի՞նչ են անում... Եվ այս ընթացքում գրողը պատկերում է մարդկանց, որոնք միայն մեկ անգամ են հայտնվում վեպի էջերում, բայց գեղարվեստական պատկերման հավաստիության եւ ճշմարտացիության շնորհիվ մնում են ընթերցողի հիշողության մեջ: Ահա, օրինակ, վեպի առաջին էջերում հայտնվող Կոլոսը, նոր իրականության այսպես կոչված «լավ տղաներ»-ից մեկը (կյանքում էլ սրանք ածական անուններով են ապրում), երիտասարդ մարդ, որ շատ փող ունի եւ «շրջապատ» եւ ուզում է կուսակցության ցանկերում լավ տեղ ունենալ: Պետյան «հարթում է» այս հողի վրա Կոլոսի եւ Վասիլի Իվանիչի միջեւ ծագած անհարթությունը: Այդ հաշտեցումից հետո Վասիլի Իվանիչն ու Պետյան, այսինքն՝ կուսակցությունը, ստանում են 10000 դոլար կանխիկ փող՝ Կոլոսի «օգնությունը» կուսակցությանը, իսկ Կոլոսի անունը կուսակցության ցանկում մի երեսուն անունից առաջ է ընկնում:

Այս «լավ տղան» իրոք որ տեսակ է: Սրանք նոր երեւույթ են հայկական իրականության մեջ եւ բավական տարածված երեւույթ՝ զգալի թիվ են կազմում: Մեծ մասամբ զուրկ կամ շատ հեռու գրագիտությունից ու զարգացումից (բայց դիպլոմներ ունեն, քանի հատ որ ուզենան), նրանք փող եւ հարստություն դիզելու գործում անմրցելի են, օրինականացրել են աղիական կողոպուտի իրենց միջոցներն ու եղանակները, ամրագրել են դրանք օրինական փաստաթղթերով եւ իրավական դաշտով, միշտ շրջում են տասնյակ սափրագլուխ թիկնապահներով եւ մեկը մեկից շքեղ մեքենաներով եւ կոչվում են

Տես էջ Ե

Մասնավորեցում

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՏԵՂԵԿԱՑՆՈՒՄ Է

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ԱՃՈՒՐԴԻ, ՈՐԸ ՏԵՂԻ ԿՈՒՆԵՆԱ Ք.ԵՐԵՎԱՆ, Դ.ԱՆՀԱՂԹԻ 23 /4-ՐԴ ՀԱՐԿ/ ՀԱՍՑԵՈՒՄ

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2007թ. սեպտեմբերի 6-ի թիվ 1010-Ն որոշման, ՀՀ պետական պահպանության ծառայության տնօրինության օտարման ենթակա տրանսպորտային միջոցները

Հ/Հ	Գույքի անվանումը	Թողարկման /Ձեռքբերման/ թ/թ.	Գույքի որոշման հետ կապված վճարը ներառյալ ԱԱՀ /դրամ/	Գնահատված արժեքը 11.05.07թ. դրությամբ /դրամ/	15.11.07թ. աճուրդի մեկնարկային գին /դրամ/	15.11.07թ. աճուրդի նախավճար /դրամ/	30.11.07թ. աճուրդի մեկնարկային գին /դրամ/	30.11.07թ. աճուրդի նախավճար /դրամ/	17.12.07թ. աճուրդի մեկնարկային գին /դրամ/	17.12.07թ. աճուրդի նախավճար /դրամ/	03.01.08թ. աճուրդի մեկնարկային գին /դրամ/	03.01.08թ. աճուրդի նախավճար /դրամ/	18.01.08թ. աճուրդի մեկնարկային գին /դրամ/	18.01.08թ. աճուրդի նախավճար /դրամ/
1	Ավտոմեքենա «ԲՄՎ 325» (պ/հ.՝ 133 ՍՍ 01)	1986թ.	18000	570000	570000	28500	456000	22800	364800	18240	291840	14592	233472	11674
2	Ավտոմեքենա «ԲՄՎ 520» (պ/հ.՝ 135 ՍՍ 01)	1988թ.	18000	1151000	1151000	57550	920800	46040	736640	36832	589312	29466	471450	23573
3	Ավտոմեքենա «ԲՄՎ 735» (պ/հ.՝ 101 ՍՍ 01)	1987թ.	18000	1114000	1114000	55700	891200	44560	712960	35648	570368	28519	456295	22815
4	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-2121» (պ/հ.՝ 160 ՍՍ 01)	1993թ.	18000	923000	923000	46150	738400	36920	590720	29536	472576	23629	378061	18904
5	Ավտոմեքենա «ԿՌԱԶ-260 ԱՑ» (պ/հ.՝ 147 ՍՍ 01)	1992թ.	18000	2840000	2840000	142000	2272000	113600	1817600	90880	1454080	72704	1163264	58164
6	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ -21043» (պ/հ.՝ 157 ՍՍ 01)	1992թ.	18000	155000	155000	7750	124000	6200	99200	4960	79360	3968	63488	3175
7	Ավտոմեքենա «ՈւԱԶ-3152» (պ/հ.՝ 150 ՍՍ 01)	1991թ.	18000	204000	204000	10200	163200	8160	130560	6528	104448	5223	83559	4178
8	Ավտոմեքենա «ԶԻԼ ՄՄԶ» (պ/հ.՝ 149 ՍՍ 01)	1988թ.	18000	508000	508000	25400	406400	20320	325120	16256	260096	13005	208077	10404
9	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ -2106» (պ/հ.՝ 181 ՍՍ 01)	1996թ.	18000	1035000	1035000	51750	828000	41400	662400	33120	529920	26496	423936	21197
10	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ -2106» (պ/հ.՝ 114 ՍՍ 01)	1996թ.	18000	1185000	1185000	59250	948000	47400	758400	37920	606720	30336	485376	24269
11	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ -2106» (պ/հ.՝ 166 ՍՍ 01)	2001թ.	18000	935000	935000	46750	748000	37400	598400	29920	478720	23936	382976	19149

Հ/Հ	Գույքի անվանումը	04.02.08թ. աճուրդի մեկնարկային գին /դրամ/	04.02.08թ. աճուրդի նախավճար /դրամ/	19.02.08թ. աճուրդի մեկնարկային գին /դրամ/	19.02.08թ. աճուրդի նախավճար /դրամ/	05.03.08թ. աճուրդի մեկնարկային գին /դրամ/	05.03.08թ. աճուրդի նախավճար /դրամ/	20.03.08թ. աճուրդի մեկնարկային գին /դրամ/	20.03.08թ. աճուրդի նախավճար /դրամ/	04.04.08թ. աճուրդի մեկնարկային գին /դրամ/	04.04.08թ. աճուրդի նախավճար /դրամ/	21.04.08թ. աճուրդի մեկնարկային գին /դրամ/	21.04.08թ. աճուրդի նախավճար /դրամ/
1	Ավտոմեքենա «ԲՄՎ 325» (պ/հ.՝ 133 ՍՍ 01)	186778	9339	149423	7472	119539	5977	95632	4782	76506	3826	61205	3061
2	Ավտոմեքենա «ԲՄՎ 520» (պ/հ.՝ 135 ՍՍ 01)	377160	18858	301728	15087	241383	12070	193107	9656	154486	7725	123589	6180
3	Ավտոմեքենա «ԲՄՎ 735» (պ/հ.՝ 101 ՍՍ 01)	365036	18252	292029	14602	233624	11682	186900	9345	149520	7476	119616	5981
4	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-2121» (պ/հ.՝ 160 ՍՍ 01)	302449	15123	241960	12098	193568	9679	154855	7743	123884	6195	99108	4956
5	Ավտոմեքենա «ԿՌԱԶ-260 ԱՑ» (պ/հ.՝ 147 ՍՍ 01)	930612	46531	744490	37225	595592	29780	476474	23824	381180	19059	304944	15248
6	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ -21043» (պ/հ.՝ 157 ՍՍ 01)	50791	2540	40633	2032	32507	1626	26006	1301	20805	1041	16644	833
7	Ավտոմեքենա «ՈւԱԶ-3152» (պ/հ.՝ 150 ՍՍ 01)	66848	3343	53479	2674	42784	2140	34228	1712	27383	1370	21907	1096
8	Ավտոմեքենա «ԶԻԼ ՄՄԶ» (պ/հ.՝ 149 ՍՍ 01)	166462	8324	133170	6659	106536	5327	85229	4262	68184	3410	54548	2728
9	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ -2106» (պ/հ.՝ 181 ՍՍ 01)	339149	16958	271320	13566	217056	10853	173645	8683	138916	6946	111133	5557
10	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ -2106» (պ/հ.՝ 114 ՍՍ 01)	388301	19416	310641	15533	248513	12426	198811	9941	159049	7953	127240	6362
11	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ -2106» (պ/հ.՝ 166 ՍՍ 01)	306381	15320	245105	12256	196084	9805	156868	7844	125495	6275	100396	5020

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2007թ. սեպտեմբերի 6-ի թիվ 1010-Ն որոշման՝ ՀՀ պետական պահպանության ծառայության պետը աճուրդի հաղթողի կողմից առաջարկված գնի վճարումից հետո մեկամսյա ժամկետում աճուրդի հաղթողի հետ կնքում է առուվաճառքի պայմանագիր, դրանում նախատեսելով, որ գնորդը պարտավորվում է իր միջոցների հաշվին վճարել գույքի արժեքի որոշման հետ կապված վճարը՝ (ներառյալ ավելացված արժեքի հարկը), ինչպես նաև գույքային իրավունքների պետական գրանցման հետ կապված ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված վճարներն ու տուրքերը:

Աճուրդը կանցկացվի դասական (գնի ավելացման) եղանակով: Բոլոր աճուրդները սկսվում են ժամը 14:30-ին:

Աճուրդով չվաճառված գույքի մեկնարկային գինը յուրաքանչյուր հաջորդ աճուրդի ժամանակ նվազեցվում է վերջին աճուրդի գույքի մեկնարկային գնի 20 տոկոսի չափով: Աճուրդը կայանալու դեպքում հաջորդ աճուրդը (աճուրդները) չի (չեն) անցկացվում:

Աճուրդին կարող են մասնակցել ֆիզիկական և իրավաբանական անձինք, ինչպես նաև համայնքները, որոնք յուրաքանչյուր աճուրդի համար աճուրդի նախորդող աշխատանքային օրը, ժամը 17:00 աճուրդային հանձնաժողովին են (հասցեն՝ ք. Երևան Դ.Անհաղթի 23 /4-րդ հարկ/) ներկայացրել.

-աճուրդի նախավճարի մուծման անդորրագիրը, որի չափն է՝ յուրաքանչյուր աճուրդի համար յուրաքանչյուր գույքի մեկնարկային գնի 5 տոկոսը, մուտքագրման հաշիվն է «ՎՏԲ-Հայաստան Բանկ» ՓԲԸ-ի թիվ 16000651014 դրամային հաշիվը.

-աճուրդի մասնակցության վճարի անդորրագիրը, որի չափն է 10000 դրամ (վճարվում է «Աճուրդի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի դրամարկղ), գույքի գնի մեջ չի ներառվում և անկախ աճուրդի արդյունքներից չի վերադարձվում.

-անձնագիրը, իսկ իրավաբանական անձինք հիմնադիր փաստաթղթերի պատճենները և լիազորությունները հաստատող փաստաթղթերը:

Աճուրդին չեն կարող մասնակցել այն անձինք, որոնք վաճառվող լոտի նկատմամբ չեն կարող ունենալ սեփականության իրավունք:

Աճուրդի մասնակիցների անձնագրի առկայությունը պարտադիր է: Աճուրդին կարող են ներկա գտնվել դիտորդներ՝ աճուրդի մասնակից չհամարվող այն անձինք, ովքեր վճարել են մուտքի վճար՝ 3000 դրամ:

Դիտորդի տոմսերը վաճառվում են մինչև աճուրդի սկսվելը: Աճուրդի մասնակիցները վաճառվող լոտին կարող են ծանոթանալ սույն ծանուցման հրապարակման պահից մինչև աճուրդի բացմանը նախորդող օրն ընկած ժամանակահատվածում՝ յուրաքանչյուր երկուշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերին, ժամը 9:00-ից մինչև 17:00 (բացառությամբ ժամը 13:00-ից մինչև 14:00): Նախքան աճուրդի սկսվելը աճուրդային հանձնաժողովը գրանցում է մասնակիցներին և յուրաքանչյուր մասնակցին, տրամադրում է համար: Աճուրդը վարում է աճուրդավարը: Աճուրդավարը մասնակիցներին առաջարկում է մեկնարկային գնով գնել լոտը: Յանկացած մասնակից իրավունք ունի, նախքան աճուրդավարի մուրճիկի երրորդ հարվածը, ներկայացնել նոր գնային հայտ, որը պետք է գերազանցի մասնակիցների կատարած նախորդ գնային հայտը՝ նվազագույնը հավելման (քայլի) չափով: Վերջին ամենաբարձր գնային հայտ ներկայացրած մասնակիցը, աճուրդավարի մուրճիկի երրորդ հարվածից հետո, համարվում է աճուրդի հաղթած մասնակից:

Աճուրդավարի կողմից աճուրդի հաղթող համարված մասնակիցը պարտավոր է՝ համաձայնագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում, վճարել իր առաջարկած գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, որը սահմանված ժամկետում (10 օրվա ընթացքում) հետագա վճարումները կատարելու դեպքում նախավճարի հետ միասին հաշվարկվում է վճարման ենթակա գումարի մեջ, իսկ վճարումներից խուսափելու դեպքում չի վերադարձվում և տվյալ մասնակիցը զրկվում է աճուրդի մասնակցելու իրավունքից: Եթե աճուրդում հաղթող համարված մասնակիցը սահմանված ժամկետում (համաձայնագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում) վճարում է իր առաջարկած գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, ապա նա ճանաչվում է աճուրդի հաղթող և ստորագրում է աճուրդի արդյունքների մասին արձանագրությունը: Աճուրդում վաճառված յուրաքանչյուր լոտի գոյացած գինը նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափը չգերազանցելու դեպքում հաղթող մասնակիցը աճուրդի արդյունքների մասին արձանագրության ստորագրման օրը վճարում է լոտի ամբողջ գումարը: Աճուրդում չհաղթող մասնակցին, մուծված նախավճարը վերադարձվում է վերջինիս դիմելուց հետո եռօրյա ժամկետում:

Լոտերը գտնվում են ք.Երևան, Էջմիածնի նախկին խճ. 88 հասցեում: Վաճառվող լոտերին ծանոթանալու համար զանգահարել՝ 58-23-16 (+18) կամ 094-566-888 հեռախոսահամարով: Աճուրդի կանոնակարգին ծանոթանալու (որը տրամադրվում է դիմումի առկայության դեպքում, մեկ օրվա ընթացքում, պատճենահանման ծախսերը վճարելու պայմանով) և լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար կարող եք դիմել ք. Երևան Դ.Անհաղթի 23 /4-րդ հարկ/ հասցեով կամ զանգահարել աճուրդային հանձնաժողովին՝ հեռախոս՝ 23-73-00, ինտերնետ՝ URL: //www.privatization.am:

Հնարավոր փոփոխությունները և լրացումները կհրապարակվեն այն ձևով, ինչպես կատարվել է աճուրդի մասին սույն հրապարակային ծանուցումը:

ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչություն

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ԱՃՈՒՐԴԻ, ՈՐԸ ՏԵՂԻ ԿՈՒՆԵՆԱ՝ 2007Թ. ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 13-ԻՆ, ԺԱՄԸ 11:00-ԻՆ, «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ, ՀԱՍՑԵՆ՝ Ք.ԵՐԵՎԱՆ, Դ.ԱՆՀԱՂԹԻ 23 /4-ՐԴ ՀԱՐԿ/:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

ՀՀ կառավարության 16.06.06թ. թիվ 843-Ա որոշմամբ լուծարվող «Թալինի տպարան» ՓԲԸ-ի (հասցեն՝ Արագածոտնի մարզ, ք.Թալին, Թումանյան փող.) հաշվեկշռում գտնվող գույքը՝

N	Գույքի անվանումը	Ձեռքբերման թ/թ	Քանակը	Մաշվածություն %	Գնահատված մեծությունը դրամ	Մեկնարկային գինը (ներառյալ ԱԱՀ-ն) դրամ
1	Տողածույլ մեքենա Ն-14	1970	1	100	108502	65101
2	Տողածույլ մեքենա Ն-14	1965	1	100	108502	65101
3	Տողածույլ մեքենա Ն-14	1980	1	91	120682	72409
4	Տողածույլ մեքենա ՊՍ-Ա3	1978	1	100	133597	80158
5	Տողածույլ մեքենա ՊՍ-Ա3	1982	1	86	133597	80158
6	Տողածույլ մեքենա ՊՍ-Ա3	1975	1	100	133597	80158
7	Սրբագրական մեքենա-գրաֆաս	1982	1	87	50926	30556
8	Տպագրական մեքենա Պ-Պ45	1985	1	81	100382	60229
9	Թուղթ կտրող մեքենա վրդ-4	1966	1	86	65466	39280
10	Արճիճ ձուլող մեքենա ԱԼՎ-2	1976	1	100	13651	8191
11	«Ռեալ» կասսա	1981	2	100	5623	3374
12	Մետաղական պահարաններ	1976	1	100	13804	8282
13	Էլեկտրականության սնուցող շիտ	1981	1	100	11950	7170
14	Աշխատանքային սեղան մմ-8	1982	1	100	4075	2445
15	Աշխատանքային սեղան մմ-9	1982	1	100	3870	2322

Աճուրդը կանցկացվի դասական (գնի ավելացման) եղանակով:

Աճուրդին կարող են մասնակցել ֆիզիկական և իրավաբանական անձինք, ինչպես նաև համայնքները, որոնք մինչև ս/թ. նոյեմբերի 12-ը, ժամը 17:00 աճուրդային հանձնաժողովին են ներկայացրել.

-աճուրդի նախավճարի մուծման անդորրագիրը, որի չափն է 2322դրամ, մուտքագրման հաշիվն է «ՎՏԲ-Հայաստան Բանկ» ՓԲԸ-ի թիվ 160006651014 դրամային հաշիվը.

-անձնագիրը, իսկ իրավաբանական անձինք հիմնադիր փաստաթղթերի պատճենները և լիազորությունները հաստատող փաստաթղթերը.

Աճուրդին չեն կարող մասնակցել այն անձինք, որոնք վաճառվող լոտի նկատմամբ չեն կարող ունենալ սեփականության իրավունք:

Վերը նշված փաստաթղթերի առկայության դեպքում աճուրդային հանձնաժողովը մասնակցին տրամադրում է մասնակցի վկայական:

Աճուրդին կարող են ներկա գտնվել դիտորդներ՝ աճուրդի մասնակից չհամարվող այն անձինք, ովքեր վճարել են մուտքի վճար՝ 3000 դրամ:

Աճուրդի մասնակցի վկայականները տրամադրվում են «Աճուրդի կենտրոն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունում (հասցեն՝ ք.Երևան, Դ.Անհաղթի 23 /4-րդ հարկ/) մինչև ս/թ. նոյեմբերի 12-ը, ժամը 17:00, իսկ դիտորդի տոմսերը վաճառվում են մինչև աճուրդի սկսվելը:

Աճուրդին մասնակցել ցանկացողները վաճառվող լոտին (գույքին) կարող են ծանոթանալ սույն ծանուցման հրապարակման պահից մինչև աճուրդի բացմանը նախորդող օրն ընկած ժամանակահատվածը՝ յուրաքանչյուր երկուշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերին, ժամը 9:00-ից մինչև 17:00 (բացառությամբ ժամը 13:00-ից մինչև 14:00):

Նախքան աճուրդի սկսվելը աճուրդային հանձնաժողովը գրանցում է մասնակիցներին և յուրաքանչյուր մասնակցին, ներկայացված մասնակցի վկայականի համարին համապատասխան, տրամադրում է համար:

Աճուրդը վարում է աճուրդավարը:

Աճուրդավարը մասնակիցներին առաջարկում է մեկնարկային գնով գնել լոտը: Յանկացած մասնակից իրավունք ունի, նախքան աճուրդավարի մուրճիկի երրորդ հարվածը, ներկայացնել նոր գնային հայտ, որը պետք է գերազանցի մասնակիցների կատարած նախորդ գնային հայտը՝ նվազագույնը հավելման (քայլի) չափով:

Վերջին ամենաբարձր գնային հայտ ներկայացրած մասնակիցը, աճուրդավարի մուրճիկի երրորդ հարվածից հետո, համարվում է աճուրդի հաղթած մասնակից: Եթե մի քանի մասնակից միաժամանակ գնային հայտ են ներկայացրել հավասար չափով, որից հետո ավելի բարձր գնային հայտ չի ներկայացվել, ապա աճուրդի հաղթած մասնակից է համարվում վիճակահանության արդյունքներով ընտրված մասնակիցը:

Աճուրդավարի կողմից աճուրդի հաղթող համարված մասնակիցը պարտավոր է՝ համաձայնագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում, վճարել իր առաջարկած գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, որը սահմանված ժամկետում (10 օրվա ընթացքում) հետագա վճարումները կատարելու դեպքում նախավճարի հետ միասին հաշվարկվում է վճարման ենթակա գումարի մեջ, իսկ վճարումներից խուսափելու դեպքում չի վերադարձվում և տվյալ մասնակիցը զրկվում է աճուրդի մասնակցելու իրավունքից, իսկ լոտի աճուրդը վերսկսվում է մեկնարկային գնից: Եթե աճուրդում հաղթող համարված մասնակիցը սահմանված ժամկետում (համաձայնագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում) վճարում է իր առաջարկած գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, ապա նա ճանաչվում է աճուրդի հաղթող և ստորագրում է աճուրդի արդյունքների մասին արձանագրությունը:

Աճուրդում վաճառված յուրաքանչյուր լոտի գոյացած գինը նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափը չգերազանցելու դեպքում հաղթող մասնակիցը աճուրդի արդյունքների մասին արձանագրության ստորագրման օրը վճարում է լոտի ամբողջ գումարը:

Աճուրդում չհաղթած մասնակիցներին, գրավոր դիմումի առկայության դեպքում, մուծված նախավճարը վերադարձվում է աճուրդի ավարտից մեկ աշխատանքային օրվա ընթացքում:

Գույքին ծանոթանալու համար զանգահարել 02490 3650 հեռախոսահամարով:

Աճուրդի կանոնակարգին ծանոթանալու (որը տրամադրվում է դիմումի առկայության դեպքում, մեկ օրվա ընթացքում, պատճենահանման ծախսերը վճարելու պայմանով) և լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար կարող եք դիմել ք.Երևան, Դ.Անհաղթի 23 /4րդ հարկ/ հասցեով կամ զանգահարել աճուրդային հանձնաժողովին՝ հեռախոս՝ 23-73-00, ինտերնետ՝ URL: //www.privatization.am:

Հնարավոր փոփոխությունները և լրացումները կհրապարակվեն այն ձևով, ինչպես կատարվել է աճուրդի մասին սույն հրապարակային ծանուցումը:

«Աճուրդի կենտրոն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպություն

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՏԵՂԵԿԱՑՆՈՒՄ Է

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

մրցույթի անցկացման մասին

(ծածկագիր՝ 963-Ն)

Ի կատարումն ՀՀ կառավարության 2007թ.-ի հուլիսի 19-ի թիվ 963-Ն որոշման՝ ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչությունը հրավիրում է մասնավորեցման բոլոր սուբյեկտներին մասնակցելու «Կոմպոզիցիոն նյութերի գործարան» ՓԲԸ-ի բաժնետոմսերի մասնավորեցման մրցույթին (ծածկագիր՝ 963-Ն):

1. Ընդհանուր տեղեկություններ

1.1.	Ընկերության հասցեն	ք.ք. Երևան, Արին-Բերդի 17
1.2.	ՀՀ կառավարության որոշման համարը և ամսաթիվը	N963-Ն, 19.07.2007թ.
1.3.	Ընկերության շենքերի, շինությունների մակերեսը (մ²)	13252.3
1.4.	Զբաղեցրած հողային տարածքը (հա)	5.7833 հա
1.5.	Տեղեկություններ անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման մասին	Անշարժ գույքի սեփականության (օգտագործման) իրավունքի գրանցման վկայական N 2174378, 29.08.2006թ.
1.6.	Տեղեկություններ հողհատկացման հիմքերի մասին	Երևանի քաղաքապետի 12.01.06թ. թիվ 24-Ա և 14.07.06թ. թիվ 1159-Ա որոշումներ
1.7.	Գործունեության հիմնական տեսակը	արտադրություն
1.8.	Ընկերության բաժնետոմսերի գնահատված արժեքը (հազ. դրամ)	70 693
1.9.	Պետական բաժնեմասը (տոկոս)	100
1.10.	Մասնավորեցման ենթակա բաժնետոմսերի գինը (հազ.դրամ)	70 693

2. Ընկերության հաշվեկշռի ցուցանիշներ (01.10.2006թ. դրությամբ)

(հազ.դրամ)

Հ/Հ	Ցուցանիշի անվանումը	Հաշվեկշռային արժեքը	Գնահատված արժեքը
2.1.	Ոչ ընթացիկ ակտիվներ , այդ թվում	-	375297,6
2.1.1.	Հիմնական միջոցներ (բացառությամբ անշարժ գույքի), այդ թվում	21606.145*	20084.6
•	կառուցվածքներ և փոխանցող հարմարանքներ /1 հատ/	3370.13	1573.12
•	մեքենաներ և սարքավորումներ /83 հատ/	10719.808	4719.38
•	տրանսպորտային միջոցներ /4 հատ/	31.967	1165.757
•	արտադրական, տնտեսական գույք, գործիք և այլ /101 հատ/	5089.547	4754.79
•	շահագործման մեջ չգտնվող հիմնական միջոցներ (բացառությամբ		
•	անշարժ գույքի) /20 հատ/	2394.693	7871.56
2.1.2.	Անշարժ գույք, այդ թվում	-	349281
•	շենքեր, շինություններ /14 հատ/	-	316895
•	հողամաս	32386	32386
2.1.3.	Ոչ նյութական ակտիվներ	-	-
2.1.4.	Այլ ոչ ընթացիկ ակտիվներ	-	5932.0
2.2.	Ընթացիկ ակտիվներ	3601.0	3601.0
2.3.	Պարտավորություններ /ոչ ընթացիկ և ընթացիկ/, այդ թվում	308206.0	308206.0
2.3.1.	Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ, այդ թվում	282063	282063
•	երկարաժամկետ բանկային վարկեր և փոխառություններ	2000	2000
•	ակտիվներին վերաբերող շնորհներ	280063	280063
2.3.2.	Ընթացիկ պարտավորություններ, այդ թվում	26143	26143
•	ՀՀ բյուջեի նկատմամբ	11017	11017
•	սոց. ապահովագրության գծով	705	705
•	անձնակազմին աշխատանքի վարձատրության գծով	10029	10029
•	առևտրական կրեդիտ. պարտքեր	670	670
•	ստացված ընթացիկ կանխավճարներ	496	496
•	այլ կրեդիտորական պարտքեր	3226	3226

Ներկայացված են հիմնական միջոցների սկզբնական արժեքները

2.4. Համաձայն ՀՀ կառավարության 19.07.2007թ.-ի N963-Ն որոշման, ընկերությունը 1999-2006 թվականների տնտեսական գործունեության արդյունքներով վճարման ենթակա շահութաբաժինների գծով պարտավորություններ չունի:

3. Մրցույթին մասնակցելու պայմաններ

Մրցույթին մասնակցելու իրավունք ունեն մասնավորեցման այն սուբյեկտները (կամ նրանց լիազոր ներկայացուցիչները), որոնք սահմանված կարգով վճարել են մրցույթի նախավճարը (տես 6.1 և 6.2 կետերը) և 6.3 կետում նշված ժամկետում ներկայացրել են մրցույթի մասնակցության հայտ (ձևը կարելի է ստանալ ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչությունից, 438 սենյակ), որը ներառում է հետևյալ փաստաթղթերը՝

- գրավոր առաջարկ մրցույթի պայմանների վերաբերյալ (տես՝ 4.12 կետը),
- նախավճարի մուծումը հաստատող փաստաթղթերի պատճենները,
- գրանցման և հիմնադիր փաստաթղթերի պատճենները (իրավաբանական անձանց համար), ֆիզիկական անձանց համար՝ անձնագրի պատճենը, սոցիալական քարտի պատճենը,
- հայտատուի կողմից տրված լիազորագիր (եթե մրցույթին ներկայանում է լիազորված անձը),
- գործարար ծրագիր (առաջիկա 3 տարիների կտրվածքով),
- իրավաբանական անձանց համար նաև գրավոր հավաստում առ այն, որ Հայաստանի Հանրապետության օրենքներով կամ դրանց (հայտատուի) կանոնադրությամբ տվյալ գույքը տվյալ ձևով գնելու համար պետական համապատասխան մարմինների կամ ներքին մարմինների (խորհուրդ, ընդհանուր ժողով) համաձայնությունը չի պահանջվում, կամ պահանջվող համաձայնությունները ստացված են՝ կցելով այդ համաձայնագրերը:

4. Մրցույթի մասնակցության հայտերի ներկայացման կարգը

4.1. Մրցույթի մասնակցության հայտերը ներկայացվում են ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչություն՝ մինչև 6.3 կետում նշված ժամկետի լրանալը:

Մրցույթի մասնակցության հայտերը՝ 3.1. կետում նշված մրցույթի մասնակցության համար անհրաժեշտ փաստաթղթերով, ներկայացվում են սոսնձված և ստորագրված ծրարով՝ անձամբ կամ փոստով: Փոստով ուղարկված հայտերի (ծրարների) ներկայացման ժամկետ է համարվում ծրարի Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչություն մուտքի օրը և ժամը:

4.2. 4.1. կետին չհամապատասխանող հայտերն առանց ծրարը բացելու վերադարձվում են հայտ ներկայացնողին:

4.3. Մրցույթի հայտատուները՝ մինչև մրցույթի մասնակցության հայտերի ընդունման վերջնական ժամկետի ավարտը (մինչև 6.3 կետում նշված ժամկետի լրանալը) կարող են փոփոխել կամ հետ վերցնել հայտը: Մրցույթի հայտի փոփոխությունը կատարվում է հայտերի ներկայացման կարգով՝ ծրարի վրա ավելացնելով «փոփոխում» բառը:

Մրցույթի մասնակցության հայտերի ընդունման վերջնական ժամկետի ավարտից հետո (մինչև 6.3 կետում նշված ժամկետը լրանալուց հետո) ներկայացված հայտի փոփոխության կամ հետ վերադարձման դիմումները ենթակա չեն քննարկման:

4.4. Մրցույթի մասնակիցների՝ մրցութային պայմաններին համապատասխան ներկայացրած առաջարկությունները պետք է արտահայտված լինեն թվային ցուցանիշներով և փոքր չլինեն ՀՀ կառավարության կողմից սահմանված նվազագույն արժեքից (տես 4.12 կետը):

4.5. Մրցույթին ներկայացվող փաստաթղթերը ներկայացվում են տպագիր կամ պարզ ընթեռնելի ձեռագրով:

Մրցութային առաջարկները ներկայացվում են հայերեն լեզվով, իսկ օտար լեզուներով գրված փաստաթղթերը կարող են ուղեկցվել թարգմանություններով: Թարգմանությունների բացակայության դեպքում փաստաթղթերը կթարգմանվեն հանձնաժողովի կողմից:

4.6. Ծրարը պետք է հասցեագրված լինի մրցութային հանձնաժողովին՝ նշելով մասնավորեցվող օբյեկտի անվանումը և մրցույթի ծածկագիրը (ծածկագիր՝ 963-Ն):

4.7. Մրցութային առաջարկները կարող են ընդունվել նաև ֆաքսիմիլային կապով: Ստացված փաստաթղթերը ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչությունում դրվում են ծրարի մեջ և փակվում:

Ներկայացված ծրարները ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչության կողմից կնքվում և մուտքագրվում են:

4.8. 6.3 կետում նշված ժամկետի լրանալուց հետո ներկայացված առաջարկները չեն ընդունվում:

4.9. Մրցույթի հայտը գրանցվում է հատուկ գրանցամատյանում՝ հայտատուին տալով ստացական՝ մրցույթի մասնակցության հայտը ընդունելու վերաբերյալ:

4.10. Մրցույթի հայտատուները 6.2 կետում նշված հատուկ հաշվին մուծում են մրցույթի մասնակցության նախավճար 6.1 կետում նշված գումարի չափով:

Մրցույթում հաղթող ճանաչված մասնակցի նախավճարն ընդգրկվում է մասնակցի կողմից առաջարկված գույքի մասնավորեցման (օտարման) գնի մեջ: Մրցույթում հաղթող ճանաչված մասնակցի (կամ նրա լիազոր ներկայացուցչի) կողմից մրցույթի արդյունքների արձանագրությունը չստորագրելու, հետագա վճարումները չկատարելու և (կամ) պայմանագիր չկնքելու դեպքում նախավճարը չի վերադարձվում և մասնավորեցումը (օտարումը) համարվում է չկայացած:

Մրցույթում հաղթող չճանաչված մասնակիցներին, ինչպես նաև մասնակցի կարգավիճակ չստացած հայտատուներին, մրցույթի մասնակցության նախավճարի վերադարձման նրանց դիմումով պետք է տրվեն ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչությանը:

Հայցային վաղեմության ընդհանուր ժամկետում մրցույթում հաղթող չճանաչված հայտատուի (կամ նրա լիազոր ներկայացուցչի) կողմից համապատասխան դիմում չներկայացնելու դեպքում մրցույթի մասնակցության նախավճարը հաշվանցվում է Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեի համապատասխան հաշվին:

4.11. Մրցույթի պահանջներին մրցութային առաջարկի անհամապատասխանության դեպքում մրցութային առաջարկ ներկայացրած սուբյեկտին մրցույթի մասնակցի կարգավիճակ չի տրվում և մրցութային առաջարկը հանվում է հետագա քննարկումից:

4.12. Մրցույթի հաղթողի որոշման համար առաջադրվում են հետևյալ պայմանները.

գնորդը պարտավոր է գնել ՀՀ կառավարության 19.07.2007թ.-ի N963-Ն որոշման 12-րդ կետով սահմանված՝ ընկերության կողմից լրացուցիչ տեղաբաշխվող բաժնետոմսերը,

մասնավորեցվող բաժնետոմսերի համար առաջարկվող գինը (նվազագույն գինը՝ 70 693 հազ. դրամ),

ներդրումների չափը՝ առաջիկա 3 տարիների կտրվածքով,

սոցիալական երաշխիքներ, այդ թվում՝ աշխատատեղերի և միջին աշխատավարձի վերաբերյալ:

4.13. Մրցույթի հաղթող է ճանաչվում այն մասնակիցը, որի առաջարկը առավելագույն չափով է բավարարում մրցույթի պայմաններին:

5. Վճարումներ և պայմանագրի կնքում

5.1. Մրցույթի հաղթողը 10-օրյա ժամկետում ստանում է մրցույթի արդյունքների հաստատված արձանագրության օրինակը: Մրցույթի մյուս մասնակիցները կարող են ստանալ արձանագրության պատճենները:

5.2. Մրցույթի հաղթողը պետական սեփականություն հանդիսացող բաժնետոմսերի գինը պետք է վճարի մրցույթի արձանագրությունն ստանալու օրվանից մեկամսյա ժամկետում՝ Հայաստանի Հանրապետության արժույթով՝ բաժնետոմսերի վաճառքի գնի 70%-ն ուղղելով ՀՀ պետական բյուջե, իսկ 30%-ը՝ Երևանի քաղաքապետարանի՝ այդ նպատակով բացված հատուկ հաշվին:

5.3. Համաձայն ՀՀ կառավարության 2007թ.-ի հուլիսի 19-ի թիվ 963-Ն որոշման՝ մրցույթի հաղթողի կողմից առաջարկված գնի, ինչպես նաև վերոնշյալ որոշման 12-րդ կետով սահմանված՝ լրացուցիչ բաժնետոմսերի տեղաբաշխման գնի վճարումից հետո մեկամսյա ժամկետում ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչությունը գնորդի հետ կկնքի մասնավորեցման պայմանագիր՝ դրանում նախատեսելով, որ գնորդը պարտավորվում է իր միջոցների հաշվին վճարել գույքի արժեքի որոշման հետ կապված վճարը՝ 1 387 992 դրամ (ներառյալ ավելացված արժեքի հարկը), ինչպես նաև գույքային իրավունքների պետական գրանցման հետ կապված վճարներն ու տուրքերը՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված կարգով:

5.4. Մրցույթով մասնավորեցման արդյունքում գնորդը հանդիսանում է նաև գնահատման պահից հետո առաջացած իրավունքների և պարտավորությունների իրավահաջորդը:

5.5. Սահմանված ժամկետում վճարումները չկատարելու դեպքում մրցույթի հաղթողի վճարած նախավճարի գումարը նրան հետ չի վերադարձվում, և մրցույթը համարվում է չկայացած:

6. Մրցույթի անցկացման այլ պայմաններ

6.1	Մրցույթի նախավճարի չափը	3 535 հազ. դրամ
6.2	Մրցույթի նախավճարի մուտքագրման հատուկ հաշիվը	Թիվ 1 տեղական գանձապետական բաժանմունք դրամային - 900013145017
6.3	Մրցութային առաջարկի ներկայացման վերջին ժամկետը	2007 թվականի նոյեմբերի 23-ը , ժամը՝ 13:00
6.4	Մրցութային առաջարկի ներկայացման վայրը	ք.Երևան, Տիգրան Մեծի 4, ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչություն,438 սենյակ
6.5	Մրցույթի անցկացման օրը, ժամը և վայրը	2007 թվականի նոյեմբերի 26 -ը, ժամը՝ 15:00 ք.Երևան, Տիգրան Մեծի 4, ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչություն
6.6	Ֆաքսիմիլային կապ	***(37410) 581441***
6.7	Ինտերնետ	***URL: //www.privatization.am***

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչություն՝ 581441 հեռախոսահամարով:

ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչություն

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ԱՃՈՒՐԴԻ, ՈՐԸ ՏԵՂԻ ԿՈՒՆԵՆԱ «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ, ՀԱՍՑԵՆ՝ Ք. ԵՐԵՎԱՆ, Դ.ԱՆՀԱՂԹԻ 23 /4-ՐԴ ՀԱՐԿ/

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

«Էլաստիկ ֆիրմային խանութ» ՓԲԸ-ի լուծարումից հետո մնացած շարժական գույքը

N	Գույքի անվանումը	Ձեռքբերման տ/թ.	Գնահատ. արժեքը /դրամ/	16.03.07թ. աճուրդի մեկնարկ. գին /դրամ/	02.04.07թ. աճուրդի մեկնարկ. գին /դրամ/	17.04.07թ. աճուրդի մեկնարկ. գին /դրամ/	02.05.07թ. աճուրդի մեկնարկ. գին /դրամ/	07.05.07թ. աճուրդի մեկնարկ. գին /դրամ/	01.06.07թ. աճուրդի մեկնարկ. գին /դրամ/	18.06.07թ. աճուրդի մեկնարկ. գին /դրամ/	03.07.07թ. աճուրդի մեկնարկ. գին /դրամ/	18.07.07թ. աճուրդի մեկնարկ. գին /դրամ/	02.08.07թ. աճուրդի մեկնարկ. գին /դրամ/
1	Դռնամերձային մեքենա	1999թ.	150000	150000	135000	121500	109350	98415	88574	79717	71746	64572	58115

N	Գույքի անվանումը	17.08.07թ. աճուրդի մեկնարկ. գին /դրամ/	03.09.07թ. աճուրդի մեկնարկ. գին /դրամ/	18.09.07թ. աճուրդի մեկնարկ. գին /դրամ/	03.10.07թ. աճուրդի մեկնարկ. գին /դրամ/	18.10.07թ. աճուրդի մեկնարկ. գին /դրամ/	02.11.07թ. աճուրդի մեկնարկ. գին /դրամ/	19.11.07թ. աճուրդի մեկնարկ. գին /դրամ/	04.12.07թ. աճուրդի մեկնարկ. գին /դրամ/	19.12.07թ. աճուրդի մեկնարկ. գին /դրամ/
1	Դռնամերձային մեքենա	52304	47074	42367	38131	34318	30887	27799	25020	22518

Աճուրդները կանցկացվեն դասական (գնի ավելացման) եղանակով:

Բոլոր աճուրդները սկսվում են ժամը 15:00-ին «Աճուրդի կենտրոն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունում (հասցեն՝ ք.Երևան,Դ.Անհաղթի 23 /4-րդ հարկ/):

Աճուրդով չվաճառված գույքի մեկնարկային գինը յուրաքանչյուր հաջորդ աճուրդի ժամանակ նվազեցվում է վերջին աճուրդի գույքի մեկնարկային գնի 10 տոկոսի չափով: Տվյալ լոտի աճուրդը կայանալու դեպքում հաջորդ աճուրդ(ներ)ը չի (չեն) անցկացվում:

Աճուրդին կարող են մասնակցել մասնակցության իրավունք ձեռք բերած մասնավորեցման սուբյեկտները կամ նրանց կողմից լիազորված անձինք:

Աճուրդին մասնակցելու իրավունք են ձեռք բերում մասնավորեցման այն սուբյեկտները, որոնք յուրաքանչյուր աճուրդի համար մինչև աճուրդի նախորդող աշխատանքային օրը, ժամը 17:00 աճուրդային հանձնաժողովին են (հասցեն՝ ք. Երևան, Դ.Անհաղթի 23 /4-րդ հարկ/) ներկայացրել.

- աճուրդի մասնակցության հայտը,
- աճուրդի մասնակցության վճարի անդորրագիրը՝ առաջին աճուրդի մասնակցության վճարի չափն է՝ 7500 դրամ, մուտքագրման հաշիվն է թիվ 1 տեղական գանձապետական բաժանմունքի աճուրդի մասնակցության նախավճարի դրամային թիվ 900013145025 հաշիվը (յուրաքանչյուր հաջորդ աճուրդի համար աճուրդի նախավճարը հաշվարկվում է տվյալ աճուրդի մեկնարկային գնի 5 տոկոսի չափով:
- իրավաբանական անձինք ներկայացնում են հիմնադիր փաստաթղթերի պատճենները:

Աճուրդի մասնակիցները պետք է ձեռք բերեն աճուրդի մասնակցի տոմս, որի գինն է 5000 դրամ, աճուրդի մասնակից չհամարվող անձանց (դիտորդների) տոմսի գինն է 3000 դրամ:

Մասնակիցների անձնագրի առկայությունը պարտադիր է:

Նախքան աճուրդի սկսվելը աճուրդային հանձնաժողովը գրանցում է մասնակիցներին և յուրաքանչյուր մասնակցին, տրամադրում է քարտ:

Աճուրդը անցկացնում է աճուրդավարը, որը հրապարակում է վաճառվող գույքը բնութագրող ցուցանիշները, գույքի մեկնարկային գինը, աճուրդային քայլի չափը: Աճուրդի մասնակիցը բարձրացնում է իր տոմսին համապատասխանող համարը, որով տալիս է իր համաձայնությունը հայտարարված գնով գույքը ձեռք բերելու մասին: Յուրաքանչյուր գնորդ կարող է գույքի գինն ավելացնել մեկ կամ մեկից ավելի քայլերով կամ քայլի չափից ոչ պակաս գումարով: Աճուրդավարը աճուրդը շարունակում է այնքան ժամանակ, քանի դեռ չի մնացել առավելագույն գին առաջարկած մեկ թեկնածու: Գույքի առավելագույն արժեքն առաջարկած թեկնածուն, աճուրդավարի կողմից առաջարկված գինը 3-րդ անգամ հայտարարելուց հետո, համարվում է աճուրդի հաղթող և պարտավոր է 30 րոպեի ընթացքում ներկայացնել մասնակցի տոմսն ու վճարել իր առաջարկած գնի առնվազն 5 տոկոսի չափով գումար և ստորագրել աճուրդի մասին արձանագրությունը: Վերը նշված պարտավորությունները չկատարելու դեպքում նրա մուծած մասնակցության վճարը չի վերադարձվում և նա զրկվում է աճուրդին մասնակցելու իրավունքից և դուրս է հրավիրվում դահլիճից: Այդ դեպքում գույքի աճուրդը վերսկսվում է մեկնարկային գնից:

Աճուրդի մասին արձանագրությունը ստորագրելուց հետո, որպես աճուրդում հաղթող ճանաչված մասնակից, նրան տրվում է վճարման հանձնարարագիր՝ մնացած վճարման ենթակա գումարը սահմանված ժամկետում՝ 10 օրվա ընթացքում վճարելու համար: Սահմանված ժամկետում նշված վճարումը չկատարելու դեպքում իր կողմից վճարած մասնակցության վճարը և իր առաջարկած գնի առնվազն 5%-ի չափով գումարը հետ չի վերադարձվում, իսկ աճուրդը համարվում է չկայացած:

Գույքը գտնվում է ք.Երևան, Արշակունյաց փ.25 հասցեում:

Գույքին ծանոթանալու համար զանգահարել 52-65-57 հեռախոսահամարով:

Վճարումները կատարվում են Հայաստանի Հանրապետության արժույթով: Լրացուցիչ տեղեկությունների համար (յուրաքանչյուր աճուրդի նախավճարի չափի մասին) կարող եք դիմել ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչության «Աճուրդի կենտրոն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպություն, զանգահարել 23-73-00 հեռախոսահամարով, ինտերնետ՝ URL: //www.privatization.am:

Հնարավոր փոփոխությունների ու լրացումների մասին տեղեկատվությունը կհրապարակվի այն ձևով, ինչպես կատարվել է աճուրդների մասին սույն հրապարակային ծանուցումը:

Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչություն

Գրախոսություն

ՓԱՆՋՈՒՆԻՆԵՐԻ ԴԻՄԱԶԵՐԾՈՒՄԸ՝ ԴԱՌՆՈՒԹՅԱՄԲ ԵՎ ԶԱՎԵՇՏՈՎ

Դ էջից

գործարարներ: Իրենց տնտեսական «գործունեությունը» ամեն կողմից ապահովելու համար նրանք անպայման կապվում են նաև որևէ կուսակցության հետ (ըստ օրվա թելադրանքի և պահանջի) և աջակցում են այդ կուսակցությանը՝ փող են տալիս, զանազան օգնություն և այլն:

Մի այլ տիպ է ներկայացնում «հյուսիսային լայնածավալ երկրից եկած ազնիվ գործարարը»: Այս մարդը ծագումով հայ է, և սա էլ իր խաղն է խաղում՝ մարդը երկրի գործող նախագահի անունն անգամ չգիտի, բայց այս կուսակցությանը փող է տալիս և իր պայմաններն է թելադրում: Սա էլ հեռուն գնացող իր նպատակներն ունի: Ընդամենը մի երկու էջում երևացող այս կերպարը նույնպես հրաշալի է գծված: Առհասարակ Վահագն Գրիգորյանը գրողական մանրամասնի վարպետ է: Իբրև թե հայ այս Սլավոմիր Սաֆարովը Երևանի օդանավակայանում հեռախոսով խոսում է Ռուսաստանում գտնվող իր սիրուհու հետ և խոսքի մեջ դառնում է իրեն ճանապարհող Վասիլի Իվանիչին և Պեսյային՝ *«Տղաներ,- ասեն մեզ է դիմում,- ես որ խաղից եմ թռչում...»* (էջ 49):

Ինքը՝ Վասիլի Իվանիչը, նորօրյա կուսակցականի և կուսակցականության տիպար օրինակ է՝ իր նկարագրով, իր հոգեբանությամբ, իր գործելակերպով: Բնական է, երգիծական ստեղծագործության մեջ շատ բան հեղինակը հասցնում է ծայրահեղության, գրոտեսկի, բայց խորքում միշտ մնում է իրատեսական ու ճշմարտացի: Նպատակներով իշխանատենչ ու գիշատիչ, ընտանիքով՝ ռըսախոս ու քաղքենի, հոգեբանությամբ՝ ստոր ու անարգ, Վասիլի Իվանիչը «Ընթացք» կուսակցության «քաղաքական գործունեությունը» լկտիորեն ներկայացնում է իբրև սուրբ և ազգանվեր գործունեություն. *«Մեր կուսակցական անաղարտությունը այն սուրբ գետն է, որի ջրերում մկրտվելով, ամեն ինչն է սրբանում»* (էջ 53): Իրենց կուսակցական չմեռղանքի ետևում հանգիստ պատսպարված Վասիլի Իվանիչը և իր հետ իր այլևս անբաժան կեսը՝ Պեսյան, աներկյուղորեն գնում են դեպի իրենց գերագույն նպատակը՝ դեպի առավելագույն իշխանություն, դեպի նախագահական ընտրությունները: Իրենց ճանապարհին նրանք ոչնչի առջև չեն կանգնում, խտրություն չեն դնում միջոցների միջև, միայն թե լինեն, երևան ու մնան քաղաքական դաշտում, իշխողների տարածության մեջ: Նրանց գործելակերպից բացվում են նաև միջկուսակցական ստոր և խարդախ հարաբերությունները. *«Մի խոսքով, մեզ դավաճանում են բոլոր կողմերից: Նույնիսկ մեզ թշնամի կուսակցությունը, որը, ինչպես Վասիլի Իվանիչը դիպուկ բնորոշեց, լիովին բացահայտեց իր հակաժողովրդական էությունը, հրաժարվելով մեզ փող տալ նոր հանրահավաքների համար»* (էջ 42): Իր կուսակցական փառահեղ գործունեության վերջին՝ վիպական դիպաշարի մեջ առնված գործունեության բուն ընթացքը Վասիլի Իվանիչը սկսում է Շուն ու Գելի միության մեջ մտնելու ծրագրի հրապարակ հանելով: Իրենց նպատակներին հետամուտ՝ Վասիլի Իվանիչն ու Պեսյան մշակում են նոր ու ավելի մեծ ծրագիր՝ հնարում են երկիրը փրկելու նպատակով այն հիմնովին քանդելու ծրագիրը, որը կոչում են «Սառը ցնցումի քաղաքականություն»: Այս ծրագիրը պետք է ունենա մի քանի փուլ՝ «տևական ցնցումներ», «քաոս», «կործանում» և «փյունիկ»...

Վահագն Գրիգորյանը վեպը կառուցել է գրոտեսկային անհեթեթ իրավիճակների և զավեշտական փայլուն պատմությունների հոյակապ հաջորդականությամբ: Ինչ ասես արժե զինվորներ Թոթի, Ծլեի և սրա Գոմեշի հետ կապված պատմությունը: Պեսյան հնարում է Թոթի անունից մի նամակ, դրա հետ կապված դեպքեր են զարգանում, և անհեթեթությունը հասնում է այնտեղ, որ ինքը՝ Վասիլի Իվանիչն ու Պեսյան այդ նամակը դեպքերի ընթացքում համարում են հավաստի իրողություն, խոսում են դրա մասին, միանգամայն լրջորեն վիճում են դրա շուրջ... Այնուամենայնիվ, այդ հորինյալ նամակն ու սրա Գոմեշի հետ կապված պատմությունը հրաշալի են ներկայացնում մեր իրականության որոշ կողմերը: Այս պատմությունը վեպի լավագույն դրվագներից մեկն է: Թոթի նամակը հրաշալի ոճավորում է, գրված է նամակի հեղինակին ներկայացնող փայլուն ոճով՝ պահպանելով փողոցի ժարգոնը, բառապաշարը և այլն: Այն կարծես մի հատված լինի արդի հայ «մոդեռն», «առաջամիտ» որոշ գրողների «նորալեզու» «գրականությունից»: (Սրանց իգական հատվածին բնությունը ակնհայտորեն նեղացրել է, և ես կարծում եմ, որ նրանք դրա համար իրենց, այսպես ասած, «գրականությամբ» պարզապես վրեժ են լուծում հայոց լեզվից, հայ գրականությունից և ընթերցողից):

Վերադառնանք «Ընթացք» կուսակցության անձնվեր առաջնորդին, որ միշտ նորանոր, մեկը մեկից անհեթեթ ու փանջունիական ծրագրեր է հղանում: Նրա ճառերի ու մտածումների լեզուն խորհրդային պետական պաշտոնյաների վերամբարձ ճառերի լեզուն է, և այսօր դա, բոլորն են տեսնում, ընդհանրական է բոլոր կուսակցությունների համար: Եվ, ինչը նույնպես շատ բնորոշ է ու ընդհանրական, ամեն ինչ, ամեն մի անհեթեթ ու հիմար բան արվում է երկրի ու ժողովրդի անունով՝ հանուն երկրի ու ժողովրդի: Ուրեմն, Վասիլի Իվանիչը նախ միտք է հղանում երկրի կյանքը խառնակելու մարտի 8-ը պետական տոն դարձնելու ծրագրով: Հետո հորինում է *«Աշխատողի և գործազուրկի համերաշխության օր»* անցկացնելու աննման ծրագիրը: Այս էջերում գրողի երգիծանքը հասնում է կատարյալ վարպետության: Ժամանակի ճշգրտությամբ է գրողը պատկերել այն ամենը, ինչը կատարվում է նման մի օրվա և նման մի, թեկուզ անհեթեթ, ծրագրի անցկացման հետ: Այն, ինչ գրողը վարպետորեն պատկերել է վեպում (մարդկանց հեռավոր գյուղերից ու շրջաններից տեղահան անելը և ոտքով Երևան բերելը, ճանապարհին օղի բաժանելը և այլն), մարդիկ իրական կյանքում տեսել են հազար անգամ: Գրողի աչքը դիպուկ է, հայացքը՝ սուր և թափանցող, պատկերումը՝ անխնա սատիրական: Հարվածային խմբի պատմությունը ուղղակի գյուտ է, գրքի ամենափայլուն դրվագներից մեկը, եթե ոչ լավագույնը: Կատարվող դեպքերի ծայրահեղ անհեթեթությունը, կուսակցության առաջնորդի վերամբարձ ու ոգեշունչ ճառերը, քաղաքական խորհրդի՝ մեկը մեկից հիմար ժողովներն ու նիստերը մի հարթության վրա են բերում վսեմն ու ստորը, բարձրն ու նսեմը, իդեալն ու խաբեությունը, կեղծիքով հրամցվողն ու դառն իրականությունը: Գրողը իր երգիծական այս ստեղծագործությամբ մեր ազգային կյանքի էն ամենակարևոր նպատակներն ու իդեալները ոչնչացված է տեսնում այս մերժելի մարդկանց ծաղրելի իրականության մեջ:

Վասիլի Իվանիչի, այս նորօրյա Փանջունիի ու Քաջ Նազարի մեջ նոր ու անսպասելի գծեր կան, իր լկտիությունը շատ անսպասելի դրսևորումներ ունի: Իր քստմնելի կուսակցական գործունեության, երկիրը հանուն երկրի ու ժողովրդի քանդելու կուսակցական ծրագրի իրագործման մեջ իրոք անզուգական է կուսակցության առաջնորդը: Չարենցի կամարի մոտ «նայում է սյանը հենված, արծվենի հայացքը հառած հայրենիքին» ու հետո ասում է. *«Չգիտեմ մարդ ինչպիսին պիտի ծնված լինի, որ չսիրի այս երկիրը»* (էջ 241):

«Աշխատավորի և գործազուրկի միասնական տոն»-ին նվիրված հանրահավաքի կազմակերպման ու անցկացման ողջ ընթացքում մեջ հրաշալի են պատկերված պարոն Քաղկոմը (նախկինում՝ պետանվտանգության աշխատող, հիմա՝ գործազուրկ), Վասիլի Իվանիչի տեղակալ Փառախյանը (նախկինում սովխոզի դիրեկտոր), Երիտքարտը՝ երիտասարդության գծով քարտուղարը, Քյավառեցին, Վետերանը, Գիտնականը, Խմբագիրը: Պատահական չէ, որ սրանք անուն-ազգանուն չունեն, բոլոր կուսակցություններն էլ սրանցից ունեն: Ինչ փայլուն են գծված հանրահավաքի օրվա դրվագներն ու մանրամասները, առանձին միջադեպերում երևացող կերպարները՝ Տիկնանց տիկինը, Խաչատուրիադը, մյուսները... Քաղաքական խորհրդի վերը հիշված անդամները երգիծված են և՛ իրենց խոսքով ու ճառերով, և՛ իրենց վարքով ու նկարագրով... Դրանք են այսօր մեր հասարակության ու քաղաքական կյանքի իբրև թե ներգործուն ուժերը:

Գրողի սուր երգիծանքը ծավալվում է էջից էջ՝ ներառնելով քաղաքական կուսակցության գործունեության հնարավոր գրեթե բոլոր ոլորտները: Վեպի փայլուն հատվածներից մեկը կուսակցության՝ արտասահմանյան երկրների հետ ունեցած «քաղաքական» կապերի երգիծանքն է՝ հոլանդացու հետ կապված պատմությունը: «Ընթացք» կուսակցությունը իրերի բերումով մի օր հանկարծ մի նամակ է ստանում Հոլանդիայից, մի մասնավոր անձից: Օստապ Բենդիայից «Արտասահմանը մեզ կօգնի» դասական դարձվածքը վեպի այս էջերում վերածվում է փառավոր բուֆֆոնադի: Միասեռական հոլանդացին առու է որոնում, պահանջում է, որ «Ընթացք» կուսակցության քաղաքական այրերը Հոլանդիա ուղարկեն իրենց մերկ լուսանկարները, սրանք Սևանի ափին լուսանկարվում և ուղարկում են և երջանիկ են ու հպարտ արտասահմանի ուշադրությամբ, իրենց կուսակցության հանդեպ արտասահմանի վերաբերմունքով և իրենց քաղաքական «գործունեության» տպավորող նոր վերելքով: Որքան ողորմելի են ու զավեշտական իրենց քաղաքական մտադրությունների լրջությամբ այս կուսակցության եռանդուն այրերը մինչև այն պահը, երբ Քյավառեցին բարձրաձայնում է հոլանդացու հետ կապված ճշմարտությունը: Կուսակցության քաղաքական ծրագրերը, ժողովների լրջությունը, արտասահմանի հետ կուսակցության ապագա համատեղ աշխատանքը, պարոն Քաղկոմի՝ բարի կամքի դեսպան գնալը պայթում են մանկական օդապարիկի պես, ոչնչանում են գրողի սուր ծաղրի ու երգիծանքի մեջ և կուսակցության քաղաքական իբր թե մեծ հարաբերությունները վերածվում են փողոցային, ցածր երևույթի ու ռաբիզական զավեշտի: Այդ միջադեպը նույնպես հրաշալի է բնութագրում մեր քաղաքական կուսակցություններին:

Վահագն Գրիգորյանը իր վեպում ցույց է տվել կուսակցության կյանքն ու գործունեությունը բոլոր առումներով, պատկերել է կուսակցության «գործուն» վերաբերմունքը հայ կյանքի գրեթե բոլոր կարևոր ոլորտների և ցավոտ ու կենսական երևույթների հանդեպ՝ կուսակցությունը և սփյուռքը, կուսակցությունն ու Հյուսիսային դաշնության լայնածավալ հորիզոններում ապրող հայ ազգաբնակչությունը, նրա խնդիրներն ու նկրտումները, կուսակցությունը և եկեղեցին, անգամ կուսակցությունը և մեր ուղղագրության չարաբաստիկ հարցը:

Այս առումով նույնպես Վահագն Գրիգորյանը հրաշալի է կառուցել վեպի դիպաշարը: Ահա պատմության մեջ հայտնվում են արտասահմանից եկած Պարոնը և Տիկինը: Մարդիկ եկել են հայրենիք՝ մեծ զգացումներով և հայրենիքին օգտակար լինելու ազնիվ պատրաստակամությամբ: Եվ հետևական Վասիլի Իվանիչն ու Պեսյան, առանց աչք թարթելու և անվրդով, խաբում են այս երկու օրինավոր ու պարկեշտ մարդկանց, որոնց օգնելու պատրվակով կորզելով նրանց՝ ամբողջ կյանքում ազնիվ աշխատանքով հավաքած փողը, որ նրանք տալիս են սիրով և հոժարությամբ: Այսպես է կուսակցությունը «աշխատում» սփյուռքահայության հետ:

Եվ վերջապես հասնում է օրը, երբ Վասիլի Իվանիչը պետք է մեկնի Հյուսիսային դաշնության մայրաքաղաք: Պաշտոնապես Վասիլի Իվանիչը Մոսկվա է մեկնում բուժվելու, բժշկական քննության ենթարկվելու նպատակով, բայց իրականում մեկնում է «պղտոր ջրերում ձուկ որսալու»: Փայլուն են Մոսկվայից Հայաստան, կուսակցության լրագրին Պեսյայի ուղարկած տեղեկատվությունները: Դրանք իրենց ձևի ու ոճի մեջ այնքան կատարյալ են, որ թվում է, թե պարզապես արտագրված են օրվա թերթերի էջերից: Բայց, ավա՜ղ, Հյուսիսային դաշնության մայրաքաղաքում կուսակցության առաջնորդի արևը թեքվում է դեպի մայրամուտ: Հյուսիսային մայրաքաղաքում Վասիլի Իվանիչը, Պեսյայի խոսքով ասած, ասես Կեսարը լինի՝ անզուգական, շքեղ, ծայրահեղ հայրենասեր, քաղաքական իմաստուն գործիչ և այլն: Նա ինքը իրեն գրեթե ֆրանսիական արքա է զգում՝ «Կուսակցությունը, Պեսյա,- ասում է,- ես եմ» (էջ 401): Սակայն այս Փանջունին կեսարն ու միջազգային Լյուդովիկոս 14-րդը անկարող մարդու իր անփառունակ կյանքը ավարտում է անսպասելիորեն և նսեմացնող մահով: Բայց նա մեռնում է, որպեսզի հառնի մի նոր կուսակցություն նոր առաջնորդով: Վասիլի Իվանիչը նոր կերպափոխումով շարունակվելու է տպարանի երեկվա բանվոր, հետո՝ գործազուրկ, ապա՝ Վասիլի Իվանիչի վարորդ, իսկ հետո, արդեն Վասիլի Իվանիչի մահից հետո, մի նոր կուսակցության առաջնորդ Պետրոս Ամրեսյանի մեջ: Նոր կուսակցության առաջնորդը տարբեր կլինի Վասիլի Իվանիչից, իր կյանքով ու գործունեությամբ նա կսրբագրի և կխմբագրի Վասիլի Իվանիչի սխալներն ու վրիպումները և իր գործունեության մեջ, այսինքն՝ հանրային իրականության խաբեությունների ու խարդավանքների մեջ շատ ավելի վարպետ կլինի: Պատահական չէ, որ նրա անունը Պետրոս է (գրական նուրբ արձագանք հայ գրականության սքանչելի կերպարներից մեկին՝ քավոր Պետրոսին) և ազգանունն էլ՝ դեռ Ամրեսյան. նա երկար է ապրելու:

«Ընթացք» կուսակցությունը Վասիլի Իվանիչի մահից հետո իհարկե պարտություն է կրում նախագահական ընտրություններում: *«Ինչպես սպասվում էր, քվեաթերթիկները կեղծելով, ոստիկանության ու զորքի ակտիվ միջամտությամբ վերընտրվեց նախկին նախագահը»* (էջ 417): Վասիլի Իվանիչին փոխարինած պարոն Քաղկոմը չի անցնում նույնիսկ մեկ տոկոսի սահմանագիծը: Այնպես որ շատ շուտով «Ընթացք» կուսակցությունը, միաբջիջ ինֆուզորիայի պես բաժանվում է երկու մասի. մի նոր կուսակցություն է առաջանում «Ընթացք-2» անվանումով: Ամենակարճ ժամանակի մեջ մեր ժողովրդի աչքերի առջև քանի՞ կուսակցություն այսպես կիսվեց ու պառակտվեց:

Վահագն Գրիգորյանը այնքան ճշմարտացի ու հավաստի, մանրամասնորեն ու հանգամանալից է ներկայացրել քաղաքական մի կուսակցության կյանքը, մարդկանց, նրանց առօրյան ու գործունեությունը, թեկուզ երգիծանքի հայելու մեջ, և երգիծելով մատնացույց է արել այնպիսի մանրամասներ և իրողություններ, որ կարող է թվալ, թե գրողն ինքը նման առնվազն մի երկու կուսակցության հայտնի գործիչ կամ առաջնորդ է եղել: Հասկանալի է, որ այս պարագային վեպը գրողի տաղանդի և ուժի, թափանցող հայացքի և կարողության արդյունք է:

Կոստան Զարյանի հայտնի վեպի հերոսներից մեկը մի առիթով ասում է, որ մեր մեծագույն չարիքը մեր կուսակցություններն են: Վահագն Գրիգորյանի վեպը հավաստում է, որ այսօր «Ընթացք» կուսակցության նման տասնյակ կուսակցություններ են հայտնվել մեր ժողովրդի կյանքում և դժբախտաբար անվերադարձ: Եվ մեր ժողովուրդը այդ կուսակցություններից այլևս փրկություն չունի:

Ըստ իս, Վահագն Գրիգորյանի «Առաջնորդի կյանքն ու մահը» վեպը իրոք արժեքավոր ու մնայուն գործ է, գեղարվեստական փայլուն վավերագիր, որովհետև իրականությունը՝ իրականություն, բայց առավել կարևորը գեղարվեստականությունն է, իսկ այս վեպում իշխողը իրոք գեղարվեստականությունն է:

Իմ ըմբռնումով՝ վեպ գրող արձակագիրը պետք է հրաշալի լեզու ունենա, գրողական խոսքի վարպետություն, սքանչելի պատմող լինի և վարպետորեն տիրապետի երկխոսության արվեստին: Վահագն Գրիգորյանը միշտ այդպիսի արձակագիր է: Նրա գրքերում վիպական պատմության՝ պատումի խոսքային ընթացքի և լեզվի միջև որևէ խզում չկա: Նրա ստեղծագործությունների լեզուն իսկական արձակի լեզու է՝ բնական հոսումով, սահուն, ինքն իրենից աճող և ընդարձակվող: «Առաջնորդի կյանքն ու մահը» վեպը գրական նուրբ, երբեմն հազիվ նշմարելի արձագանքներով ու ծայնարկումներով, ծաղրանմանակային հատվածներով, զանազան հասցեատերերի ուղղված գրական սուր երգիծանքով և տեղ-տեղ էլ առօրյա կյանքի ուրախ հումորով լեցուն գիրք է: Այսպես, օրինակ, ահա իր գրական արձագանքը «Արարատյան դաշտի առավոտը» դասական գրականության հայտնի էջին: Վասիլի Իվանովիչը Արմավիրում է, Արարատյան դաշտում: Արարատյան դաշտում ամեն ինչ երևում է, *«չէր երևում միայն մարդը»* (էջ 191): Իլֆի ու Պետրովի անմահ հերոսի գրական հիշողությունն էլ կա վեպի էջերում՝ *«Սառույցը շարժվել է, ընկերներ...»* (էջ 207):

Իսկական գրողը չի կարող ապրել իրականությունից մեկուսացած, իրականությունից դուրս: Վերջին մեր երկու տասնամյակը ներկայացնող ու պատկերող գրական փորձեր եղել են անշուշտ: Վավերագրական գրքերի հետ գրվել են նաև արձակ ծավալուն ստեղծագործություններ, բայց ցավոք սրտի դրանք գեղարվեստական լուրջ արժեք չներկայացնող գործեր են: Մի բանաստեղծ էլ մի ծավալուն վեպ գրեց, վեպը թմբկահարությամբ ու աղմուկով ասպարեզ հանելով: Ինձ թվում է, որ նա մտադրված է եղել անհաջող վեպ գրելու, և դա նրան լիովին հաջողվել է:

Մենք մեր առօրյա խոսք ու զրույցի մեջ երբեմն դժգոհում ենք, թե արձակ չունենք, թե լուրջ արձակ չի ստեղծվում: Անշուշտ, ծայրահեղություն է: Երեք տարբեր սերունդների երեք գրողների՝ Կարպիս Սուրենյանի, Վահագն Գրիգորյանի, Լևոն Խեչոյանի և էլի մեկ-երկու գրողի գրականությունը բավական է, որ մենք այսօրվա մեր արձակի մասին խոսենք մեծ հարգանքով:

Վահագն Գրիգորյանի «Առաջնորդի կյանքն ու մահը» վեպը վերը ասվածի լավագույն հաստատումներից մեկն է:

13-15 օգոստոսի 2007, Փարիզ

Վարկած

Լոս Անջելեսում լույս է տեսել «Հնագույն հեթանոսական Աստվածաշունչ «Սասնա Ծռեր» էպոսը» (490 էջ) վերտառությամբ ուսումնասիրությունը՝ Արթուր Արմինի հեղինակությամբ։ Մեր էպոսագրության մեջ բոլորովին անհայտ շերտի հայտնաբերման այս փորձը փոփոխության է ենթարկում էպոսի՝ մինչ այդ ունեցած ստերեոտիպ մեր պատկերացումները, որպես կրոնական պարզ հավատալիքների եւ ժողովրդական կենցաղագրական հորինվածքային կառույց-պատումի։ Կերպարային, նշանային եւ անվանումների համակարգային նոր վերծանումները, այսպես ասած դրանց կոդազերծումը՝ թվային համապատասխան արտահայտություններով, ի հայտ են բերում հնագույն շրջանի աստղագիտական այնպիսի տվյալներ, որոնք ըստ հեղինակի, համընկնում են ժամանակակից գիտության մի շարք բացահայտումներին։ Նյութի ուսումնասիրությունը կատարված է տարբեր ասպեկտներով, որտեղ զուգորդվում-խաչաձեւվում են աստղագիտության, մաթեմատիկայի, պատմագրության, լեզվաբանության, դիցաբանության, կրոնագիտության, գաղտնագիտության որոշակի իմացություններ։ Աշխատության մեջ հղումներ են կատարված ինչպես հայ եւ օտար մատենագրական աղբյուրների, կրոնական տարբեր ուսմունքների, նաեւ գիտական շատ տեղեկությունների։ Ըստ էության, ուսումնասիրության հիմքում ընկած է գոյաբանության հավերժական առեղծվածի՝ տիեզերքի բացահայտման մարդու որոնումները. «Այսօրվա դյուցազներգությունները հնագույն քրմական տաճարների հավատամքային ավետարան-կոթողներ են, որ հին ժամանակներում ձեւավորել են մարդկանց հոգեւոր եւ բարոյական նկարագիրը։ Հնագույն հավատամքային պատումներում փորձել են բացատրել գոյության գաղտնիքը եւ մեկնաբանել բնությունը՝ որպես հոգեւոր-աներեւույթ սֆերայի տրանսֆորմացիա՝ նյութականացված պրոեկցիա, որը երբեք չափումնային մեր գոյաբանական աշխարհ-իրականությունն է»,- գրում է հեղինակը։

Արթուր Արմինը հեղինակ է մի շարք գրքերի եւ բազմաթիվ հոդվածների («Նամակներ մենության հեռուներից», «Փոքր Միհր», «Բնազանցություն»), եղել է Լոս Անջելեսում հրատարակվող (1996-1998) «Եղիցի լույս» մշակութային հանդեսի հրատարակիչ-խմբագիրը, 2000-ին ԱՄՆ-ում «60 րոպե» CBS հեռուստահաղորդաշարի պատվերով մասնակցել է հռչակավոր բժիշկ Ջեկ Գեւորգյանի (Doctor Death) դատավարության փաստավավերագրական ֆիլմի ստեղծմանը՝ որպես սցենարիստ եւ պրոդյուսեր։ Արժանացել է բանաստեղծական եւ լրագրողական ԱՄՆ մի շարք մրցանակների («Boston Poet's Society», «California Motion Pictures» եւ այլն)։ Մի քանի տարի առաջ **«Ազգ»** թերթում հարցազրույց ունեցավ Ջեկ Գեւորգյանի հայտնի դատավարության առնչությամբ։ Իր այս նոր գրքի մեկնաբանությունները թողնելով մասնագետներին՝ ստորեւ ներկայացվում է մեր զրույցը հեղինակի հետ, որ ընդհանուր գծերով միայն պատկերացում կարող է տալ հիշյալ ուսումնասիրության մասին, որի քննարկումը տեղի կունենա հոկտեմբերի 25-ին, պատմության ինստիտուտի դահլիճում։

Հնագույն արեւային հավատամք «Սասնա Ծռեր» էպոսը

1970-ականներին ռուս ականավոր գիտնականներ Վ. Իվանովը եւ Վ. Տոպորովը հրատարակեցին «Հնդեվրոպական ընդհանուր միֆ» աշխատությունը։ Դա ես կոչում եմ «Մայր պատում», որովհետեւ ոչ թե միֆ է, այլ հավատամքային պատում, եւ իր մեջ մաթեմատիկական, աստղագիտական լուրջ գիտելիքներ է պարունակում։ Հայտնի է, որ նախահնդեվրոպացիները իրենց բնօրրանից հետագայում էմիգրացվել են աշխարհի տարբեր ծայրեր՝ իրենց հետ տանելով հողագործական, անասնաբուծության, աստղագիտական իմացություններ ու կենսագիտելիքներ, նաեւ հավատամքային պատումներ։ Ըստ ժամանակի եւ տեղանքի, այդ պատումներն ունեցել են իրենց նոր արտահայտությունները։

Նախկինում կար տեսակետ, որ այդ նախահայրենիքը եղել է Միջերկրականի ափերին կամ Ուկրաինական կուրգաններում, չի բացառվել նաեւ Հայկական լեռնաշխարհը։ Համեմատական լեզվաբանության մասնագետներից ոմանք, ինչպես Մերիտ Ռուհլեն «Լեզուների ծագումը» գրքում համաշխարհային 11 գենետիկական լաբորատորիաների ուսումնասիրությունների հիման վրա ցույց է տալիս, որ նախահնդեվրոպական ցեղերը մոտ 10000 տարի առաջ դուրս գալով Հայկական լեռնաշխարհից եւ Փոքր Ասիայից՝ տարածվել են Եվրոպայի եւ Հնդկաստանի ուղղություններով։

Անգլիացի պատմաբան, լեզվագետ Վադելը փաստեց, որ շումերական, բաբելական, եգիպտական աստվածների սրբազան անունները հնդեվրոպական ծագում ունեն եւ, որ ամբողջությամբ դրանք հնդեվրոպական կրոնի կանոնակարգման մասնակի իմպրովիզացիաներն են՝ ըստ որոշակի տեղանքների։ Այսինքն՝ հնագույն ընդհանուր հավատամքը տարատեսակ դրսեւորումներ է ունեցել տարբեր տեղանքներում։ Անունների, պերսոնաժների նույնությունը ակադեմիական գիտության կողմից ընդունված եւ հաստատված երեւույթ է, ըստ որում այդ միֆոլոգիան ուղղակիորեն աղերսվում է աստղագիտության հետ։ Ինչպես, օրինակ, եգիպտական հավատամքում՝ Օզիրիս-Իզիս հարաբերությունները արտահայտությունն է Օրիոնի համաստեղության եւ Սիրիուս աստղի հարաբերության։ Նույնը՝ հնդկական Միթրա-Վարունա, Ինդրա-Ագնի երկվորյակային տարբերակներում, նույնը կրկնվում է Միջագետքյան կրոնական հավատամքում։ Սրանք բոլորը կոսմիկական, աստղագիտական բնույթի են, եւ հին կրոնները բառացիորեն աղերսվում են համաստեղությունների շարժերի հետ։ Այդ հավատամքի ծննդավայրը, բնօրրանը նախահնդեվրոպացիների մայր հայրենիքն է, որը Հայկական լեռնաշխարհն է։

Հայկական լեռնաշխարհում գտնվող հնագույն Արատտա պետությունը համարվում էր աստվածների եւ սրբազան օրենքների երկիր։

- Կարելի՞ է սա զուտ աշխարհագրական տարածք ընկալել, այսինքն՝ հայերի, որպես էթնիկ խմբի ավելի ուշ ձեւավորման երեւույթը նկատի առնելով։

- Ոչ։ Բառացիորեն հայերի հետ է կապվում։ Որովհետեւ հայերենը որպես հնդեվրոպական լեզվաընտանիքին պատկանող լեզու իր մեջ կրում է ամբողջ այդ բառամթերքի, հնագույն աստվածների անունների ճշգրիտ ստուգաբանված տարբերակները։ Մայր պատումի հայկական տարբերակը «Սասնա ծռեր» էպոսն է, որը ոչ թե 1000 տարեկան է, ինչպես սովետական էպոսագիտությունն է համարում, այլ մի քանի անգամ շատ ավելի հին է եւ հազարամյակների վաղեմություն ունի։ Աշխարհի գիտական շատ կենտրոններում փաստված է, որ Մհեր-Միհր-Միթրայի պաշտամունքը 4000-ից 4500 տարեկան է։ Մեր էպոսի մեջ ունենք երկու Մհեր։ Ինչպե՞ս է հնարավոր դրա միջնադարյան ծնունդը։ «Սասնա Ծռեր» էպոսի մեջ այնպիսի գաղտնիքներ կան, որոնց վերծանումը աստղագիտական տարբեր երեւույթների զարմանալի ճշգրտություն է պարունակում։

Խոսենք օրինակներով։ Հնում քուրմերը տարվա 4 եղանակների սկիզբը ֆիքսում էին աստեղատներով արեւի կատարած ընթացքով։ Էպոսում Մեծ Մհերը կոչվում է Առյուծաձեւ, որովհետեւ ամառային արեւադարձին արեւը մտնում է Առյուծի համաստեղություն, գարնանային գիշերահավասարին՝ Ցուլի, աշնանային գիշերահավասարին՝ Կարիճի եւ ձմեռային արեւադարձին՝ Ջրհոսի համաստեղություններ։ Սրանք չորս առանցքային աստեղատներն են, որ նույնիսկ Հին Կտակարանի Եզեկիելի գրքում եւ Նոր Կտակարանի Հովհաննու Հայտնության մեջ կրկնված են։ Գահին բազմած է գերագույն Հայր Աստվածը եւ նրա չորս կողմը կանգնած են Առյուծը, Ցուլը, Արծիվը, Մարդը։ Խոսքը չորս առանցքային համաստեղությունների մասին է, եւ Արեւը մտնում է իր չորս կարեւոր փուլային շրջանները։ Ուրարտական շրջանի հնագիտական իրերի վրա եւս նման պատկերներ կան՝ թռչող Արծիվ, Արեւ, ներքեւում Առյուծի, Ցուլի նշաններով։ Այս ամենը փաստվում է եւ աստղագիտության, եւ լեզվաբանության, եւ թաքնագիտության տվյալներով, եւ աստվածների անունների ստուգաբանությամբ։ Պարզվում է, որ շատ աստվածների անուններ կոդավորված թվեր են։ Օրինակ, Միհր կամ Մհերը թվաբանական տերմին է, որ օգտագործել են շումերները, եւ սա նշանակել է սրբազան քառակուսու մակերես (60x60)։ Սրբազան քառակուսին ամբողջի հասկացությունն է՝ ժամային ըմբռնումով. դա 3600 վայրկյանն է։ Սա հաստատուն թիվ է եւ համարվել է սրբազան թիվ։ Շումերական Նոյ-Զիուսուդրայի տապանի չափսը 1 այկ է, հիթիթների մոտ մեկ ամբողջը 1 այկ կամ հայկ է, որտեղից ըստ իս, գալիս է Հայկ աստվածության խորհուրդը։

Գառնին՝ Միհրի կամ Փոքր Մհերի տաճարն ունի օրվա 24 ժամերի խորհուրդ. այն կանգնած է 24 սյուների վրա, 8 աստիճան ունի։ Միհր աստվածությունը ութերորդ աստվածությունն է։ 8-րդ աստվածությունը վերջին փուլային աստվածությունն է, որը համարվում է կործանող։ Տաճարի պարագիծը՝ 6x9 հարաբերությամբ, կազմում է 54 թիվը։ Այդ 54-ը նույն տեղանքում արեւի խավարման տարեփուլը՝ Սարոսի շրջափուլն է։ Մեր էպոսում այս երեւույթը աղերսվում է Մհերի՝ Ագռավաքարից դուրս գալու պատումի հետ։ Ամեն տարի գիշերահավասարին նա փորձ է անում այդտեղից դուրս գալու։ Էպոսի բոլոր պատումներում ասվում է, որ նա մեկ ժամում անցնում է 40 ավուր ճանապարհ, եւ հողը ծանրությունը չի պահում, եւ նա ետ է դառնում։ Հնում մեկ տարին հաշվվում էր 360 օր, գիշերահավասարին ցերեկը՝ 12 եւ գիշերը 12 ժամ էր։ Մեկ ավուր ճանապարհը 12 ժամ ճանապարհն է։ Նա 40 ավուր ճանապարհն անցնում է 1 ժամում, արագությունը մեկ ժամում 12x40=480 ժամ/ճանապարհն է։ 40 օր գնալով հասնում է հողին։ 40 օրվա նրա անցածը՝ 480x480= 230.400 է (ճանապարհ)։ Ետդարձի ճանապարհը նույնությամբ կրկնվում է, այսինքն՝ ստացվում է 460.800 ժամ/ճանապարհ։ Այս թիվը հարաբերելով (բաժանելով) հնում ընդունված սխեմատիկ տարվա 360 օրերի թվին ստացվում է 53.333=54 տարի։ Սա արեւի պարբերական խավարման փուլն է, որ կրկնվում է ամեն 53+1,3 կամ 54 տարին մեկ։

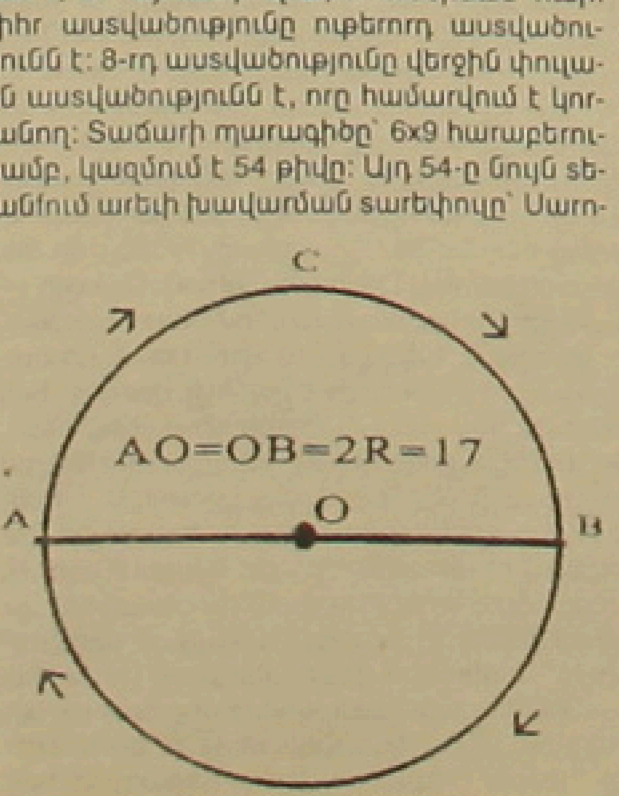

Փոքր Միհրի՝ Ագռավաքարից ելնելու ընթացքը

Ծովինար աստվածուհին ջրային բնույթ ունի։ Նարը շումերական թվային հասկացություն է, որ նշանակում է 600։ Հնագույն բոլոր հավատամքներում ջրային բնույթ ունեցող գերագույն աստվածուհիները վեցանիստ հեքսագոնի սիմվոլի տեսքով էին ներկայանում։ Ընդամենը մի քանի տարի առաջ հայտնաբերվեց, որ երբ ջրի մոլեկուլային կառուցվածքը սառեցնում են (72 աստիճան C) նա վեցանկյան ձեւ է ստանում։ Այդ նշանով մենք ժայռապատկերներ էլ ունենք։ Եվ կամ՝ Սանասար, Բաղդասար երկվորյակները ծռեր են կոչվում, որովհետեւ նրանք Արեւի եւ Լուսնի կորագիծ ուղեծրերն են, որոնք երկրից դիտողի համար հատվում են «Երկվորյակների» եւ «Աղեղնավորի» համաստեղություններում։

- Մեկ հարց՝ գրքի խորագրի հետ կապված. ինչո՞ւ է «Աստվածաշունչ» բառն օգտագործված։

- «Սան» նշանակում է հոգի, սանիկ՝ հոգեւորդի, սանամայր՝ հոգեմայր եւ այլն։ «Սասուն- Սանասուն» անվանումը առավել հակիրճ եւ իմաստավորված է որպես «շունչ-հոգու բնում», հնարավոր է, որ «Սասնա Տուն» դիցաբանական հավատամք-էպոսը կոչվել է «Աստվածային շնչի տուն»։ «Բիբլիա»-ն, որ բառացի թարգմանվում է «Գիրք», Ոսկեդարի մեր հեղինակները թարգմանել են «Աստվածաշունչ»։ Կարծում եմ, Հայաստանում երբ քրիստոնեությունը ներմուծեց հին հեթանոսական հավատամքի հետ կապված բազմաթիվ ծեսեր, գեղարվեստի տարրեր, այնպես էլ հին հավատամքի «Սասնա Տուն» հոգեւոր ավետարան-պատումի վերնագիրը վերախմբագրված ներմուծվեց։

- Ձեր այս ստվարածավալ գրքից կարելի է օրինակներն անվերջ շարունակել, իսկ ո՞րն է ընդհանրացումը։

- Անշուշտ, գիտենք, որ մարդկության զարգացման ընթացքը ուղղագծորեն միայն պրոգրեսիվ ընթացք չէ, այլ նման է սինուսոիդի գալարին՝ վերընթաց եւ վարընթաց շարժումներով։ Երկրագնդի գնդաձեւության, պտույտի ու նրա ճշգրիտ ժամային բաժանումների մասին գիտեին Կոպեռնիկոսից ու Գալիլեյից դարեր առաջ, սակայն մարդկությունը մոռանալով եւ ետընթաց ապրելով, իր իմացածը նորից հայտնագործեց 16-20-րդ դարերում։

Հնագույն էպոսները, հավատամքային առասպելները չեն կարող լինել ժողովրդական բանահյուսության արդյունք։ Դրանց խորքում պետք է տեսնել խորհրդաբանական իմաստները եւ հասկանալ այդ հոգեւոր ուղերձների նպատակն ու այդ ժամանակի «գիտականությունը»։ Հնագույն քրմական դասը մեծ գիտելիքների է տիրապետել, եւ ընդունված էր դրանց հաղորդման պատկերավոր, այսպես ասած, պատումի լեզուն։ Յո. Կեպլերը, որ հայտնաբերողն է մոլորակների շարժման երեք օրենքների, իր աշխատություններից մեկում գրում է, որ ինքն իրեն չի վերագրում դրանց հայտնագործությունը, այլ որ եգիպտական պատումներից մեկում ձվին փաթաթված վիշապի նկարագրությունը վերծանելով է ստացել գիտական այդ հայտնագործությունները։

Եվ իրոք, թաքնագիտական շատ կողեր բացելով՝ մենք հայտնվում ենք թվերի ու համակարգերի մի հրաշալի աշխարհի առաջ, որոնք իմաստավորում կամ բացատրում են երկրագնդի շարժի, պտույտի փոխհարաբերություններ եւ կոսմիկական այլ երեւույթներ։

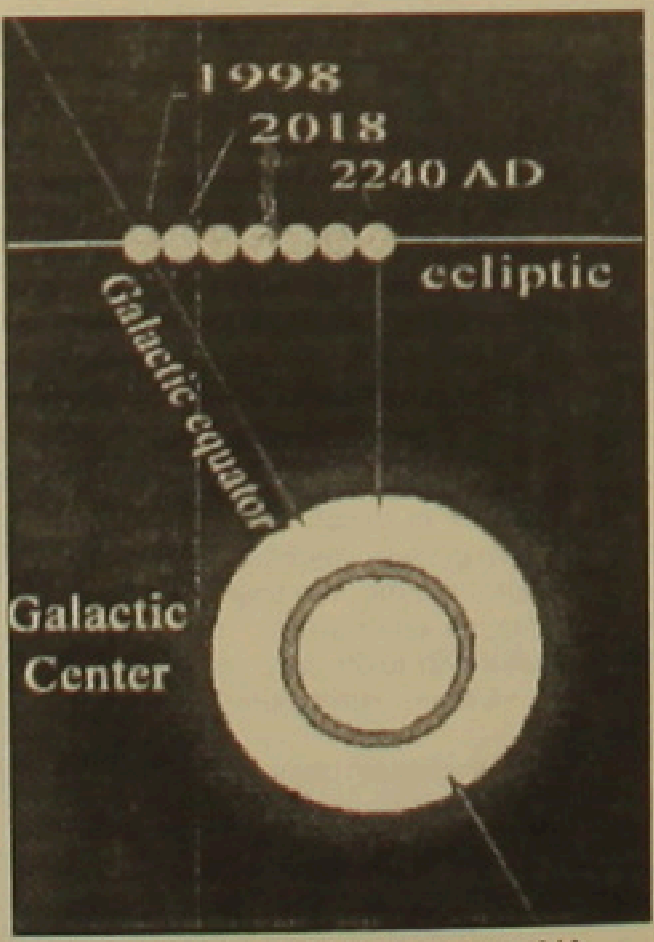

Արեգակի՝ գալակտիկայի կենտրոնին մոտենալու NASA-ի արձագանքները

- Այդուհանդերձ, եթե վերադառնանք Ձեր նախորդ խոսքին, ապա կարելի է վստահաբար ասել, որ արդի դարաշրջանում մարդկությունը արձանագրել է գիտական մտքի ցայսօր ունեցած իր բարձրագույն նվաճումը։ Ի՞նչ նշանակություն ունեն անցյալի «մոռացված» գիտելիքների այս վերհանումները։

- Շատ բարի։ Հնագույն հավատամքային պատումները, բոլոր կրոնները աշխարհի վերջի

Տես էջ Է

Օտար մամուլ

Բազմակարծության եւ հանդուրժողականության ջատագովը՝ Էլիֆ Շաֆաք

«Մարդկային էակը մի «միկրոկոսմոս է», իսկ «արվեստը պետք է ազատ տարածություն ապահովի իր համար»

*Էլիֆ Շաֆաքը ծնվել է 1971-ին Ստրասբուրգում (Ֆրանսիա) թուրք դիվանագետի ընտանիքում: Հայրը շուտ է հեռացել նրանից, եւ արտգործնախարարության աշխատակից մայրը Էլիֆին մեծացրել է Իսպանիայում, Հորդանանում եւ Գերմանիայում: Ապա սովորել է Անկարայում: Ճանապարհորդել է աշխարհով մեկ: Դասավանդել է Օսմանյան պատմություն եւ մշակույթ Ստամբուլի «Բեյքի» համալսարանում եւ 2002 թվից նաեւ ԱՄՆ-ում Բոստոնի, Միչիգանի եւ Տուսոնի ամերիկյան համալսարաններում: Հեղինակ է 6 վեպերի, որոնց թվում են **«The Flea Palace»-ը, «The Gaze»-ը եւ «The Bastard of Istanbul»-ը**: Պերճախոս է եւ բեղուն գրիչ ունի: Գործությունները գունեղ են, լի բազմանույթ գաղափարներով եւ հումորով, ինքը «կառնավալային» է կոչում իր ստեղծագործությունները եւ նշում, որ եթե տխուր բաների մասին է գրում, նախընտրում է թուրքերենով գրել, իսկ եթե ուրախ, հումորով լի իրադարձությունների մասին՝ ուրեմն անգլերենով:*

Այս կենսագրական տվյալները տալուց հետո անգլիական «Ինդիփենդենթ» թերթի աշխատակից Բոյդ Տոնկինը հուլիսի 27-ի համարում նրա հետ ունեցած իր հարցազրույցն է տպագրել, որը թարգմանաբար ներկայացնում ենք ստորեւ:

Տարիներ շարունակ եւակենտրոն գրողների հետ զրուցելուց հետո, մի ճշմարտության եմ հանգել: Այն գրողները, որոնք արժեքավոր ինչ բան ունեն ասելու, սովորաբար մեծ աղմուկ են բարձրացնում իրենց հեղինակած «հատորների» վերաբերյալ, իսկ այն համեստ, փոքրամասնություն կազմող հեղինակները, որոնցում տաղանդը, խիզախությունը եւ ինքնագիտակցությունը միահյուսվում են եւ որոնք անասելի պայքարներ են մղում վտանգավոր թշնամիների դեմ եւ երբեք չեն ընկնում սնափառության հետեւից կամ առանձնանում դղյակների նեղ շրջանակներում, մնում են միշտ համեստ, խաղաղ եւ լուռ: Նրանք պերճախոս են իրենց լռությամբ:

Այս վերջիններից թուրք վիպասան, լրագրող եւ մտավորական Էլիֆ Շաֆաքին հանդիպեցի Բլումսբերի հյուրանոցում նախաճաշելիս: Նա բացատրեց, թե ինչպես մահմեդականության «սուֆի» ուղղությունն օգնում է ավելի լավ հասկանալ ներքին եւ արտաքին իրականությունները: «Ես միաժամանակ դիտում եմ արտաքին աշխարհը եւ ինքս ինձ՝ շնորհիվ սուֆիզմի գաղափարախոսության: Կարծում եմ մարդկային էակը «միկրոկոսմոս» է, որի ներսում կարելի է գտնել արտաքին աշխարհի բոլոր հակասությունները», ասում է նա:

Արեւմտյան գրողների արտաքին աշխարհի հետ ունեցած փոքր վեճերի համեմատ Շաֆաքի վերջին տարիների փորձառությունը իշխանությունների հետ լուրջ հակամարտություն կարելի է համարել:

Նրան դասեցին այն գրողների եւ մտավորականների թվին, որոնք մեղադրվում են «թրքականությունը վիրավորելու» մեջ (քրեական օրենսգրքի 301 հոդված): Դրա պատճառը դարձավ այն, որ նրա «Ստամբուլի ապօրինածինը» (The Bastard of Istanbul) վեպում նկարագրել էր Օսմանյան իշխանության կողմից 1915 թվի հայերի զանգվածային տեղահանություններն ու կոտորածները:

Նրա առաջին զավակը՝ Շեհրազադ Զելդան ծնվեց դատական այդ լսումների օրերին: Բարեբախտաբար նրան դուրս արդարացրին եւ վարչապետ Էրդողանը ողջունեց այդ վճիռը: Թուրքիայում գրողներին դատական հետապնդումների են ենթարկում ոչ թե իսլամական ուժերը, այլ աշխարհիկ շովինիստները:

Հակառակ որ դատարանում ամբաստանությունների «սատանայական կրակի» միջով է անցել՝ Շաֆաքն իրեն շատ հանգիստ է պահում («սառը» մակդիրը ճիշտ չի լինի օգտագործել, որովհետեւ նա չափազանց ջերմ է եւ շնորհալի կեցվածքի ունի): Նրա հատորներում հարափոփոխ կերպարներ են, որոնց արտաքին տեսքը շատ հաճախ խաբուսիկ է: Նրանք իրականում այն չեն, ինչ մենք տեսնում ենք: Նա քննարկում է, օրինակ, թուրք կանանց 60 տոկոսի կողմից օգտագործվող գլխաշորի բազմակի նշանակությունները, եւ գտնում որ դրանցից ընդամենը մի քանիսն են կապված քաղաքական իսլամիզմի հետ: «Ստամբուլի ապօրինածինը» վեպում բազմազանությունն ու հանդուրժողականությունը գերիշխում են: Թուրքական ընտանիքում մայրը ծածկում է գլուխը, աղջիկը՝ ոչ, դուստրերից մեկը ձախակողմյան գաղափարներ ունի, մյուսը՝ չափազանց սնահավատ է: «Մենք խառը ժողովուրդ ենք, եւ դրանում ոչ մի վատ բան չկա: Իսլամը մոնոլիտ, միաձույլ կառույց չէ, ոչ էլ ստատիկ, անփոփոխ», ասում է Շաֆաքը, ավելացնելով, որ «սուֆիզմը միշտ էլ ավելի բաց, ազատամիտ է եղել կնոջական հարցերում»: Գրքում մեծ տեղ է հատկացված նաեւ ժողովրդական ավանդույթներին, բանահյուսությանը, խոհանոցին: Կանայք բախտ են գուշակում, վանում են չար աչքերը, հավատում են խորհրդավոր ուժերի գոյությանը, եւ այլն: «Նկատել եմ, որ այն կանայք, որոնք զրկված են իշխանությունից կյանքի այլ բնագավառներում, հենց այս ասպարեզներում են գտնում իրենց գոյության իմաստը: Նրանք դառնում են իշխանավոր «թագուհիներ», եւ նրանց իշխանությունը, համապատասխանությունն ավելանում է իրենց տարիքի առաջացմանը զուգահեռ», բացատրում է Շաֆաքը եւ շարունակում. «Գիրքը գրելիս ինձ առավել հետաքրքրում էր կանանց կյանքի անբաժանելի մասը կազմող այդ մանրուքները, որոնք մեծ նշանակություն ունեն նրանց համար: Երբ խորանում ես դրանցում, հայտնաբերում ես նմանությունները տարբեր ազգությունների կանանց սովորությունների միջեւ: Եվ հիանում ես տեսնելով, թե ինչպես մի որեւէ ճաշատեսակ փոխելով ազգային սահմանները՝ դառնում է մեկ այլ ազգի սեփականությունը: «Փախլավան», օրինակ «պատերազմի» տեղիք է տալիս Միջին Արեւելքում: Լիբանանցիներն ասում են, թե իրենցն է, թուրքերն ու արաբներն էլ՝ թե իրենցը: Իրականում երեւի ո՛չ մեկինն է պատկանում, ո՛չ՝ մյուսինը: Դա բազմամշակութային երեւույթ է»:

Փառաբանելով հանդերձ թուրքերի եւ հայերի հնարավոր մերձեցումը՝ նոր վեպը միաժամանակ մատնացույց է անում, թե ինչպիսի խոչընդոտներ կարող են առաջանալ անցյալի հանդեպ նրանց ունեցած վերաբերմունքի հետեւանքով:

Նրա վեպում անցյալի խզումից ուրախ թուրքերը սիրում են մոռանալ, իսկ պատմությանը կառչած մտասեւեռումով հայերը նախընտրում են հիշել: Սան Ֆրանցիսկոյից ամերիկահայ Արմենուշի համար, օրինակ, ժամանակը «մի ցիկլ է, որտեղ անցյալը ծնում է ներկան, իսկ ներկան էլ իր հերթին՝ ապագան», մինչդեռ թուրքի համար «ժամանակը բազմագողագիծ է, որտեղ անցյալն ինչ-որ կետում ավարտվում է եւ կապ չունի ներկայի հետ»:

«Եթե անցյալը տխուր է ու մռայլ, ապա պե՞տք է ավելի խորանալ դրանում, ավելի շատ մտածել դրա մասին, թե՞ նախընտրելի է մոռանալ այն եւ ամեն ինչ սկսել զրոյից: Չեմ կարծում, որ սա հեշտ հարց է: Չեմ կարծում նաեւ, որ կարելի է միանշանակ պատասխան տալ դրան: Հավատացած եմ մարդկանց համար լավագույն լուծումը կլինի գտնել համագոյության հնարավորություններ՝ անցյալը հիշելու եւ մոռացության մատնելու միջեւ», խորհրդածում է ինքը՝ Շաֆաքը, վստահ լինելով, որ թուրքերը կշահեն ավելի շատ անցյալ, իսկ հայերը՝ մի փոքր ավելի ներկա ունենալով:

Նա իր գործում շեշտը դնում է հատկապես երկխոսությունների վրա, որոնք իր ասելով լայն հնարավորություն են ստեղծում ամենատարբեր մոտեցումներով խորամուխ լինել այդ հարցի մեջ: Գիրքն ավելի քան 150 հազար օրինակով արդեն վաճառվել է աշխարհի տարբեր երկրներում: Երջանիկ է, որ վերադարձել է Ստամբուլ մի քանի տարի Տուսոնի (Արիզոնա) «հանդարտ ու ձանձրալի» անկլավում դասավանդելուց հետո: «Այդ վիճակը լավ է, եթե ուզում ես կենտրոնանալ, գիրք գրել: Բայց եթե ապրելակերպ ես ցանկանում հիմնել, չեմ կարծում որ հարմար է: Արվեստը, գրականությունը կարիք ունի կոնֆլիկտների, ուժերի բախման: Ստամբուլը, Նյու Յորքը կամ Լոնդոնը միշտ է, ունեն իրենց խնդիրները, դժվարությունները, բայց հենց դրանք էլ կյանքը հետաքրքրական են դարձնում գրողի եւ արվեստագետի համար», ասում է Շաֆաքը, եւ շարունակում. «Արվեստը պետք է պայքարի իր համար ազատ տարածություն ապահովելու համար՝ անկախ գաղափարախոսությունների պատրանքներից: Նա պետք է իր գոյության «ավտոնոմ զոնան» (ինքնավար գոտի) ունենա եւ չպետք է քաղաքականության շղթայի ներքո լինի: Արվեստը ընդունակ է իր իսկ ստեղծած ճշմարտությունները քանդելու: Հենց դրանով էլ զուգահեռներ եմ ես անցկացնում սուֆիզմի եւ գրականության միջեւ, երկուսն էլ սահմաններից այն կողմ անցնելու հնարավորություն են տալիս մարդուն: Կարծում եմ՝ ոչ մի վատ բան չկա բազմամշակույթ, բազմալեզու, կամ նույնիսկ բազմակրոն լինելու մեջ: Մենք պետք է կարողանանք «ոչ» ասել ամեն անգամ, որ մեզ պարտադրեն ընտրություն կատարել այս կամ այն հարցում: Պետք է կարողանանք ասել ոչ, մնալու եմ «բազմա»-ի կողմնակիցը»:

Ստամբուլում «բազմա»-ի կարգավիճակով ապրելը դժվար է եւ մեծ ջանքեր է պահանջում: Բայց Շաֆաքը կողմնակիցների պակասը չունի: Կրոնական եւ էթնիկական «նեղ բոժոժներից» դուրս գալու օգտին ձայնակցող նրա հետեւորդները հարյուր հազարներով դուրս եկան փողոց հունվարին, երբ իր թուրքահայ մտերիմ ընկերոջը՝ լրագրող Հրանտ Դինքին սպանեցին ծայրահեղ ազգայնամոլները: Այդ օրերին նա գրեց, որ Դինքի սպանությունը «ժողովրդավարության մի ընդհանուր հավատքի շուրջ համախմբեց տարբեր գաղափարախոսության տեր մարդկանց»:

Նա այժմ աշխատում է հեռուստատեսային մի սցենարի վրա, որը պետք է շոշափի «սպանություն հանուն պատվի» թեման: «Վիպագրությունն առայժմ թողել եմ, բայց դա իմ կյանքի էությունն է, այնպես որ երկար չեմ կարող բաժանված մնալ դրանից», եզրակացնում է մեր զրույցը Էլիֆ Շաֆաքը:

Թարգմանեց
ՀԱԿՈԲ ԾՈՒԼԻԿՅԱՆԸ

Ձ էջից

Հնագույն արեւային հավատամք...

մասին իրենց ճշմարտություններն ունեն: Իմ այս գրքում հղում է կատարված NASA-ի 4 խոշորագույն գիտական կենտրոնների ուսումնասիրություններին, ըստ որի Արեգակը, մոտ 2012 թվականին մոտենալու է Ծիր Կաթինի կենտրոնին: Գրքի բոլոր հնագույն հավատալիքներում ասվում է, որ Ծիր Կաթինի կենտրոնում վիշապի երախն է, որտեղ կարելի է կորչել, հայտնվել անդրաշխարհում: Ծիր Կաթինի կենտրոնում գտնվում է սեւ խոռոչ, որի գրավիտացիոն դաշտը այնպիսի ահռելի ուժ ունի, որ կարող է միանգամից ամբողջ Արեգակնային համակարգը ներքաշել ու ոչնչացնել: Եթե Արեգակը Ծիր Կաթինին մոտենում է կենտրոնական միջօրեականով, հաշվարկները տանում են 2240 թվականի շուրջը, իսկ եթե հասարակածով է մոտենում՝ 2018 թվականն է դա: Մայաների օրացույցը, օրինակ, որ շուրջ 3.000 տարվա պատմություն ունի, արձանագրում է 2012 թիվը: Աշխարհի վախճանը մեր էպոսում արտահայտված է Մհերի՝ Ագռավաքարից դուրս գալով, Նոր Կտակարանում՝ Քրիստոսի 2-րդ գալստյամբ եւ Ահեղ դատաստանով:

- Հայոց փրկության գաղափա՞րը:

- Փրկությունը հոգեւոր իմաստով է, մենք խոսում ենք նյութական աշխարհի մասին: Մեր էպոսում արեգակնային խավարման շրջափուլերով կատարվող հաշվարկները գրքի համապատասխանում են այդ թվերին: Էպոսի հաշվարկները ըստ էության ավելի ճշգրիտ են, քանի որ հաշվի են առնվում խավարման 54 շարափուլերը: Հիմա, թե ինչ կպատահի, սա ուրիշ խնդիր է, դա կպատահի՞, թե՞ մի տիեզերական այլ ընթացքով կամ Աստծո բարեհաճությամբ փրկություն կլինի, այլ բան է: Բառացիորեն հազարավոր տարիներ առաջ կատարված հաշվարկները, վերլուծություններն ու կանխատեսումներն այսօրվա գիտական բարձրագույն կենտրոնների տվյալների հետ ապշեցուցիչ ճշգրտությամբ համընկնում են: Մեր էպոսը, որ հնագույն նախահնդեվրոպական շրջանի ծնունդ է, դուրս է եկել բարձրագույն գաղտնի քրմական կաստայից-տաճարից: Այսօրվա միֆոլոգիաները նախկին մոռացված գիտական աշխարհայացքներն ու համակարգերն են, որովհետեւ երբ նոր կրոնը հաստատվում էր, հինը մերժվում, դառնում էր առասպել, հեքիաթ, որոնք խորքում սակայն լուրջ գիտական տվյալներ են պարունակում:

- Դուք առաջադրում եք նոր հարցադրումներ եւ նոր մեկնաբանություններ եք կատարում: Անցյալի էպոսագիտության մեջ ընդունված մոտեցումների ու տեսակետների մեջ կա՞ն արդյոք որոշակի ընդհանրություններ Ձեր հետ:

- Ամենաանընդունելին եւ անհեթեթը էպոսի թվագրությունն է, երբ 1939 թվականին նշվեց նրա 1000-ամյակը: Անհեթեթություն է նաեւ էպոսի պերսոնաժներին պատմական դեմքերի եւ դեպքերի հետ ուղղակիորեն առնչելը, ինչպես, օրինակ, Քեռի Թորոսի կերպարը Թորոս Ռոստոմու հետ կապելը: Պատմական անձին որքան էլ ուռճացնես, հերոսացնես, նա չի կարող կոսմիկական բնույթ ունենալ, հակառակը՝ կոսմիկական աստվածությունն է, որ կրոնների փոփոխությամբ երբ հավատամքային կարգակառույցը քանդվում է, դառնում է ժողովրդի սեփականություն եւ գուսաններն էլ (ասացողները) որպես սյուժետային, հետաքրքրական հեքիաթ սկսում են փոխանցել սերունդներին: Բայց ես հավատացած եմ, որ մեր էպոսը պահպանելու եւ տարածելու գործում մեծ է եղել նաեւ նրանց դերը, ովքեր անցյալներում քողարկված շարունակել են դավանել արեւապաշտական հավատամքը:

Գալով Ձեր մյուս հարցին՝ իհարկե ժամանակին ահռելի ծավալով նյութ է հավաքվել, խնամքով հրատարակվել, հսկայական աշխատանք է կատարվել: Եվ եթե այդ հավաքչական աշխատանքները չլինեին, հաջորդ սերունդը չէր ունենա ուսումնասիրությունների ավելի լայն հնարավորություն, ինչպես հիմա է: Ինքը՝ Գարեգին եպս. Սրվանձտյանը, բացի հավաքչական, գրառումային հսկայական աշխատանքից, հոդվածներ էլ է գրել, որոնցում զուգահեռներ է տանում նաեւ Հին Կտակարանի որոշ սյուժետային գծերի հետ:

Հիշատակեմ երկու մեր մեծերի՝ Հովսեփ Օրբելու եւ Հովհաննես Թումանյանի նկատառումները: Ակադեմիկոս Հ. Օրբելին, պատմական դեմքերն ու դեպքերը զուտ կաղապարային հագուստներ համարելով, ընդգծում է հայկական էպոսի կոսմիկական բնույթը: Իսկ Հ. Թումանյանը գրում է. «...այդ առասպելական (դիցաբանական, միթոսական) պատմությունն է, որ կազմում է ամեն ազգի գրական պատմության նախադուռը: Նրա ստեղծագործության մեջ գործ չունեն քմահաճույքն ու ֆանտազիան: Առասպելը անխուսափելի, տեսողական երեւույթ է, բացատրելի պերսպեկտիվայի օրենքներով, որին ենթարկվում է տարածության նման եւ ժամանակը»:

Ցավոք, մեր այս երկու մեծերի մոտեցումներն ու զգուշացումները մնացին ձայն բարբառոյ յանապատի: Մեզ՝ հանրությանը 69 տարբերակներից ներկայացված «Սասնա Ծռերի» տարբերակը՝ իբրեւ միջնադարյան ժողովրդական բանահյուսության նմուշ, խեղաթյուրված է ծննդաբանությամբ եւ զրկված է իր հիմնական բնույթից, որովհետեւ դուրս են դրված հնագույն հավատամքին հատուկ տիեզերական, խորհրդաբանական մոտիվները: «Սասնա Ծռեր» էպոսը մեր գենետիկական հավատամքն է եղել հնագույն ժամանակներից եւ շարունակելու է մնալ՝ վերականգնված ձեւով: Հայ ժողովուրդը եթե այսօր երեք ամենամեծ հարստություններն ունի, դրանցից մեկը «Սասնա Ծռեր» էպոսն է: «Սասնա Ծռեր» էպոսը հայ ժողովրդի ծննդյան վկայականն է:

Զրույցը՝
ՄԵԼԻՍԱ ԲԱՂԱՅԱՆԻ

Բ էջից

«Ո՞ւմ է պետք ՀԱՅՖԵՍՏը»

մասը, գունեղ դիմակավորված, պատկերում է կենդանի խամաճիկների, նրանցից յուրաքանչյուրին ստվերի պես կպած ասես «խաղացնում է» դերասանների մեկ ուրիշ, ոտքից գլուխ սեւազգեստ մի խումբ: Այդպիսով ստեղծվում է իրականության եւ պայմանականության խաբկանք: Դրան էլ ավելի են նպաստում շատ տեսարաններում դեպի վեր ձգվող իրական լարերը, այնպես որ սկզբից հանդիսատեսը միամտորեն տրվում է այդ խաբկանքին, հետզհետե միայն սկսում է կողմնորոշվել, բայց հենց այդ պահին պարզվում է, որ այդ սահմանային վիճակը իրականության եւ երազի միջեւ դյութիչ է ու հաճելի եւ արդեն տանում է դիտողին իր հոսանքով:

2002-ին նույն իմը Արիան Մնուշկինը նախաձեռնել է այդ ներկայացման կինոնկարահանումը, վերաբեմադրելով տեսարանների մեծ մասը. էկրանը պահանջում է միանգամայն այլ մոտեցումներ: Այդ հիրավի հսկայական աշխատանքի եւ ստեղծագործական որոնումների մասին պատմող վավերագրական ֆիլմը դիտվում է գերագույն լարվածությամբ եւ հաճույքով:

Արդի կրեոլական թատրոնի վառ ներկայացուցիչ Ժոզե Փլիայի «Թենարդյան բարդույթ» պիեսի ներկայացման (2001) եւ կինոտարբերակի (2002) ռեժիսոր Ժան-Միշել Ռիբը ղեկավարում է Փարիզի հայտնի «Ռոն Պուան» թատրոնը: Նա նաեւ 15 պիեսների հեղինակ է: Այս գործը գալիս է մեզ ապացուցելու, որ ժամանակակից թեման (ցեղասպանությունից փրկված մի աղջնակի որդեգրում, ով ի վերջո վերածվում է սովորական տանտիրուհու աղախնի) կարող է ներկայացվել հին հունական ողբերգության ուժգնությամբ, մնալով միաժամանակ բնական արդի համատեքստում (դրան էլ ավելի են նպաստում երկու հերոսուհիների տարբեր խաղաոճերը եւ արտաքին տեսքի մանրամասները): Որտե՞ղ է ուրեմն անցնում սահմանը մարդկային երախտագիտության ու մարդուն ստրկացնելու միջեւ: Կինոտարբերակը հավերժացրել եւ մեզ հասու է դարձրել նաեւ անզուգական Մարիլու Մարինիի (տիրուհի) փայլուն խաղը:

Այս աստեղային շարքն ամբողջությամբ հիրավի արժանի է, որ հաջորդ 6-րդ փառատոնի կատալոգում Ազգային պատկերասրահի կինոծրագրերի էջի ձեւավորումը կատարվի ավելի մեծ խնամքով, գրավիչ եւ շահեկան կերպով:

Պատահական չէ, որ փառատոնի տնօրենությունը որպես եզրափակիչ ընտրել էր Արթս Փրինթինգ Հաուս կենտրոնի (Վիլնյուս, Լիտվա) կողմից հովանավորվող «Սալամանդրի երազը» երկու մասից կառուցված ժամանակակից պարային ներկայացումը (ռեժ. Վալենտինաս Մասալսկիս), որի խորեոգրաֆն ու մենապարուհին է Լորետա Ջուոկայտեն: Քար լռության մեջ ասես հիպնոզացված դահլիճը շունչը պահած հայացքը գամել էր բեմին ու հետեւում էր շարժմանը: Հարցազրույցն այս վիրտուոզ, իր մարմնին բացարձակապես տիրապետող պարուհու հետ այնքան նյութ տվեց, որ կբավականացներ մի քանի առանձին հոդվածների: Առաջին մասը, ինչպես մեկնաբանեց Լորետան-մարմնի կերպարանափոխում է: Գաղափարի հիմքում՝ մարդ-կենդանի նմանության եւ մի շարք փիլիսոփայական դրույթների բացահայտումն է, ներշնչված այդ թվում նաեւ Ֆ. Կաֆկայի «Տրանսֆորմացիայով»: Երկրորդ մասում պատկերվում է մեր միապաղաղ, մեխանիկականի հասնող առօրյան եւ մարդու՝ ագրեսիվ միջավայրից պաշտպանող, հարմարավետ «կոկոնի» մեջ պարփակվելու բնական ցանկությունը: Բայց կոկոնը նաեւ դիմակ է, կամ էլ մահի եւ նոր ծննդի խորհրդանիշ: Մարդը պետք է միշտ կարողանա տերեւների նման թափել իր վրայից այդ կոկոնները եւ մաքրագործել իր ներաշխարհը: «Իմ խորեոգրաֆիկ մտածողությունը ժամանակին ձեւավորվել է Աննա Բաուշի, ճապոնական «Սանքայ Ջուկի» եւ այլ հայտնի պարաթատրոնների եւ պարախմբերի ազդեցության ներքո, բայց հիմա ես գերադասում եմ մտածել ինքնուրույն եւ համարյա չեմ դիտում ուրիշների գործերը», ասում է Լորետան: Ներկայացումն անցյալ տարի ստացել է Լիտվայի գլխավոր բեմական մրցանակը՝ «Բեմական խաչը»: Արթս Փրինթինգ Հաուս կենտրոնի «Բաց տարածություն» նախագիծը (տնօրեն Վիկտորաս Կորտուշենկովաս) երիտասարդ կատարողների եւ արվեստագետների հետ արդեն իրականացրել է մոտ 20 ծրագիր ու ներկայացում:

... ՀԱՅՖԵՍՏ-ի օրերին ցուցադրվեց շուրջ 90 ներկայացում: Հայ լրագրողների շրջանում կատարված

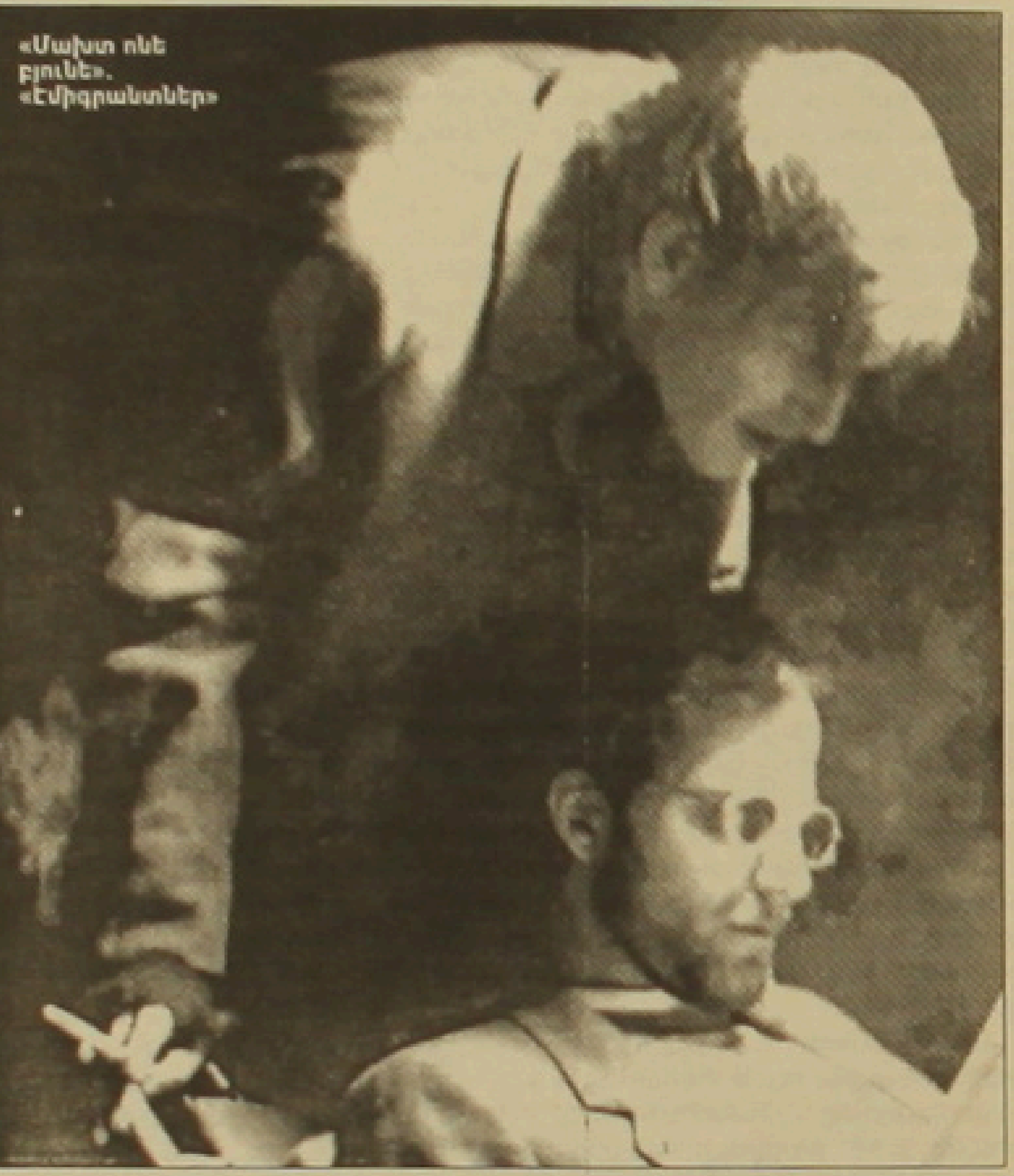

«Մախտ ունե բյունե». «Էմիգրանտներ»

հարցախույզի արդյունքում փառատոնի լավագույն դերակատար կոչվեց ռուս դերասան Եվգենի Գրիշկովեցը, իսկ օտարերկրյա հյուրերի կողմից որպես փառատոնի լավագույն ներկայացում ճանաչվեց Գեղագիտության ազգային կենտրոնի Փոքր թատրոնի ռեժիսոր Վահան Բադալյանի «Օֆելյայի ստվերների թատրոնը» ներկայացումը: ■

Ա էջից

ԺԱՄԱՆԱԿԻ, ԿԱՄ ԱՎԵԼԻ ՃԻՇՏ՝ ԻՐ ԽԵԼՔԻ ՉՈՀԸ

ՀՍՍՌ ԳԵՐԱԳՈՒՅՆ ՍՈՎԵՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ ԸՆԿ. Ս. ԱՌՈՒՇԱՆՅԱՆԻՆ

Երկրորդ նամակ՝

ԼԵՌ ԿԱՄՍԱՐԻՑ

Հարգելի ընկեր Առուշանյան.

Սրանից ուղիղ 22 օր առաջ մի խնդրանքով Ձեր դուռը բախեցի ու մինչեւ օրս դրան վրա կանգնած պատասխանի եմ սպասում, բայց պատասխան չկա:

Ես Ձեզանից զատ ուրիշ բազմաթիվ տեղեր պիտի դիմեմ: Երեւակայեցեք եթե ամեն մեկի դռանը 22 օր կանգնեմ՝ ի՞նչ կլինի իմ վիճակը:

Հետո, նկատի ունեցեք նաեւ այն, որ երբ մի մարդ իր լինել-չլինելու խնդիրը հանձնում է մի ուրիշի հայեցողությանը, ապրում է սպասողական, տագնապալի, դառնում է սնահավատ, հավատում երազների, փռշտալուն զանազան իմաստներ վերագրում, քնում է խռովահույզ ու հաճախ վատ երազներ տեսնում:

Պատմեմ մեկը դրանցից:

Անցյալ գիշեր երազումս ես մեռա: Այո, երբ տեսա ապրելու բոլոր ջանքերը զուր անցան՝ մեռա:

Ու գնում եմ թաղման բյուրո՝ Շահումյանից տեղ խնդրելու:

Բայց ճանապարհին մտածում եմ: Երբ պետական բոլոր հիմնարկները չուզեցին, որ ես գեթ մի երկու տարի էլ ապրեմ, թաղման բյուրոն ինչո՞ւ պիտի ինձ հավիտյան մեռնելու իրավունք տա: Չի տա, ուրախացա ես քայլերս արագացնելով: Մինչեւ դիմումիս վրա մակագրելը ես երկար կապրեմ դեռ:

Բայց... որքան մեծ եղավ զարմանքս, երբ Շահումյանին դիմումս կարդալուն պես մակագրեց՝ այն էլ դրական իմաստով:

Ի՞նչ կարող էի անել: Ոտքերը ձեռքիս, տխուր-տրտում քայլեցի դեպի գերեզմանոց, սակայն մի թաքուն հույս սրտումս, թե գերեզմանոցի դռանը կկարդամ՝ «ստուգման պատճառով գերեզմանոցը փակ է» ու մի որոշ ժամանակ էլ կապրեմ:

Գերեզմանոցի դռանը, սակայն, ոչինչ չէր գրված: Ու ես հանգստարան մտնելուց առաջ հետեւյալը մտածեցի:

- Հե՜յ աշխարհ,- ասում եմ,- ինչո՞ւ ամեն բան էսպես թարս ես ստեղծել: Այն հիմնարկները, որոնք ստեղծված են կյանք տալու մարդկանց՝ անվերջ մերժում են, իսկ այն հիմնարկները, որոնք մահ են մատակարարում, այսպես սիրալիր են վերաբերվում դեպի հաճախորդի կարիքները...

Իսկ որքան լավ կլիներ աշխարհը, եթե ճիշտ դրա հակառակը՝ մահ սփռող հիմնարկները անվերջ մերժեին մեռնողներին, իսկ կյանք սփռողները անմիջապես ընդունեին:

Այդ ժամանակ գիտեք ինչ կդառնար մարդկային ցեղը:

Կանմահանար:

Այսինքն այն, ինչ մարդկությունը երազել անգամ չի համարձակվում ներկայիս:

Մի երկրորդ երազ էլ եմ տեսել՝ ընկեր Առուշանյան, բայց թողնում եմ երրորդ նամակիս պատմելու: Ես գիտեմ՝ Դուք դեռ երկար կուշացնեք դիմումիս պատասխանը, որովհետեւ հարցը ծանրակշիռ է:

Թեեւ ճշմարիտ է, 40 տարի առաջ գործած «հանցանքը» ներված է Լենինի դեկրետով իր ժամանակին, ներված է Հայաստանի կառավարության կողմից 1921 թվականին, այնուհետեւ ներված է Գերագույն դատարանի կողմից 1956 թվին, բայց կերեւի մի «հանցանքին» երեք ներում քիչ է դեռ:

Միայն, ընկեր Առուշանյան, եթե պատահի այնպես, որ Դուք կամենաք չորրորդ անգամ ներել ինձ, խնդրում եմ տակն ավելացնել՝ «Ներումն վերջնական է եւ անբեկանելի»:

Թե չէ ես այդքան բարի մարդիկ որտեղից ճարեմ, որ ինձ անվերջ ներեն:

Մնամ՝ նույն հարգանքներով՝

նույն՝ ԼԵՌ ԿԱՄՍԱՐ

1956թ. հունիսի 2, Երեւան

Վերջաբան՝ խորհրդածելու համար, «Կարմիր օրեր» գրքից

Որպեսզի ընթերցողը տեսնի, որ էս մարդուն թոշակ տան, թե չտան, էլի իր էշն է քշում

Գիշերս, երբ թոշակառու հանձնաժողովի նախագահ Բալաբեկ Մարտիրոսյանը պաշտոնապես հայտնեց, թե քառասուն տարի առաջ Լենինի մասին ֆելիետոն գրելու համար ինձ թոշակ չի կարող տալ՝ վեր կացա, երկինք գնացի, ասացի գնամ նախապես ինձ տեղ պատրաստեմ՝ գամ մեռնեմ, ազատվեմ սրանց ձեռից:

Բարձրանում եմ երկինք եւ ի՞նչ եմ տեսնում. սոսկալի խուճապ: Վերին Երուսաղեմի գարնիզոնի նաչալնիկի հրամանով պատերազմական դրություն է հայտարարված քաղաքում, ամեն ոք աշխատում է իրեն տուն գցել, փողոցները րոպեապես ամայանում են, խանութները փակվում: Մի հրեշտակի հարցրի՝ ի՞նչ է պատահել, ասաց՝ վերջին դատաստանն է, ու առաջին հերթին դատվելու են այն բոլոր աստվածները, որոնք պաշտվել են մարդկությունից:

Եվ, իրոք, տեսնեմ դժոխքի կողմից գալիս է աստվածների էտապը՝ շրջապատված սատանաների խիտ շղթայով:

Իսկ աստվածների շարքին վերջ չկար. գալիս, գալիս, գալիս են անհատնում շարքերով:

- Տե՜ր աստված, ասում եմ,- մի՞թե մարդիք այսքան աստված են պաշտել: Կամ՝ այսքան աստված պաշտելուց հետո մարդիկ ինչպե՞ս են ժամանակ գտել ուրիշ բան էլ անելու...

Առջեւից գնում էին կավե աստվածները, նրանց ետեւից տոտեմները, պաշտված նախահայրը, հին հունական աստվածները՝ Զեւսի գլխավորությամբ, ապա նրա տառացի թարգմանությունը՝ հայկական աստվածներն Արամազդի առաջնորդությամբ, եգիպտացոց Ամիս ցուլը՝ իր սրբազան պոչով, հետո՝ ո՜վ զարմանք... մեր Լենինը, մեր Ստալինը:

Ամենից վերջը գալիս էր Իսրայելի ժամանակավոր աստված, Ահարոնի շինած Ոսկե հորթը՝ երկու սատանայի օգնությամբ: Շատ էր փոքր աստվածը, ու ետ մնալու պատճառով մի սատանա քաշում էր նրա վզից կապած թոկը, մյուսը՝ ետեւից հրում:

Ես հաջողեցի ինձ մի կերպ դատաստանական դահլիճ գցել եւ ապշած դիտում էի շուրջս, սպասելով՝ ինչ պիտի պատահի:

«Ահեղ» դատավորի աթոռին նստած էր նա ինքը՝ արարիչը բոլոր արարածների, ամենակալ, ամենակարող, միակ, կենտրոնական Աստվածը, որը միայն իրավունք ունի մեծատառով գրվելու: Մի սերովբե աջ կողմում, մի քերովբե էլ՝ ձախում: Աչքերի մեջ բարկության շանթ ու կայծակներ: Մի կողմում տիեզերական դատախազը, մյուսում՝ պաշտպանությունը:

Նախքան պրոցեսի սկսելը կարդացվեց պաշտպանության դիմումը, որով խնդրվում էր ազատ արձակել Ոսկե հորթին, որպես 18-ը չլրացած անչափահասի: Դատական կազմը ընդունեց միջնորդությունը, եւ կապը հորթի վզից արձակելով՝ բաց թողին անչափահաս աստծուն:

Պետք էր տեսնել, թե ուրախությունից ինչպե՜ս էր այդ հորթը տոտիկ տալիս երկնքի բացերում...

Առաջ կանչվեց Ամիս ցուլը:

- Ձեր անո՞ւնը, զբաղմո՞ւնքը,- հարցրեց ամենակարող Աստվածը:

Ամիսը նշանացի հասկացրեց, որ ինքը խոսել չի իմանում եւ իր պաշտպանին ցույց տվեց:

Պաշտպանը հայտնեց, որ իր պաշտպանյալի անունը Ամիս է, իսկ զբաղմունքն է՝ կովերին բեղմնավորելը:

- Ծո անասուն,- գոռաց Աստվածը,- մի պոզերիդ նայիր, մի պոչի՛դ նայիր, դու այդ վիճակով ինչպե՞ս հաջողեցիր դարերով պաշտվել եգիպտացիներից:

Սրա վրա պաշտպանը վեր կացավ ու՝

- Տեր Ամենակալ,- ասաց,- այս կենդանուն դու ես ստեղծել, եթե վատ բան է պոզ ու պոչ ունենալը, ինչո՞ւ ես տվել: Ստեղծել ու ծաղրել՝ դա վայել չէ խելքը գլխին աստծուն: Իսկ ինչ վերաբերում է նրա պաշտամունքին, երեւակայեցեք, մինչեւ օրս էլ նա չի իմանում, որ ինքը պաշտվել է երբեւիցե...

Դատավարությանը, հունական Զեւսի եւ հայկական Արամազդի խմբակները, որպես զուգահեռ աստվածություններ եւ միեւնույն հանցանքում մեղադրվողներ՝ մի պաշտպան էին բռնել, որն աշխատում էր արդարացնել իր պաշտպանյալներին, մեղքը երկրի աշխարհագրական կառուցվածքի վրա բարդելով:

Նա ասում էր.

- Եթե չլինեին Օլիմպոսն ու Մասիսը, եւ դրանց դավանող ժողովուրդները ապրեին տափաստանում, այսօր ոչ Զեւս գոյություն կունենար, ոչ Արամազդ:

Աստված այս խոսքի վրա կանչեց Լենինին եւ Ստալինին ու՝

- Ձեր երկրի մակերեւույթը ի՞նչ կազմություն ունի,- հարցրեց:

- Հարթ տափաստան է,- պատասխանեցին նրանք:

- Տեսնո՞ւմ ես,- դարձավ Աստված պաշտպանին,- Ռուսաստանը ոչ թե սար, այլ մի պոպոք կոտրելու քար անգամ չունի եւ, սակայն, աշխարհի ամենադաժան աստվածներին է տվել, հանձինս Լենինի եւ Ստալինի: Վերջիններիս համեմատել կարելի է միայն Մողոքի հետ. նա այրում էր զոհերին իր շիկացած գրկում, իսկ սրանք անհետացնում էին Սիբիրի սառնամանիքներում:

Պրոցեսի վերջում զանազան աստվածներ դատապարտվեցին տարբեր ժամանակներով չգոյության: Իսկ Լենինին եւ Ստալինին Աստված հանձնեց Գաբրիել հրեշտակապետին, որ տանի երկրորդ անգամ մեռցնի:

Դատարանից դուրս գալիս, Լենինը դարձավ Ստալինին.

- Մենք այնպիսի մի ավանակ երկրում ենք ծնվել, որ ինչքան շատ մեռցնենք մեզ, այնքան ավելի ուժգին կպաշտվենք...

Կրոնները, ուր պաշտվում են անշահախնդիր, գոյություն չունեցող աստվածները՝ դա արվեստ է արդեն, եւ տեղի է ունենում իսկական կոմեդիա:

Իսկ Լենինի, Ստալինի նման կեղծ-խաբեբա աստվածների պաշտամունքով կոմեդիան ֆարսի է վերածվում:

ԼԵՌ ԿԱՄՍԱՐ

1957թ.

Վրաց ընդդիմությունը պատրաստվո՞ւմ է նոր հեղափոխության

Վրացական ընդդիմությունն այնքան հաճախ ու այնպիսի եռանդով է խոսում, էլ չասած՝ պատրաստվում նոյեմբերի 2-ին ծրագրված ցույցին, որ այդ օրն ակնհայտորեն մեծ հավանականությամբ հնարավոր է նաեւ տարբեր կարգի մասշտաբային ակցիաների սիրահարների խոր հիասթափությունը: Նոյեմբերի 2-ի ընտրությունն էլ կարող է բավականին հավակնոտ թվալ, քանի որ այս ամսաթիվն ամենաուղղակի կապ ունի 2003-ին Վրաստանում տեղի ունեցած վարդյա հեղափոխության հետ:

Ամեն դեպքում, ընդդիմադիր մի շարք կուսակցությունների խումբ ներկայացնող գործիչները Վրաստանով մեկ այցելություններ են կատարում, լինում են ամենահեռավոր շրջաններում: Ընդդիմադիր գործիչները նոյեմբերի 2-ի ցույցի նախապատրաստության հարցում յուրօրինակ ռազմավարություն են ընտրել՝ հանդիպումները կազմակերպելով ոչ միայն տարբեր շրջաններում, այլեւ տարբեր խավերի ներկայացուցիչների հետ:

Մասնավորապես, հանդիպումները Աբխազիայի եւ Հարավային Օսիայի հակամարտությունների փախստականների հետ չի կարելի առանձնակի չհամարել, քանի որ նրանք հատկապես ներկայացնում են սոցիալական այն շերտը, որ ակնհայտ դժգոհություն կարող է արտահայտել Վրաստանի ներկայիս իշխանությունների վերաբերմունքից: Հանդիպումներ են լինում նաեւ բժիշկների, ուսուցիչների հետ. հասկանալի ընտրություն:

Իրենց «Հասարակական շարժման ազգային խորհուրդ» ներկայացնող ընդդիմադիրները նախագահ Սահակաշվիլուն հանդիպման առաջարկ են արել, ընդ որում հրապարակային: Հանդիպման նպատակը քննարկումն է այն հիմնական պահանջների, որ ներկայացրել է ընդդիմությունը երկրի իշխանություններին՝ հաշվի առնելով սպասվող խորհրդարանական եւ նախագահական ընտրությունները:

Հասարակական շարժման ազգային խորհուրդը Սահակաշվիլուն եւ վրաց խորհրդարանի խոսնակ Նինո Բուրջանաձեին ուղղված նամակում նախ պահանջում է, որ խորհրդարանական ընտրություններն անցկացվեն սահմանադրությամբ նախատեսված ժամկետում՝ 2008-ի գարնանը, այլ ոչ նախագահ Սահակաշվիլու առաջարկով համատեղվեն նախագահական ընտրությունների հետ: Ավելին, անհամաձայնություն է հայտնվում նաեւ Վրաստանի նախագահի մյուս առաջարկին՝ երկարացնել խորհրդարանի լիազորությունների ժամկետը 4-ից մինչեւ 5 տարի՝ հավասարեցնելով նախագահականին:

Այլ պահանջները հիմնականում վերաբերում են ընտրական համակարգին եւ կարգին ընդհանրապես, որոնց թվում նշվում է նաեւ զուտ քաղաքական պահանջ. ազատ արձակել խղճի եւ քաղաքական բոլոր բանտարկյալներին:

Չնայած դեռ հայտնի չէ Վրաստանի նախագահի հետ քննարկման հնարավոր ժամկետը, ամեն դեպքում, Սահակաշվիլու մտերիմներից խորհրդարանական Գիգա Բոկերիան արդեն հայտարարել է, որ նման հանդիպումն ու քննարկումը հնարավոր են, միայն թե ընդունելի չէ այդ առաջարկի պահանջատիրական ձեւը:

Ինչ-ինչ, բայց կարծես ընդդիմության առնչությամբ Վրաստանի բախտն ավելի հաճախ է բերում, քան Հայաստանինը: Թեկուզ այն փաստը, որ հարեւան երկրի խորհրդարանում առկա 8 խմբակցություններից 4-ը ներկայացնում են ընդդիմությանը կամ գոնե այդպես ներկայանում են, ցույց է տալիս շատ ավելին, քան նախագահական ընտրություններում հայկական իրականության մեջ դեգերումների հասած ցանկությունը՝ գտնել ընդդիմության միասնական թեկնածու:

Ա. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Դատապարտվում է Բհուտոյի դեմ կատարված ահաբեկչությունը

Նրա ամուսինը մեղադրում է երկրի հատուկ ծառայություններին

Պակիստանի նախկին վարչապետ Բենազիր Բհուտոն հոկտեմբերի 18-ին հայրենիք վերադարձավ ութ տարվա տարագրությունից հետո: «Ազգը» երեկ գրեց, որ նա մտադիր է իշխանությունը կիսել նախագահ Փերվեզ Մուշարաֆի հետ: Ավելի ուշ հայտնի դարձավ, որ Բհուտոյի խանդավառ դիմավորումը եւ 10 ժամանոց երթը ավարտվել են երկու պայթյուններով:

Լրատվական գործակալությունները հաղորդում են, որ պայթյուններից փշրվել են Բհուտոյի զրահապատ ավտոբուսի ապակիները, այրվել է ոստիկանական ջիպերից մեկը: Բհուտոն վիրավորվել է, բայց ողջ է մնացել այն բանի շնորհիվ, որ ահաբեկչությունից քիչ առաջ իջել էր հանգստանալու ավտոբուսի ստորին՝ զրահապատ հատվածում:

CNN-ի տվյալներով, պայթյուններից զոհվել են 124 եւ վիրավորվել 320 անձինք: Չինական ԶԼՄ-ները հաղորդում են 400 վիրավորների մասին: ՌԻԱ գործակալության տվյալների համաձայն, զոհվել են 135 եւ վիրավորվել 500 անձինք:

Եվրամիությունում նախագահող Պորտուգալիան դատապարտել է ահաբեկչությունը եւ Պակիստանի իշխանություններից պահանջել է գտնել ու պատժել մեղավորներին: ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Պան Գի Մունը իր հերթին խիստ դատապարտել է Կարաչիի պայթյունների կազմակերպիչներին եւ ցավակցություն հայտնել զոհերի ընտանիքներին ու հարազատներին: Նա Պակիստանի քաղաքական ուժերին միասնության կոչ էր արել: Ահաբեկչությունը դատապարտել են նաեւ ԱՄՆ-ի, Մեծ Բրիտանիայի, Ֆրանսիայի եւ մի շարք այլ երկրների արտգործնախարարությունները:

Բենազիր Բհուտոյի ամուսինը՝ Ասիֆ Ալի Զարդարին ահաբեկչության համար մեղադրել է Պակիստանի հատուկ ծառայություններին եւ պահանջել է համապատասխան միջոցներ ձեռնարկել: «Ահաբեկչությունը գրոհայինները չեն իրականացրել: Զոհվել են ընդդիմության ներկայացուցիչներ, որոնք իրենց կյանքը տվեցին հանուն Պակիստանի ժողովրդավարության», ասել է Զարդարին:

Որեւէ կազմակերպություն չի ստանձնել ահաբեկչության պատասխանատվությունը: Ավելի վաղ «Ալ Ղաիդայի» եւ «Թալիբանի» հետ կապված որոշ խմբավորումներ սպառնացել էին վերադառնալու դեպքում սպանել Բհուտոյին:

Նավթի գինը հասել է 90 դոլարի

Նյու Յորքի ապրանքային բորսայում 1 բարել անմշակ նավթի գինը էլեկտրոնային սակարկության ժամանակ հասել է 90 դոլարի, որը պատմական առավելագույն ցուցանիշն է, հաղորդում է Ասոշիեյթեդ պրես գործակալությունը: Հենց այդ գնով են կնքվում նավթի նոյեմբերյան մատակարարումների պայմանագրերը:

Լոնդոնի բորսայում եւս ռեկորդ է սահմանվել. այնտեղ «Բրենդ» մակնիշի նավթի 1 բարելն այժմ վաճառվում է 84,78 դոլարով: Փորձագետները նավթի գների աճը բացատրում են դոլարի փոխարժեքի անկմամբ, ինչը ֆինանսային վերավաճառողներին ստիպում է դրամ ներդնել էներգետիկ ակտիվներում: Մյուս պատճառը Մերձավոր Արեւելքում ստեղծված բարդ իրավիճակն է, մասնավորապես թուրքական զորքի հավանական ներխուժումը Հյուսիսային Իրաք:

Հոկտեմբերի 18-ին դոլարի փոխարժեքը եվրոյի նկատմամբ էլ ավելի իջավ: Պատճառը Ֆիլադելֆիայում արդյունաբերական արտադրությանը վերաբերող անմխիթարական տեղեկություններն են եւ ԱՄՆ բազային տոկոսադրույքի նոր իջեցման հնարավորությունը: Վերջին սակարկությունների ընթացքում մեկ եվրոյի դիմաց տվել են 1,43 դոլար:

Վթարի օրը Դոդին նշանադրության մատանի էր առել

Փարիզի «Ալմա» զբոսնուղում 1997-ի օգոստոսի լույս 31-ի գիշերը տեղի ունեցած ողբերգական ավտովթարից մի քանի ժամ առաջ Դոդի ալ Ֆայեդը նշանդրեքի մատանի էր գնել լեդի Դիանայի համար: Այդ մասին հաղորդում է Ֆրանսպրեսը, վկայակոչելով Մեծ Բրիտանիայում անցկացվող հետաքննության շրջանակներում հինգշաբթի օրը հրապարակված տեղեկությունները:

«Ռից» հյուրանոցի մերձակա ոսկերչական խանութում տեղակայված տեսախցիկի ժապավենը դիտելով երդվյալները տեսել են, թե ինչպես Դիանան մատանի է ընտրում այնտեղ:

Ավելի ուշ Դոդին վերադարձել է հյուրանոց, իսկ «Ռից»-ի տնօրենի օգնականը գնացել է ոսկերչական խանութ ու Դոդիի եւ Դիանայի հարկաբաժին բերել փաթեթավորված ինչ-որ առարկա: Հյուրանոցից զույգի դուրս գալուց առաջ օգնականը փաթեթը տարել է պահոց:

Երդվյալներին նաեւ ցույց է տրվել 16600 եվրոյին համարժեք գումարով գնված «նշանի մատանու» չեկը: Վթարի օրը զոհվել էին Դիանայի «Մերսեդեսի» բոլոր ուղեւորները, բացի թիկնապահ Թրեւոր Ռիզ-Ջոնսից:

Լոնդոնում հոկտեմբերին սկսված հետաքննությունը տեւելու է 6 ամիս: Դոդիի հայրը՝ եգիպտացի միլիոնատեր Մոհամմեդ ալ Ֆայեդը պնդում է, որ ավտովթարը սարքած են եղել բրիտանական հատուկ ծառայությունները եւ անձամբ իշխան Ֆիլիպը՝ Էլիզաբեթ Բ թագուհու ամուսինը: Մոհամմեդ ալ Ֆայեդի կարծիքով, դավադրության պատճառները եղել են Դիանայի ենթադրյալ հղիությունը եւ իշխան Չառլզի նախկին կնոջ հետ մահմեդականի ամուսնությունը կանխելու ձգտումը:

ԱՄՓՈՓՈՒՄՆԵՐ

Անցյալ տարի Ռուսաստանից արտերկիր փոխանցվել է 13,7 մլրդ դոլար

Աշխատանքային գաղթյալներն անցյալ տարի Ռուսաստանից հայրենիք են ուղարկել 13,7 մլրդ դոլար: Այսպիսով, Ռուսաստանը տվյալ ցուցանիշով դարձել է աշխարհում 5-րդ երկիրը, ասվում է ՄԱԿ-ի մասնագիտացված հաստատության՝ Գյուղատնտեսական զարգացման միջազգային հիմնադրամի զեկուցագրում:

Գաղթյալներից ստացված դրամական փոխանցումների գծով առաջնությունը պատկանում է Հնդկաստանին: Արտերկիր աշխատելու մեկնած հնդիկներն անցյալ տարի իրենց ընտանիքներին փոխանցել են 25 մլրդ դոլար: Երկրորդ տեղում Մեքսիկան է (24,2 մլրդ), երրորդում՝ Չինաստանը (21 մլրդ), չորրորդում՝ Ֆիլիպինները (14,6 մլրդ):

Ընդսմին, զեկուցագրի հեղինակները նշում են, որ Ռուսաստանը գլխավոր նպատակակետ է նաեւ ԱՊՀ երկրների աշխատավորների համար: ՌԴ կենտրոնական բանկի տվյալներով, 2006-ին Ռուսաստանից ֆիզիկական անձանց կատարած փոխանցումները կազմել են 18,8 մլրդ դոլար:

Եվ եթե Ռուսաստանի համար 13,7 միլիարդն այնքան էլ նշանակալի գումար չէ եւ կազմում է ՆՀԱ 1,4 տոկոսը, ապա նրա որոշ հարեւանների համար գաղթյալների եկամուտները բարեկեցության եւ տնտեսական աճի գլխավոր աղբյուրներից են: Այսպես, Տաջիկստան փոխանցված մեկ միլիարդ դոլարը կազմում է այդ երկրի ՆՀԱ 36,7 տոկոսը: Արտերկրից կատարվող դրամական փոխանցումներից մեծ չափով կախված են նաեւ Ղրղզստանի եւ Մոլդովայի տնտեսությունները: Կարեւոր թիվ են կազմում նաեւ Հայաստան ուղարկվող գումարները:

Գյուղատնտեսական զարգացման միջազգային հիմնադրամի տվյալներով, անցյալ տարի աշխատանքային գաղթյալների դրամական փոխանցումները աշխարհում կազմել են մոտ 300 մլրդ դոլար, գերազանցելով նոր զարգացող երկրներում կատարվող օտարերկրյա ուղղակի ներդրումների ծավալը: BBC-ն նշում է, որ հայրենիք փոխանցվող փողերը ազդում են աշխարհի բնակչության 10 տոկոսի կենսամակարդակի վրա:

ԵՄ սահմանադրության փոխարեն՝ «Բարեփոխումների պայմանագիր»

Եվրամիության անդամ պետությունների ղեկավարների լիսաբոնյան գագաթաժողովում երեկ գիշերվա ժամը 2-ին լրիվին համաձայնեցվել է «Բարեփոխումների պայմանագրի» տեքստը, որը կփոխարինի անցյալում մերժված ծավալուն եվրասահմանադրության նախագծին: ԵՄ-ում նախագահող Պորտուգալիայի վարչապետ Ժոզե Սոկրատեշի խոսքերով, «եվրոպան դուրս եկավ երկամյա ինստիտուցիոնալ ճգնաժամից»:

Համաձայնությունը ձեռք բերվեց այն բանից հետո, երբ բանակցությունների մասնակիցները վերջին պահին որոշ զիջումներ արեցին Իտալիային եւ Լեհաստանին: Խոսքը ԵՄ անդամ բոլոր 27 երկրների կողմից ընդունելի փաստաթղթի մասին է: 2005-ին ֆրանսիացիները եւ հոլանդացիները հանրաքվեների ժամանակ մերժել էին ԵՄ սահմանադրության նախագիծը:

Նոր պայմանագրի նախագիծը ենթադրում է ԵՄ նախագահի պաշտոն եւ ԵՄ միասնական արտաքին քաղաքականության գերագույն ներկայացուցչի լիազորությունների ընդլայնում: Բացի դրանից, նախատեսվում է էապես սահմանափակել երկրներից յուրաքանչյուրի վետոյի իրավունքը: Բացի ԵՄ նոր անդամների ընդունումից, բոլոր հարցերի առթիվ որոշումն ընդունված կհամարվի, եթե դրա օգտին քվեարկի այն պետությունների 2/3-ը, որոնցում ապրում է ԵՄ բնակչության առնվազն կեսը:

250 էջանոց փաստաթղթում որեւէ ակնարկ չկա «գերպետության» վերաբերյալ, որը հատկապես բացասական արձագանք էր առաջացրել Ֆրանսիայում եւ Հոլանդիայում: Փաստաթղթում մասնավորապես չի խոսվում ԵՄ օրհներգի եւ դրոշի մասին:

«Բարեփոխումների պայմանագիրը» ոչ թե փոխարինում է ԵՄ համաձայնագրերին, այլ լրացումներ է կատարում դրանցում, ուստի փաստաթղթի ընդունումը չի պահանջում ազգային հանրաքվեների անցկացում:

Սպասվում է, որ Եվրամիության ղեկավարները փաստաթուղթը կստորագրեն դեկտեմբերի 13-ին: Ֆրանսպրեսը նշում է, որ եթե բոլոր պետությունները պայմանագիրը վավերացնեն առաջիկա տարվա ընթացքում, ապա ուժի մեջ կմտնի 2009-ի հունվարին:

Լիսաբոնում լրագրողների առջեւ ելույթ ունենալով, Մեծ Բրիտանիայի վարչապետ Գորդոն Բրաունը հավաստիացրեց, որ պայմանագրի համաձայնեցված տեքստում լրիվին հաշվի են առնված Լոնդոնի մտահոգությունները, որոնք վերաբերում են արտաքին քաղաքականության, հանցավորության դեմ պայքարի եւ սոցիալական երաշխիքների հարցերում բրիտանացիների ինքնիշխանության պահպանմանը: Փաստաթուղթը Մեծ Բրիտանիայում հանրաքվեի չի դրվելու, չնայած բրիտանացիների 69 տոկոսը կողմ է հանրաքվեի անցկացմանը:

Վաճառվում է Հիտլերի գլոբուսը

Ամերիկահայ վետերան, 91-ամյա Ջոն Պարսամյանը որոշել է աճուրդի հանել Ադոլֆ Հիտլերի գլոբուսը, որն ինքը 1945-ի ապրիլին գտել էր դաշնակիցների օդուժի հարվածներից ավերված ֆյուրերի «Արծվաբույն» նստավայրում:

Ասոշիեյթեդ պրես գործակալությունը նշում է, որ Երկրորդ աշխարհամարտին որպես շարքային զինվոր մասնակցած Ջոն Պարսամյանը 1945-ի ապրիլին Հիտլերի բարձրլեռնային նստավայր էր մտել այն ժամանակ, երբ տանտերն այլեւս ողջ չէր, կողոպտված էին տան գրեթե բոլոր արժեքավոր իրերը, նույնիսկ բազմոցների կաշվե երեսպատվածքը:

Պարսամյանն «Արծվաբնից» վերցրել էր Հիտլերի գլոբուսը, ատրճանակը, դաշույնը եւ մի քանի այլ առարկա: Նա 60 տարուց ավելի դրանք խնամքով պահում էր Կալիֆոռնիայում գտնվող իր տանը: Գլոբուսի մասին պատմում էր միայն ամենամոտ բարեկամներին:

Ջոնի որդու՝ Բարրիի խոսքերով, հայրը կնոջ մահից եւ քաղցկեղից բուժվելուց հետո որոշել է վաճառել գլոբուսը: Վերջինս աճուրդի կհանվի բոլոր այն փաստաթղթերի հետ, որոնք ժամանակին թույլ էին տվել ռազմավարը տանել Ամերիկա:

Աճուրդը տեղի կունենա Սան Ֆրանցիսկոյում նոյեմբերի 13-ին: Վաճառվող իրը գնահատվում է 15-20 հազար դոլար:

«Աթայանական ընթերցումներ»

Վերջերս ԵՊՀ-ում տեղի ունեցավ Էդուարդ Աթայանի հիշատակին ու ծննդյան 75-ամյա հոբելյանին նվիրված միջազգային գիտաժողով՝ «Աթայանական ընթերցումներ» խորագրով:

Էդուարդ Աթայանը ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս էր, փիլիսոփայական ակադեմիայի ակադեմիկոս-փոխնախագահ, պրոֆեսոր, փիլիսոփայական գիտությունների դոկտոր: Եղել է Վ. Բրյուսովի անվան օտար լեզուների ինստիտուտի (այժմ՝ լեզվաբանական համալսարան) ընդհանուր լեզվաբանության ամբիոնի հիմնադիր վարիչը: Ղեկավարել է ԵՊՀ ռոմանագերմանական բանասիրության, լեզուների տիպաբանության ամբիոնները: Պարգեւատրվել է «Մովսես Խորենացու» մեդալով՝ գիտության եւ կրթության բնագավառում ձեռք բերած ակնառու նվաճումների համար: Էդ. Աթայանի լեզվաբանական, փիլիսոփայական, նշանագիտական ուսումնասիրությունները դարձել են միջազգային գիտամշակութային մտքի սեփականությունը:

Էդուարդ Աթայանի հոբելյանին նվիրված միջազգային գիտաժողովը մեկնարկեց ԵՊՀ Եղիշե Չարենցի անվան դահլիճում: Գիտական նստաշրջանին մասնակցեցին Կանադայից, Հոլանդիայից, Գերմանիայից ժամանած գիտնականներ: Նստաշրջանին ելույթ ունեցան Հայաստանի ԳԱԱ-ի, հայաստանյան բուհերի ճանաչված լեզվաբաններ ու փիլիսոփաներ:

Գիտաժողովի կազմակերպիչ եւ նախագահ, Կանադայի Մագկիլ համալսարանի պրոֆեսոր Դորա Սաքայանը բացման խոսքում հույս հայտնեց, որ գիտաժողովը հիմք կդնի աթայանական մտքի տարածմանը, ինչպես Հայաստանում, այնպես էլ ամբողջ աշխարհում: «Էդուարդ Աթայանը,- ասաց ակադեմիկոս Գեւորգ Բրուտյանը,- այն այցեքարտն է, որով մեր ժողովուրդը կարող է ներկայանալ աշխարհի բոլոր երկրներին, որով հայ ժողովուրդը կարող է մտնել միջազգային գիտության եւ մշակույթի աշխարհ»:

Գիտաժողովն ընթանում էր չորս հիմնական ուղղությամբ՝ լեզվափիլիսոփայություն, նշանագիտություն, գործաբանություն եւ փաստարկման տեսություն, լեզուների տիպաբանություն:

Լիագումար նիստին ելույթ ունեցան Դորա Սաքայանը, Բեռնարդ Բիչաքջյանը (Հոլանդիա, Ռադբոունդի համալսարան), փիլիսոփայության դոկտոր Ալեքսանդր Մաքսապետյանը:

Նստաշրջանի երկրորդ օրը ելույթ ունեցավ հոբելյարի որդին՝ Վահրամ Աթայանը (Գերմանիա, Սաարլանդի համալսարան), որի գերմաներեն լույս տեսած փաստարկման տեսությանը վերաբերող գիրքը վերջերս Գերմանիայում արժանացել է գլխավոր մրցանակի:

Ուշագրավ էին աթայանական մյուս սաների՝ Աշոտ Աբրահամյանի, Նաստյա Աբրահամյանի, Արամ Բարլեզիզյանի, Լիլիթ Բրուտյանի, Հասմիկ Գալստյանի, Սվետլանա Գալստյանի, Դավիթ Գյուլզադյանի, Հրաչյա Հակոբջանյանի, Վոլոդյա Ստեփանյանի, Սվետլանա Վարդանյանի, Մարիկա Տոնյանի ելույթները, որոնք լսելով՝ իրոք համոզվում ես, որ կազմավորվում է լեզվաբանության պատմության չորրորդ փուլը՝ գերհամադրական լեզվաբանության շրջանը, որն անքակտելիորեն կապված է Էդուարդ Աթայանի անվան հետ:

Հոկտեմբերի 3-ին Պալյանների դահլիճում կազմակերպվեց «Աթայանական հուշեր» կլոր սեղանը, որը շարունակվեց «Երեւանյան գիշերներ»-ում կայացած երեկոյան խնջույքով: Իսկ մինչ այդ աթայանցիները ծաղիկներ դրեցին իրենց սիրելի ընկերոջ եւ ուսուցչի շիրմին՝ Հայ առաքելական եկեղեցու արարողակարգով:

ԴԱՎԻԹ ԳՅՈՒԼԶԱԴՅԱՆ

Սբ. Գրիգոր Նարեկացի եկեղեցու երգչախումբը ելույթ է ունեցել վիրահայ տաճարում

Գուգարաց թեմի առաջնորդ տեր Սեպուհ եպիսկոպոս Չուլջյանը, Վանաձորի Սուրբ Գրիգոր Նարեկացի եկեղեցու հոգեւոր հովիվ տեր Վահան քահանա Ազարյանն ու նույն եկեղեցու հոգեւոր երգչախումբը հոկտեմբերի 12-13-ը հյուրընկալվել են վիրահայոց թեմում: Այս մասին հաղորդում են Հայ առաքելական եկեղեցու վիրահայոց թեմից:

Վանաձորցի բարերար Արմեն Մխոյանի եւ վիրահայ Սամվել Աղեկյանի աջակցությամբ իրականացված այցի ընթացքում վիրահայ հնամենի տաճարում ելույթ է ունեցել Վանաձորի Սբ. Գրիգոր Նարեկացի եկեղեցու հեղինակավոր երգչախումբը: Սեպուհ սրբազանը, երգչախմբի գործունեության մասին խոսելիս նշել է, որ այն լինելով նորանկախ Հայաստանի առաջին ծիծեռնակը եւ իր կազմում ընդգրկելով հիմնականում մանկավարժների՝ իր 16-ամյա գործունեության ընթացքում ծառայել եւ ծառայում է ստանձնած պատասխանատու եւ աստվածահաճո առաքելությանը:

Վիրահայոց թեմում երգչախմբի անդրանիկ ելույթը բավական լավ է ընդունվել՝ արժանանալով մեծ արձագանքի եւ թեմերի միջեւ առաջ բերելով հոգեւոր, մշակութային կապն առավել աշխուժացնելու ծաղկուն գաղափարներ: Եկեղեցում համերգի օրը ներկա են եղել Վրաստանում ՀՀ դեսպանատան մշակույթի գծով խորհրդական Եղիա Մանսուրյանն ու Վրաստանի խորհրդարանի անդամ Վան Բայբուրթյանը:

Գուգարաց թեմի եւ երգչախմբի հյուրընկալության օրերին պատարագ է մատուցվել Թբիլիսիի Սբ. Գեւորգ եկեղեցում: Հյուրերը նաեւ այցելել են հայ գրողների պանթեոն, եղել Պետրոս Ադամյանի անվան դրամատիկական թատրոնում, իսկ հետդարձի ճանապարհին այցելել պատմական Մցխեթա:

Գ. Գ.

Էդվարդ Ավագյան. Երեւանի տարեգիրը

Բանաստեղծություններ, թարգմանություններ, վեպեր, մանկական պատմվածքներ, հեքիաթներ ու հրապարակախոսություն. սրանք բազմաժանր գրող Էդվարդ Ավագյանի մեծ ու պատկառելի վաստակի մի մասն են կազմում: Է. Ավագյանը խորհրդահայ գրականություն բերեց թարմություն, նոր շունչ, դարձավ մանուկների սիրելի բարեկամն ու ընկերը:

Հեռավոր 1958-ին էր, երբ Է. Ավագյանը իր պատանի ընթերցողներին ներկայացավ «Անտառի տնակը» չափածո հեքիաթով՝ դրանով իսկ ինքնահաստատման ճանապարհին հավաստեց սեփական ձեռագիրը: Տարիների ընթացքում բանաստեղծ ու արձակագիր Է. Ավագյանը երբեք աչքաթող չարեց մանուկներին: Թերեւս դրանից մեծապես շահել են թե՛ մանուկները, թե՛ գրողը, որ հասուն տարիքում էլ պահպանել է արեգակի շողը: Նրա մանկական գրքերը՝ «Գորտի տորթը», «Անտառի տնակը», «Կանաչ արահետ», «Խոզուկն ու պզուկը» մանուկ ընթերցողների մեջ սերմանում են ազնվություն, սկզբունքայնություն, համարձակություն եւ բարոյական լավագույն այլ գծեր:

Հետագայում Է. Ավագյանը գրեց գրքեր հասուն տարիքի ընթերցողների համար: 1965-ին լույս տեսավ նրա ինքնակենսագրական վեպի առաջին՝ «Մենք ապրում ենք Կոնդում» գիրքը, որը դարձավ հին Երեւանի տարեգրության վավերագրությունը:

Հոկտեմբերի 19-ին Խնկո Ապոր գրադարանում տեղի ունեցավ հոբելյանական հանդիսություն՝ նվիրված Է. Ավագյանի ծննդյան 80-ամյակին: «Ես հայ եմ, ստեղծագործում եմ հայկական թեմաներով: Երեւանի հետ կապված ամեն ինչ հուզում է ինձ: Ես կոնդեցի եմ, ցավոք այսօր Կոնդը չկա: Կոնդն ապրում է իմ գրքում ու հետագա սերունդներն էլ կճանաչեն այն իմ գրքի շնորհիվ»:

Բանաստեղծ, արձակագիր Լիպարիտ Սարգսյանը Է. Ավագյանի գրչընկերն է: «Հիանալի կերպով է արտահայտել 1930-40-ական թթ.-ի մեր կյանքը: «Ապրում ենք Կոնդում» գիրքը հիանալի ստեղծագործություն է: Պատկերավոր ներկայացնում է Երեւանի ամենահին թաղամասերից մեկի՝ Կոնդի առօրյան»:

«Երկար տարիներ ապրած այս մարդը, գրում է մանկական բանաստեղծություններ մաքրության, երեւակայության մասին, որ խաղում է երեխայի մեջ: Ով գրում է մանկական ստեղծագործություններ երկար է ապրում, ինչպես Էդվարդ Ավագյանը», նկատեց գրողների միության քարտուղար Էդվարդ Միլիտոնյանը:

Հոբելյարը «Անտառի տնակից» իր մանկական ստեղծագործությունով 50 տարի է բարձրանում է գրականության բարձունքները: Արձակագիր, հրապարակախոս Էդվարդ Ավագյանը, ժամանակի հետ եղել եւ մնում է ժողովրդի միակ զավակը: Խնկո Ապոր գրադարանի տնօրեն Ռուզան Տոնոյանի կարծիքով. «Էդվարդ Ավագյանը ամենահամեստ, խելացի գրողներից է: Սրտանց շնորհավորում եմ, ցանկանալով երկար տարիների կյանք, բեղուն գրիչ: Նոր գրքի լույսընծայման հետ մեր գրադարանը դարձավ ամենաակտիվ ընթերցողների կենտրոնը»:

«Գիտակ եւ վեհանձն անձնավորություն, մեծ գործերի հեղինակ, ինչպես երանելի մտավորական, ինտելիգենցիայի ներկայացուցիչ», ասաց պատմական գիտությունների դոկտոր պրոֆեսոր Սերգեյ Հայրապետյանը:

Երեւանի պատմության թանգարանի կողմից Է. Ավագյանը պարգեւատրվեց պատվոգրով:

«Վերջին տասնամյակների հայ գրականության նշանավոր դեմքերից է, համեստ, աշխատասեր անձնավորություն, ով առանց թմբուկի, առանց գոռալու ավելի քան կես դար ստեղծագործում է: Իր գրքերում բերում է ազնվություն, բարություն ու լավատեսություն: Եվ պատահական չէ, որ թե՛ տարեց ընթերցողները, թե՛ մանուկները Էդվարդ Ավագյանին համարում են իրենցը»,- փաստում է գրականագետ Լյուդվիգ Կարապետյանը:

«Իսկապես շատ պատկառելի վաստակ ունի: Նրա գրականության հիմնական բաժինը նվիրված է երեխաներին: Մի առիթով ասաց, որ իրեն ներշնչում է գեղարվեստական երեւակայությունը եւ սերը երեխաների հանդեպ: Շատ կարեւոր է նրա դերը: Փաստորեն վերադարձնում է մեզ այն, ինչ այլեւս հայ իրականության մեջ չկա», հավելում է գրողների միության նախագահ Լեւոն Անանյանը:

«Անդադար ստեղծագործում եմ: Գրելը, գիրքը, դարձել է իմ առօրյայի, իմ կյանքի անբաժան մասը», խոստովանում է օրվա հերոսը, ու խորհուրդ տալիս, որ գրքեր շատ կարդան, զարգանան, քանի որ փրկության ելքը դա է:

55-ամյա գրական մեծ վաստակի ու ստեղծագործական լայն գործունեության համար Լեւոն Անանյանը հոբելյարին պարգեւատրեց Հայաստանի գրողների միության հուշամեդալով:

ՀԱՍՄԻԿ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ,
ՆԱԻՐԻ ՄՈՒՐԱԴՅԱՆ

ՑՈՒՑԱՍՐԱՀ

Հայրենի բնաշխարհի վերափոխումներ

Զարեհ Մութաֆյանի «ծովի բանաստեղծությունն» ու հայրենի լեռնաշխարհը

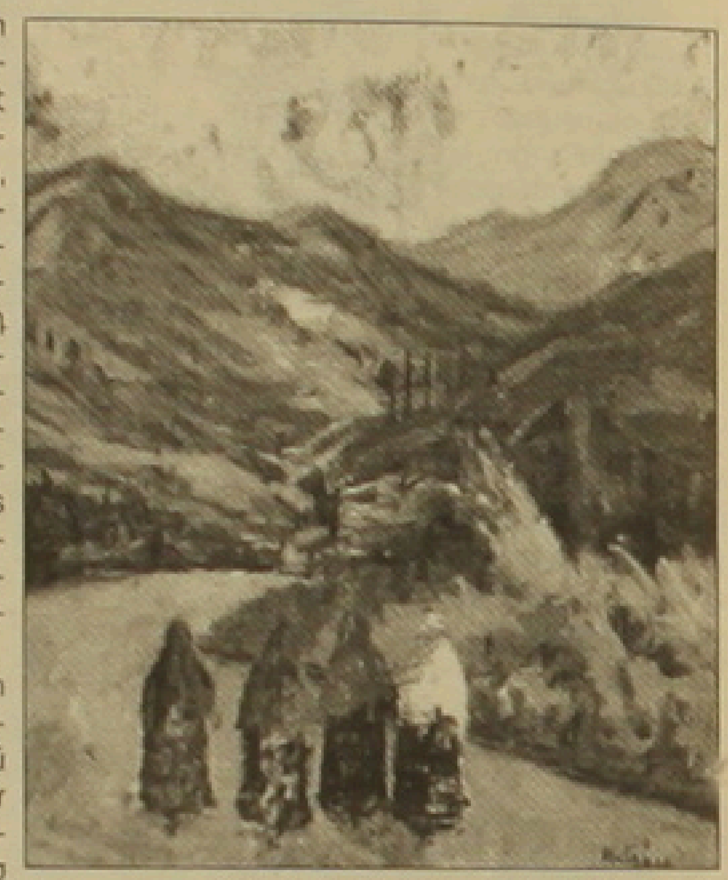

«Մութաֆյանը ծովի ուրույն պոետ է: Նրա բոցավառ տեսիլը մեզ է հրամցնում հեղուկ տարածքի գեղեցկությունը, երբեմն միապաղաղ, ամայի ու խոր տպավորվող: Նկարչի երեւակայության շնորհիվ այդ ծովապատկերները դառնում են քնարական ոճով ու նրբին զգացողությամբ...», ֆրանսիական «Les Nouvells des Arts»-ում Զարեհ Մութաֆյանի արվեստի մասին գրել է Պիեռ Բերթեն:

Մութաֆյանի ծովի աշխարհին ծանոթացանք երեկ, ազգային պատկերասրահում իր ծննդյան 100-ամյակի առիթով կազմակերպված ցուցահանդեսում: Սրահներից մեկում բնանկարներն էին՝ ձմեռային էտյուդների, ծառերի, աշնանային ստվերների ու թախծի արտահայտություններով: Մութաֆյանի ծովը հանդարտ է, այդ հանդարտության մեջ նավերին իջնող դեղնակապտավուն լույսի մեղմ տրամադրություններ կան: Փոխվում են այդ տրամադրությունները, երբ նրա վրձինը խոսեցնում է հայրենի բնաշխարհն ու նրա հոգեւոր ճարտարապետությունը: Գույնի թանձրաշերտերը մտնում են հոգու խորքը, ներքին տաք շնչառություն, ճիշտ այնպես, ինչպես հանկարծ, շատ անակնկալ գտնում ես սպասված հարազատին ու մեջից օտարությունն աստիճանաբար սկսում է հալչել՝ մոտեցող հույսի ակնկալիքով («Տաթեւ», «Սբ. Խաչ եկեղեցի» եւ այլն):

Նրա նկարչության մյուս շերտը կրում է 1915-ը վերապրող հայի հոգու մեծ վերքի, տառապանքի արտահայտությունները («Վերապրող զույգ», «Վերապրող հայուհի»): Թերեւս սակավ, բայց նկարիչների մեջ տարածված է ինքնարտահայտման գրավոր խոսքի տարբերակը: Զարեհ Մութաֆյանը նկարչությանը զուգահեռ զբաղվել է արվեստաբանությամբ, գրել է մի շարք հոդվածներ, ուսումնասիրություններ՝ կերպարվեստի եւ տարբեր շարժումների, դրանց բերած նորությունների ու ներկայացուցիչների մասին («Նկարչության դասական դպրոցները եւ արդի ձգտումները», «Հայաստանի մեջ վրձնով եւ գրչով», «Արվեստի տեսաբանները 18-19-րդ դարերում»): Մի օրինակ արդի արվեստի մասին նրա մտորումներից. «Արդի նկարիչները, ապավինած իրենց գերիշխան եսին, կը մերժեն ինչ-որ կուգայ դուրսէն, ձեւակերպ տալու համար իրենց մէջ ծնած մտածումին, հոգ չէ, որ արտառոց ըլլայ ան, կը բաւէ, որ տուր չտայ ուրիշի մը յղացումի հաճոյքին:

... Արուեստը, հին թէ նոր, կը նմանի աղօթքին, որ կը կրկնուի դարերէ ի վեր միլիոնաւոր բերաններէ ու չի հիննար, վասնզի աղերսն է սրտին, հայցն է գութին, յոյսը սպասումին: Արուեստը աղօթքին պէս կը քալէ ժամանակի հետ ու ժամանակի պէս վախճան չունի»:

Զարեհ Մութաֆյանը սփյուռքի այն արվեստագետներից է, որի ստեղծագործությունը մեծապես փոփոխություն կրեց հայաստանյան ներշնչանքներից: 1967-ին Հայաստան իր առաջին այցից հետո նա բազմաթիվ ցուցադրություններ ունեցավ այստեղ եւ բազմաթիվ կտավներ էլ նվիրել է մեր երկրին:

Փարավոն Միրզոյանի բացման խոսքից հետո Զարեհ Մութաֆյանին ներկայացրեց Շահեն Խաչատրյանը. «Նա մեր պատմության մեջ մեծ գործ է արել ու այդ գործը ես հերոսական եմ համարում: 1915-ի աքսորի ճանապարհին 12 հոգանոց ընտանիքից միակ ողջ մնացածը ինքն էր: 8 տարեկան երեխան ընկավ Սամսունի, ապա Կորֆուի որբանոց, այնտեղից՝ գնաց Իտալիա, սովորեց գեղարվեստի ակադեմիայում, ապա իր արվեստը Փարիզում ձեւավորեց, որով ապացուցեց, որ միայն հոգեւոր կյանքով կարելի է պահպանել հայկականությունը»: Շահեն Խաչատրյանը հիշեց նրան երկրաշարժի օրերին. «Մի շիշ օղի էր դնում միայն գրպանը, մեկնում՝ աղետյալներին օգնություն հասցնելու: Ով էլ լինեմ, պիտի հայ ապրեմ, ինչ էլ թողնեմ, պիտի հայկական լինի», այսպես է ապրել Զարեհ Մութաֆյանը:

... Առհասարակ երեւանյան նկարչական որակյալ ցուցահանդեսներին մեր մտավորականության ներկայությունը միշտ էլ ակտիվ է եղել: Զարեհ Մութաֆյանի առիթով նույնպես շատ հարգելի մտավորական մարդիկ կային: Մթնոլորտի մեջ սակայն մինչ այդ չեղած, «անծանոթ», նոր մի երանգ կար: Այս զգացողությունը, վստահաբար, Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի ներկայությունից էր:

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

ՄԱԿ-ի նկարչական մրցույթում հաղթում են մեր բալիկները

Հոկտեմբերի 17-ին Նյու Յորքում՝ Միավորված ազգերի կենտրոնակայանում տեղի ունեցավ պատանի նկարիչների միջազգային մրցույթի մրցանակաբաշխության արարողությունը: Այս մասին տեղեկանում ենք ՀՀ արտգործնախարարության հաղորդագրությունից: Մրցույթի 6 հաղթողներից առաջինը հայաստանցի տասներեքամյա Մարիամ Մարուքյանն է (դասատու՝ Ռուզաննա Հակոբյան): Երկրորդ պատվավոր տեղերն են զբաղեցրել նույն ուսուցչուհու շնորհալի աշակերտուհիները՝ Անահիտ Մարտիրոսյանը եւ Լուսինե Ներսիսյանը՝ բոլորն էլ Նորքի Հայորդաց տան սաներ են:

Աշխարհի գրեթե բոլոր երկրներից 12 000 աշխատանքներ էին ներկայացվել, այդ թվում 471-ը՝ Հայաստանից: 6 հաղթողների ստեղծագործությունները կպատկերվեն 2008-ին ՄԱԿ-ի թողարկած դրոշմանիշների վրա:

Մարիամը ծնողազուրկ է, ապրում է Երեւանում տատիկի հետ: Նրա մասնակցությունը մրցույթին իրականացել է Գարեգին Բ Ամենայն հայոց կաթողիկոսի, ՀՀ առաջին տիկին Բելլա Քոչարյանի եւ ՀԲԸՄ-ի հոգածությամբ:

ՍՈՒՍԱՆՆԱ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Հայ քիքբոքսինգիստները նշանակալի հաջողության հասան

Քիքբոքսինգի Հայաստանի հավաքականը մեդալների հարուստ ավարով է վերադարձել վերջերս Անտալիայում կայացած Եվրոպայի բաց առաջնությունից, որին մասնակցում էին 30 երկրների շուրջ 800 մարզիկներ: Հայաստանը մրցումներում ներկայացված էր 15 մարզիկով, որոնց թվում էին մայիսին աշխարհի չեմպիոն հռչակված ինը քիքբոքսինգիստներ: Տարիքային երեք խմբերում հանդես եկած մեր մարզիկներն ընդհանուր առմամբ նվաճեցին 12 մեդալ (5 ոսկե, 4 արծաթե, 3 բրոնզե): Բոլորից հաջող հանդես եկան եւ Եվրոպայի չեմպիոններ հռչակվեցին Սարգիս Բազինյանը (64 կգ), Մալխաս Հակոբյանը (55 կգ), Վիկտոր Խաչատրյանը (55-ից բարձր), Գարիկ Ծատուրյանը (56 կգ) եւ Հրանտ Հայրապետյանը (55-ից բարձր):

Արծաթե մեդալներով տուն վերադարձան Լեւոն Սարգսյանը (50 կգ), Անուշավան Ալեխանյանը (64-ից բարձր), Դավիթ Եղինյանը (64 կգ) եւ Հովհաննես Զեյնալյանը (60 կգ): Իսկ Կարեն Գրիգորյանը (40 կգ), Հովհաննես Նահապետյանը (45 կգ) եւ Անդրանիկ Թարիվերդյանը (64 կգ) դարձան բրոնզե մրցանակակիրներ:

Երեկ սպորտի եւ երիտասարդության հարցերի նախարար Արմեն Գրիգորյանն ընդունել էր քիքբոքսինգի հավաքականի անդամներին, մարզիչներ Արա Սարգսյանին, Արշակ Մելիքյանին եւ ֆեդերացիայի նախագահ Գառնիկ Հայրապետյանին: Նախարարն իր անունից շնորհավորեց մարզիկներին մեծ նվաճման առթիվ, հետագա հաջողություններ մաղթեց նրանց եւ խոստացավ ամեն կերպ աջակցել քիքբոքսինգի ֆեդերացիային: Արմեն Գրիգորյանը ֆեդերացիայի նախագահին հանձնեց նախարարության պատվոգիր: Գառնիկ Հայրապետյանը շնորհակալություն հայտնելով նման ուշադրության համար, հավաստիացրեց, որ այսուհետ եւս քիքբոքսինգի ներկայացուցիչները կաշխատեն բարձր արդյունքներ ցույց տալ միջազգային ամենահեղինակավոր մրցաշարերում, աշխարհի եւ Եվրոպայի առաջնություններում: Նա ֆեդերացիայի պատվոգիրը, գավաթն ու մարզիկների ստորագրությամբ Եվրոպայի առաջնության ցուցապաստառը նվիրեց Արմեն Գրիգորյանին, որը խոստացավ դրանք ներկայացնել շուտով հիմնադրվելիք նախարարության թանգարանում:

Ինչպես տեղեկացանք Գառնիկ Հայրապետյանից, քիքբոքսինգի հանրապետական ֆեդերացիան հիմնադրվել է 1990-ին: Այսօր Հայաստանում այդ մարզաձեւով զբաղվում են շուրջ 1800 մարզիկներ, որոնց մարզում են 60 մարզիչներ: Գործում է 32 ակումբ, ունենք 20 մրցավար, որոնցից երեքը՝ Հմայակ Թադեւոսյանը, Վարդան Աբգարյանն ու Արշակ Մելիքյանը միջազգային կարգի մրցավարներ են: Մարզաձեւի զարգացման ակունքներում են եղել «Արմենալ», «Ջավախք», «Երկրապահ», «Զվարթնոց» ակումբները, որոնց համատեղ ջանքերով հիմնվել է քիքբոքսինգի ֆեդերացիան:

Ներկայում գործում են մարզաձեւի մանկապատանեկան մարզադպրոցներ գրեթե բոլոր մարզերում: Դրանց մի մասն անվճար է: Անվճար մարզվելու իրավունքից օգտվում են սոցիալապես անապահով ընտանիքների անդամները, զոհված ազատամարտիկների երեխաները: Ֆեդերացիան տարբեր բարեգործական միջոցառումներ է իրականացնում ուղղված թմրամոլության եւ ՁԻԱՀ-ի դեմ: Կազմակերպվում են պրոֆեսիոնալ մենամարտեր, հուշամրցաշարեր:

Առջեւում մեր մարզիկներին նոր փորձություններ են սպասում: 2008-ի մայիսին Հունաստանում կայանալու է քիքբոքսինգի աշխարհի հերթական առաջնությունը, որին մեր մարզիկները ամենայն լրջությամբ են նախապատրաստվելու: Ֆեդերացիայի նախագահը հույս հայտնեց, որ մեր մարզիկները կկարողանան վարկանիշ ձեռք բերել միջազգային մրցաշարերում եւ ավելի մեծ թվով ներկայանալ աշխարհի առաջնությանը: Նշենք, որ առանց վարկանիշի, միջազգային ֆեդերացիան Հայաստանին 3 տեղ է հատկացրել աշխարհի առաջնությունում:

Մասկաեւը կփորձի վերադարձնել աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսը

Գերծանր քաշային պրոֆեսիոնալ բռնցքամարտիկներ Օլեգ Մասկաեւի եւ Սեմյուել Պիտերի մենամարտը, այնուամենայնիվ, տեղի կունենա: Այն նշանակվել է 2008-ի փետրվարի 2-ին: Այդ օրը բռնցքամարտիկները ռինգ դուրս կգան նոր կարգավիճակով՝ Պիտերը որպես WBC-ի վարկածով աշխարհի չեմպիոն, իսկ Մասկաեւը՝ հավակնորդ:

Հիշեցնենք, որ այդ մենամարտը նախատեսված էր այս տարվա հոկտեմբերի 6-ին: Այդ օրը WBC-ի վարկածով աշխարհի չեմպիոն Օլեգ Մասկաեւը Պիտերի հետ մենամարտում պետք է փորձեր պաշտպանել իր տիտղոսը: Սակայն ռուսաստանցի բռնցքամարտիկը մեջքի վնասվածքի պատճառով անկարող էր ռինգ դուրս գալ: Այդ մասին Մասկաեւի ներկայացուցիչները նախապես տեղեկացրել էին WBC-ի ղեկավարությանը: Բայց քանի որ Մասկաեւն արդեն հինգ ամիս իր տիտղոսը չէր պաշտպանել, WBC-ի ղեկավարությունը սեպտեմբերի 22-ին որոշում էր կայացրել Սեմյուել Պիտերին հռչակել ժամանակավոր չեմպիոն:

Այնուամենայնիվ, հոկտեմբերի 6-ին մենամարտ կայացավ: Սեմյուել Պիտերը ռինգ դուրս եկավ պաշտպանելու չեմպիոնի իր տիտղոսը հավակնորդ Ջամիլ Մակլայնի հետ մենամարտում: Վերջինիս թեկնածությունը հաստատել էր WBC-ի ղեկավարությունը: Մակլայնը նախապատրաստվում էր WBC-ի վարկածով աշխարհի պատվավոր չեմպիոն Վիտալի Կլիչկոյի հետ մենամարտին, սակայն վերջինիս վնասվածքի պատճառով մրցեց Պիտերի հետ: Այդ մենամարտում Պիտերին հաջողվեց պահպանել իր տիտղոսը եւ պաշտոնապես հռչակվել աշխարհի չեմպիոն: Տրամաբանական կլիներ ենթադրել, որ նրա հաջորդ մրցակիցը լինելու է WBC-ի վարկանիշային ցուցակում հավակնորդների թվում առաջին տեղում ընթացող ուկրաինացի Վլադիմիր Վիրչիսը կամ նրան հաջորդող ամերիկացի Օլիվեր Մակոլը: Սակայն Մասկաեւի ներկայացուցիչներից ուրախալի լուր ստացվեց, որ ռուսաստանցի բռնցքամարտիկն արդեն ապաքինվել է եւ նոյեմբերին կսկսի կանոնավոր մարզումները:

Այդ լուրը ստանալուն պես սկսվեցին բանակցությունները: WBC-ի ղեկավարությունն էլ մրցույթ հայտարարեց Պիտեր-Մասկաեւ մենամարտը կազմակերպելու համար: Նա բռնցքամարտիկներին առաջարկել է 3 մլն 107 հազար դոլար: Այդ գումարի 55 տոկոսը կստանա Օլեգ Մասկաեւը, 45 տոկոսը՝ Սեմյուել Պիտերը: Փետրվարի 2-ին կայանալիք մենամարտում հաղթող ճանաչված բռնցքամարտիկը կմրցի WBC-ի վարկածով աշխարհի պատվավոր չեմպիոն Վիտալի Կլիչկոյի հետ:

Վճռորոշ հանդիպումները հետաձգվել են

Ֆուտբոլի Հայաստանի բարձրագույն խմբի առաջնությունը մոտենում է վերջնագծին: Առաջնության ավարտին մնացել է ընդամենը չորս տուր, սակայն մեդալների համար մղվող պայքարում առայժմ պարզություն չկա: Ավելին, 23-րդ տուրն էլ ավելի խճճեց իրավիճակը աղյուսակի վերին հորիզոնականներում: Առաջատարն «Արարատն» է (48 միավոր), որին մեկ միավորով զիջում է «Փյունիկը»: Ճիշտ է, վերջինս մեկ խաղ պակաս է անցկացրել: 3-րդ հորիզոնականը 46 միավորով զբաղեցնում է «Բանանցը», իսկ «Միկան», որ մեկ խաղ պակաս է անցկացրել, ունի 40 միավոր:

Այս իրավիճակում որոշ պարզություն կարող էին մտցնել առաջիկա տուրի «Փյունիկ»-«Արարատ» եւ «Բանանց»-«Միկա» հանդիպումները: Սակայն հաշվի առնելով «Փյունիկ» եւ «Բանանց» թիմերի ֆուտբոլիստների զբաղվածությունը Հայաստանի ազգային, երիտասարդական եւ մինչեւ 19 տարեկանների պատանեկան հավաքականներում, ֆուտբոլի հանրապետական ֆեդերացիան որոշել է նշված խաղերը հետաձգել: Դրանք կկայանան նոյեմբերի 7-ին, ժամը 2-ին:

Մովսիսյանն ու Քարամյանը հաջող են մեկնարկել

Իսպանական Կալվիա քաղաքում անցկացվող շախմատի միջազգային մրցաշարում մեր հանրապետությունը ներկայացնում է գրոսմայստեր Կարեն Մովսիսյանը: Մասնակիցների թվում է նաեւ Ֆրանսիայում բնակվող Տիգրան Քարամյանը: Հայազգի երկու շախմատիստներն էլ բավական հաջող են խաղում՝ 4 հնարավորից վաստակելով 3 միավոր:

Կարեն Մովսիսյանը մրցաշարը սկսեց երեք անընդմեջ հաղթանակով՝ հաջորդաբար պարտության մատնելով Ուգո Ռոդրիգեսին, Ժոզե Պինհեյրոյին եւ Սիմոն Ռոսբերգին: Չորրորդ տուրում նա անհաջողության մատնվեց՝ զիջելով Իսրայելը ներկայացնող գրոսմայստեր Վիկտոր Միխալեւսկուն:

Ֆրանսիայում բնակվող միջազգային վարպետ Տիգրան Քարամյանը Առնոլդ Էմիզին ու Արգադիտ Դասին հաղթելուց հետո ոչ-ոքի ավարտեց պարտիաները Անդրեյ Օռլովի եւ Մանիկ Միկուլասի հետ:

Չորս տուրից հետո մրցաշարային աղյուսակը 4-ական միավորով գլխավորում են իսպանացի Ֆրանսիսկո Վալեխոն, ադրբեջանցի Ռաուֆ Մամեդովը եւ Իսրայելը ներկայացնող Վիկտոր Միխալեւսկին:

Անդրեասյանն ուշքի չի գալիս

Հոլանդական Հոոգովեն քաղաքում անցկացվող շախմատի մրցաշարում չափազանց անհաջող է ելույթ ունենում Զավեն Անդրեասյանը, որին ոչ մի կերպ չի հաջողվում ուշքի գալ եւ միավոր վաստակել: Չորս գրոսմայստերների մրցաշարում հայ շախմատիստը չորրորդ անընդմեջ պարտությունը կրեց՝ երկրորդ շրջանի մեկնարկային խաղում սպիտակներով զիջելով Ռուսլան Պոնոմարյովին:

Այսպիսով, չորս տուրից հետո Զավենն առայժմ միավոր չի վաստակել: Իսկ աղյուսակը 3-ական միավորով գլխավորում են Ռուսլան Պոնոմարյովն ու Շահրիյար Մամեդյարովը: Վերջինս ոչ-ոքի խաղաց Լյուկ վան Վելիի հետ, որը վաստակել է 2 միավոր:

«Պեկին-2008»-ի հերթական նիստը

Ինչպես տեղեկացանք ՀԱՕԿ-ի լրատվական ծառայությունից, ՀՀ սպորտի եւ երիտասարդության հարցերի նախարար, ՀԱՕԿ-ի գլխավոր քարտուղար Արմեն Գրիգորյանը խորհրդակցության էր հրավիրել Հայաստանի ազգային հավաքականների գլխավոր մարզիչներին եւ մարզական գիտաբժշկական հանձնախմբի ղեկավարներին:

Մասնագետները մանրամասն ներկայացրին «Պեկին-2008»-ի նախապատրաստական ընթացքը: Քննարկվեցին բազմաթիվ հարցեր: Դրանք վերաբերում էին մարզիկների սննդին, վերականգնողական թերապիային, ուսումնամարզական հավաքների անցկացման վայրերին, սանիտարահիգիենիկ նորմերի պահպանմանը:

Գիտաբժշկական հանձնախմբի նախագահ Ռաֆայել Թորոյանը կարեւորեց արդեն վարկանիշ ունեցող մարզիկների համար անհատական մարզումային ծրագրեր կազմելու գործը: Նա նաեւ ընդգծեց Պեկինի հետ եղած ժամային գոտու եւ եղանակային պայմանների տարբերությունը:

Այս ամենի մասին այսօրվանից պետք է մտածել, նշելով, որ մեր պատվիրակները Պեկինում հաջողությամբ հաղթահարեն կլիմայավարժեցման փուլը: Խոսվեց նաեւ այն մարզաձեւերի մասին, որոնցում դեռեւս վարկանիշ ունեցող մարզիկներ չկան, բայց նրանք նույնպես կաշխատեն համապատասխան ծրագրով:

Նախարար Ա. Գրիգորյանը պատասխանատուներին տվեց հանձնարարականներ, որոնք պետք է կատարվեն սահմանված ժամկետներում:

Վիճակահանության կարգը հայտնի է

ՈՒԵՖԱ-ի գործկոմի նիստում որոշվել է 2008-ի Եվրոպայի առաջնության եւ 2010-ի աշխարհի առաջնության ընտրական մրցաշարի մասնակիցների վիճակահանության կարգը:

Նոյեմբերի 25-ին Հարավաֆրիկյան Դուրբան քաղաքում կկայանա 2010-ի ֆուտբոլի աշխարհի առաջնության ընտրական մրցաշարի վիճակահանությունը: Զամբյուղներում հավաքականների նախնական բաշխումը կատարվելու է համաձայն ՖԻՖԱ-ի վարկանիշային ցուցակի: Եվրոպական 53 երկրների հավաքականները վիճակահանությամբ կբաժանվեն 9 խմբի, որոնցից 8-ում կընդգրկվեն վեցական թիմեր, մեկում՝ 5: Եվրոպան աշխարհի առաջնություն կգործուղի 13 հավաքական: Եզրափակիչ փուլի ուղեգրեր կստանան խմբերի հաղթողները: Մյուս չորս ուղեգրերն անցումային խաղերում կվիճարկեն երկրորդ տեղ գրաված հավաքականների մեջ լավագույն արդյունքի հասած 8 ընտրանիները:

Դեկտեմբերի 2-ին շվեյցարական Լյուցեռն քաղաքում կկայանա Եվրո-2008-ի եզրափակիչ փուլի մասնակիցների վիճակահանությունը: 16 հավաքականները վիճակահանությամբ կբաժանվեն 4 խմբի: Շվեյցարիան եւ Ավստրիան որպես առաջնության կազմակերպիչ երկրների հավաքականներ կգլխավորեն «A» եւ «B» խմբերը: «C» եւ «D» խմբերը կգլխավորեն Եվրոպայի ներկայիս չեմպիոն հույները, եթե իհարկե եզրափակիչի ուղեգիր նվաճեն, եւ ամենաբարձր վարկանիշ ունեցող հավաքականը: Ընդ որում, վարկանիշը հաշվարկելիս հաշվի են առնվելու 2006-ին աշխարհի առաջնության եւ 2008-ին Եվրոպայի առաջնության ընտրական մրցաշարերում հավաքականների ցույց տված արդյունքները: Մյուս հավաքականները ըստ իրենց վարկանիշի կբաշխվեն մյուս 3 զամբյուղներում:

Մեսին շահավետ պայմանագիր կկնքի

Իսպանական «Բարսելոնի» ղեկավարությունը պատրաստվում է բարելավել արգենտինացի հարձակվող Լիոնել Մեսիի պայմանները: Թեեւ ֆուտբոլիստն անցյալ տարի մինչեւ 2014-ը պայմանագիր է ստորագրել ակումբի հետ, նախատեսվում է ավելի շահավետ պայմանագիր կնքել:

«Մենք անհանգստացած չենք այն առաջարկներով, որոնք նա ստանում է առաջատար ակումբներից: Մեսին երջանիկ է Բարսելոնում: Նա մինչեւ 2014 թ. պայմանագիր ունի ակումբի հետ, բայց մենք ցանկանում ենք բարելավել դրա որոշ կետերը: Մեսին արժանի է դրան: Համոզված եմ, որ թիմում նման ֆուտբոլիստի առկայությունը «Բարսելոնին» հետագա հաջողություններ կապահովի», հայտարարել է ակումբի մարզական տնօրեն Խիկի Բեգիրիստայնը: Մեսին ներկայում տարեկան 5 մլն եվրո է ստանում, իսկ նրա տրանսֆերային արժեքը 150 մլն եվրո է:

ԱԶԳ

Ծանուցում

Հետաքրքրության հայտերի հրավեր

ՄԱԿ-ի Զարգացման Ծրագիրը իր Մարդու իրավունքների կրթության ծրագրի հանդուրժողականության կրթության բաղկացուցիչի շրջանակներում հրավիրում է Հետաքրքրության Հայտերի ներկայացման:

Հայտարարության մանրամասն տեքստին կարող եք ծանոթանալ՝ դիմելով ՄԱԿ-ի Զարգացման Ծրագրի անվտանգության աշխատակիցներին /Հայաստան, Երեւան, Պետրոս Ադամյան 14/ կամ այցելելով http://www.undp.am կայքը: Խորհրդատվական հանդիպումը կկայանա ՄԱԿ-ի գրասենյակում սույն թվականի հոկտեմբերի 23-ին ժ. 11.00-ին: Խնդրում ենք նախօրոք ծանուցել մասնակցության մասին՝ հաղորդագրություն ուղարկելով **marine.malkhasyan@undp.org** .

Տպագիր հայտերը պետք է հանձնվեն ՄԱԿ-ի Զարգացման Ծրագիր, Հայաստան, Երեւան-0010, Պետրոս Ադամյան 14 հասցեով: Ծրարների վրա պետք է նշել Հանդուրժողականության կրթություն եւ ստացողին՝ Մարինա Մալխասյան: Էլեկտրոնային տարբերակները կարող են ուղարկվել հետեւյալ էլեկտրոնային փոստի հասցեով՝ **marine.malkhasyan@undp.org**, ոչ ուշ քան ս.թ. հոկտեմբերի 30-ի , ժ. 17-00:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԳՆԱՆՇՄԱՆ ՀԱՐՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) «ՊԳԳ-ԳՀԱՊՁԲ-07/70» ծածկագրով կազմակերպում է գնանշման հարցում **«ՀՀ ԱՆ ԴԱՀԿ ծառայության կարիքների համար ուսադիրների եւ թեւանշանների ձեռքբերման» գնման պայմանագիր կնքելու նպատակով:** Գնանշման հարցման հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 600 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ», «Բեջ-գալ» ՍՊԸ -ի 247230066158 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք.Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ.՝ 28-93-25, հանձնաժողովի քարտուղար Հ.Այունցին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ գնանշման հարցման հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը, ժամը 15.00:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) «ՊԳԳ-ՄԲԱՊՁԲ-07/46» ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **ՀՀ ՏԿՆ Հայաստանի փրկարար ծառայության կարիքների համար սարքավորումների ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 750 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ» «Բեջ-գալ» ՍՊԸ 247230066158 Հ/Հ -ին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք. Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, 115 սենյակ հեռ.՝ 28-93-25, Ա. Մարգարյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ սույն հայտարարության հրապարակվելու օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրվա ժամը 11.00-ն:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) «ՊԳԳ - ՄԲԱՊՁԲ - 07/47» ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության Հայաստանի փրկարար ծառայության կարիքների համար անհրաժեշտ գույքի ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 725 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ», Հ/Հ 247230066158 «Բեջ-Գալ» ՍՊԸ -ի հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք. Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ.՝ 28-93-25, Հ. Սարգսյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 10-րդ աշխատանքային օրվա ժամը 12:00-ն:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) «ՊԳԳ-ՄԲԱՊՁԲ-07/69» ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **«Առողջի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կարիքների համար ավտոմեքենայի ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 650 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ», «Բեջ-գալ» ՍՊԸ-ի 247230066158 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք. Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ.՝ 28-93-25, Ա.Մարգարյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ սույն հայտարարության հրապարակվելու օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրվա ժամը 12.00-ն:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) «ՊԳԳ-ՄԲԱՇՁԲ-07/291» ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ Մ-2 Երեւան-Գորիս-Մեղրի-Իրանի սահման ա/ճ-ի կմ 121+500-ում կամրջի հիմնանորոգման աշխատանքների ձեռքբերման նպատակով: Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 5900 ՀՀ դրամ փոխանցել «Հայբիզնեսբանկ» ՓԲԸ, «Հայջրմուղկոյուղի նախագիծ ինստիտուտ» ՓԲԸ-ի N 1150000088680300 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք.Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ. 28-93-25, հանձնաժողովի քարտուղար Գ. Մարտիրոսյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ մրցակցային բանակցությունների հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը, ժամը 15.30-ն:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Պաշտոնի անվանումը-Փորձագետ
Կազմակերպությունը-ՀԵՆԿ ՀԿ
Տեւողությունը-3 ամիս
Վայրը-Երեւան

Աշխատանքի նկարագիր

«Հասարակական երկխոսությունների եւ նախաձեռնությունների կենտրոն» (ՀԵՆԿ) ՀԿ-ն «Սոցիալապես անապահովների շահերի պաշտպանություն օրենսդրական բարեփոխումների միջոցով» ծրագրի իրականացման համար հայտարարում է մրցույթ փորձագետի թափուր տեղի համար: Ձեւավորվող փորձագիտական խմբի անդամը կմասնակցի «Սոցիալական աջակցության մասին» ՀՀ օրենքի կիրարկումն ապահովող մեխանիզմների մշակման աշխատանքներին, որը որպես հայեցակարգային փաթեթ կներկայացվի ՀՀ կառավարության հաստատմանը:

Փորձագիտական խմբի անդամները կուսումնասիրեն սոցիալական բնագավառը ներառող ՀՀ օրենսդրությունը, կմշակեն վերը նշված մեխանիզմները ներառող հայեցակարգ:

Պահանջվող որակավորում

- առնվազն 5 տարվա աշխատանքային փորձ
- բարձրագույն կրթություն (նախապատվությունը կտրվի իրավաբանական կրթություն ունեցող անձանց)
- սոցիալական բնագավառում աշխատանքի փորձ
- թիմային աշխատանքի հմտություններ
- հայեցակարգային փաթեթներ մշակելու փորձ:

Փորձագիտական խմբում ընդգրկվելու համար անհրաժեշտ է ներկայացնել

- CV (ինքնակենսագրություն հայերեն կամ անգլերեն լեզվով)
- երաշխավորական նամակ:

Դիմողները փաստաթղթերը կարող են հանձնել՝ ՀԵՆԿ ՀԿ կենտրոնական գրասենյակ (հասցե՝ Երեւան, Կոմիտասի 8, բն. 15 կամ ուղարկել էլեկտրոնային կարգով՝ email:ccdi@ccdi. am հասցեով):

Փաստաթղթերը հանձնելու ժամկետներ

Փաստաթղթերը կարող են ներկայացվել 2007 թ-ի հոկտեմբերի 19-ից մինչեւ հոկտեմբերի 26-ը՝ ժամը 12.00-ն:

ՀԵՆԿ ՀԿ-ի մասին

ՀԵՆԿ-ը հասարակական կազմակերպություն է, որը գործում է հանրապետության 9 մարզերում գործող մարզային գրասենյակների ցանցով: Կազմակերպության առաքելությունն է՝ աջակցել ժողովրդավար եւ իրավական պետության կայացմանը, քաղաքացիական հասարակության ամրապնդմանն ու զարգացմանը՝ մարդու իրավունքների պաշտպանության, օրենքի գերակայության հաստատման, սոցիալական հիմնախնդիրների լուծման, ժողովրդավար արժեքների տարածման միջոցով:

Հայտարարություն

Դրամաշնորհային ծրագրի համար հայտ ներկայացնելու մասին

Ամերիկյան իրավաբանների ընկերակցության Իրավունքի գերակայության նախաձեռնություն կազմակերպությունը (ABA/ROLI) նախատեսում է մեծացնել Հայաստանի իրավաբանական կլինիկաների թիվը եւ մրցակցային հիմունքներով ընտրել 2 բուհ կամ ՀԿ, որոնց կտրամադրի ֆինանսական/մասնագիտական աջակցություն (մինչեւ 10 000 ԱՄՆ դոլարի չափով)՝ իրենց իրավաբանական ֆակուլտետում/ ՀԿ-ում իրավաբանական կլինիկա հիմնելու համար, որոնցից մեկը կգտնվի Երեւանում, իսկ երկրորդը՝ մարզում:

ABA/ROLI-ն շահագրգիռ կողմերին խնդրում է ներկայացնել իրենց հետաքրքրվածությունը հիմնավորող նամակ (2-3 էջ), որը տեղեկություն կտա իրենց բուհում կամ ՀԿ-ում իրավաբանական կլինիկա հիմնելու հետ կապված հետագա ծրագրերի եւ աշխատանքների մասին՝ անդրադառնալով հետեւյալ թեմաներին.

ա. հնարավոր իրավաբանական կլինիկայի տեսակը,
բ. իրավաբանական կլինիկայի նպատակները եւ հիմնախնդիրները,
գ. պահանջվող ֆինանսական աջակցությունը,
դ. ֆինանսական եւ բնեղեն ներդրումը բուհի/ՀԿ-ի կողմից եւ համապատասխան երաշխիքները,
ե. կլինիկայի հետագա կենսունակության ծրագիրը:

Եթե հետաքրքրված եք ձեր բուհում /ՀԿ-ում իրավաբանական կլինիկա հիմնելու հարցում, ապա խնդրում ենք մինչեւ 2007թ.-ի հոկտեմբերի 25-ը ABA/ROLI-ին ուղարկել ձեր նամակ հիմնավորումը հետեւյալ հասցեով. ք. Երեւան-0019, Դարաբաղի 42/2 փ., հեռ. 281784, էլ. փոստ: ***liana@abaceeli.am; lduke@abaceeli.am***

Фонд Бориса Ельцина, "Институт Евразийских Исследований" и "Кавказский Институт Демократии" объявляют о начале конкурса "Русская премия" 2007 года

"Русская премия" ежегодно присуждается авторам литературных произведений на русском языке, проживающим в странах СНГ (кроме России) и Прибалтики.

В 2007 г. на конкурс принимаются:

В номинации "крупная проза" - повести и романы (объемом 7 и более авторских листов);

В номинации "малая проза" - повести и сборники рассказов (объемом от 2 до 7 авторских листов);

В номинации "поэзия" - поэтические сборники (объемом от 2 до 4 авторских листов).

К конкурсной работе должны прилагаться краткая биография автора и контактная информация: почтовый индекс, адрес, электронный адрес (при наличии такового), контактный телефон, факс.

Победитель в каждой номинации получает премию в размере $3 000 и право заключить с учредителями договор на издание своих произведений.

К рассмотрению принимаются тексты, изданные или опубликованные в бумажных или электронных средствах массовых коммуникаций в течение 2006-2007 гг., а также рукописи.

Срок подачи произведений на конкурс - с 17 сентября до 17 декабря 2007 года.

Оргкомитет в Москве: +7 (495) 699-92-33, 699-22-13, +7 (915) 367-57-17, info@russpremia.ru

ԳՈՎԱԶԴԻ ՀԱՄԱՐ ԶԱՆԳԱՀԱՐԵԼ՝ 58-29-60

Լրատվական գործունեություն իրականացնող՝ «Ազգ օրաթերթ» ՍՊԸ, Երեւան, Հանրապետության 47: Պետական գրանցման վկայականի համարը՝ 02 Ա N 047261, տրված՝ 17.02.00 թ.:
Թողարկման պատասխանատու, գլխ. խմբ. Հակոբ Ավետիքյան: Տպաքանակ՝ 3000, ստորագրված է տպագրության՝ 19.10.2007, գինը՝ 100 դրամ, տպագրվում է «Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարանում՝ Արշակունյաց 2: